

”TÄÄ ON ITE ASIASSA MEIJÄN LEFFA”

Elokuvatoiminta seurakunnan nuorisotyön menetelmänä Sotkamossa

Nina Heide

Opinnäytetyö, syksy 2013

Diakonia-ammattikorkeakoulu,

Pieksämäki

Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön
suuntautumisvaihtoehto

Sosiaalialan koulutusohjelma

Sosionomi (AMK) + kirkon nuorisotyönohjaajan virkakelpoisuus

TIIVISTELMÄ

Heide, Nina. ”Tää on ite asiassa mejän leffa.” Elokvatoiminta seurakunnan nuorisotyön menetelmänä Sotkamossa. Syksy 2013. 87 s., 5 liitettä.

Diakonia-ammattikorkeakoulu, Pieksämäen toimipiste, Sosiaalialan koulutusohjelma, Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön suuntautumisvaihtoehto, sosionomi (AMK) + kirkon nuorisotyönohjaajan virkakelpoisuus.

Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa tietoa Sotkamon seurakunnan ja Versova Puu ry:n järjestämästä elokuvatoiminnasta seurakunnan nuorisotyön menetelmänä. Tarkoitus oli selvittää, miten sanomallinen elokuvatoiminta tukee toiminnassa mukana olevien nuorten osallisuutta, hengellistä kasvua ja seurakuntayhteyttä. Erityisesti painotettiin nuorten kokemuksia. Sotkamon seurakunta toimi opinnäytetyön työelämäyhteistyökumppanina.

Tutkimuksen kohderyhmänä olivat vuoden 2013 elokuvaryhmän yhdeksän nuorta ja kaksi työntekijää. Laadullinen aineisto kerättiin yksilö-, pari- ja ryhmäteemahaastatteluilla sekä osallistuvalla havainnoinnilla. Aineiston analysoinnissa käytettiin aineistolähtöistä sisällönanalyysia.

Tulokset osoittavat, että elokuvatoiminta tuki nuorten aktiivista osallisuutta. Nuoret sitoutuivat ja vaikuttivat elokuvansa tekoprosessiin. Turvallisessa ryhmässä nuoret tulivat nähdyiksi ja kuulluiksi. Toiminta myös tuki itsetuntoa ja rohkaisi ilmaisemaan omia mielipiteitään. Menetelmän avulla nuoria saatiin sitoutumaan seurakunnan toimintaan laajemminkin. Valmiin elokuvan välityksellä osallisuus myös kokonaiskirkosta pystyi toteutumaan. Elokvatoiminta mahdollisti pysähtymisen hengellisten aiheiden ja Raamatun sanoman äärellä, mikä tuki hengellistä kasvua. Nuorten kokemuksista nousi esille etenkin toiminnan ainutlaatuisuus.

Tutkimuksen perusteella elokuvatoiminta innovatiivisena menetelmänä tarjoaa nuorten osallisuuden, hengellisen kasvun ja seurakuntayhteyden tukemiseen hyvät puitteet. Kyseessä on vahva ryhmäprosessi, jossa voimaantumisen kokemukset ja sosiaalinen vahvistuminen ovat mahdollisia. Lisäksi toiminta tukee valmiuksia osallisuuden hyödyntämiseen. Kiinnostavan toiminnan kautta voidaan aktivoida myös syrjäytymisvaarassa olevia nuoria. Elokvatoiminnassa yhdistyvät nuorisotyön eri ulottuvuudet, ja se tukee hengellistä kasvua nuorten elämäntodellisuudesta käsin. Elokvatoiminta voi raikkautensa ansiosta osaltaan vastata kirkon tarpeeseen nuorisotyön vetovoimaisuuden säilyttämisestä yhtenä mahdollisena menetelmänä.

Asiasanat: osallisuus, hengellinen kasvu, seurakuntayhteys, kirkon nuorisotyö, elokuvatoiminta, laadullinen tutkimus

ABSTRACT

Heide, Nina. "In fact, this is our movie." Filmmaking as a Parish Youth Work Method in Sotkamo. 87 p., 5 appendices. Language: Finnish. Pieksämäki, Autumn 2013. Diaconia University of Applied Sciences. Degree Programme in Social Services, Option in Christian Youth Work. Degree: Bachelor of Social Services.

The aim of this thesis was to produce information about the filmmaking that the parish of Sotkamo and a registered association called Versova Puu organize as a parish youth work method. The objective was to explore how Christian filmmaking can support young people's participation, spiritual growth and parish communion. Most of all the young people's experiences were emphasised. Cooperation with working life was carried out with the Sotkamo parish.

The data was collected by interviewing nine young people and two workers of the filmmaking group in 2013. The theme interviews were individual, pair and group interviews. In addition, the observation in action was used. The qualitative data was analyzed by using data-driven content analysis.

As for the main results, the filmmaking supported the participation of the young people. The youngsters were committed to and had an impact on the process of their own film. In a safe group they became noticed. The filmmaking also supported self-esteem and encouraged to express their opinions. With help of this method the young people were committed to the parish activities also wider. By using the finished film the youngsters can also be part of the whole Evangelical-Lutheran Church in Finland. The filmmaking created a possibility to stay by the spiritual subjects and the Bible's message that supported their spiritual growth. The young people's experiences showed the uniqueness of the process.

According to the research, the filmmaking as an innovative method provides a good framework for supporting young people's participation, spiritual growth and parish communion. It is a strong group process where the youngsters can be empowered and socially strengthened. Furthermore, the filmmaking supports participation skills. The young under the risk of social exclusion can also be motivated by using interesting activities. The context to the young people's life seems strongly in the filmmaking process, which includes all the dimensions of the church youth work. For being such a new method, the filmmaking could respond to the call of upholding the attraction of the church youth work in the future.

Key words: participation, spiritual growth, parish communion, church youth work, filmmaking, qualitative research

SISÄLLYS

1 NUORTEN OMA LEFFA – TAPA TEHDÄ SEURAKUNNAN NUORISOTYÖTÄ	6
2 OSALLISUUS KÄSITTEENÄ	8
2.1 Mitä osallisuudella tarkoitetaan?.....	8
2.2 Nuori ja osallisuus.....	11
3 OSALLISUUS KIRKON NUORISOTYÖN TOIMINNASSA	15
3.1 Nuorten osallisuus kirkossa.....	15
3.2 Kirkon nuorisotyön monimuotoisuus.....	18
4 YHTEISÖLLINEN TAIDE- JA ELOKUVATOIMINTA	22
5 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TAVOITTEET	25
6 TUTKIMUSYMPÄRISTÖ JA KOHDERYHMÄ.....	26
6.1 Sotkamon seurakunta, Versova Puu ry ja elokuvatoiminta	26
6.2 Kohderyhmä.....	27
7 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	29
7.1 Laadullinen tutkimusote.....	29
7.2 Aineiston keruu	29
7.2.1 Laadullinen teemahaastattelu	30
7.2.2 Osallistuva havainnointi.....	32
7.3 Aineiston analysointi laadullisen sisällönanalyysin avulla.....	33
8 TUTKIMUSTULOKSET	35
8.1 Taustatietoja kohderyhmästä.....	35
8.2 Elokuvatoiminta nuorten osallisuuden tukijana	35
8.2.1 Kohti aktiivista osallisuutta.....	36
8.2.2 Huviksi ja hyödyksi.....	39
8.2.3 Yhteisöllisyyden kantava voima	40
8.2.4 Voimaannuttavat kokemukset.....	42
8.2.5 Ohjaamisen haasteet ja kasvatuksellinen ote	44
8.3 Elokuvatoiminta seurakuntayhteyden tukijana	45
8.4 Elokuvatoiminta hengellisen kasvun tukijana.....	46
8.4.1 Hengellisten asioiden äärellä	47
8.4.2 Kristillistä kasvatusta	48

8.5 Elokuvat toiminta nuorten kokemusten mukaan	49
8.5.1 Luova menetelmä	50
8.5.2 Mikä toiminnassa kiinnostaa?	51
8.5.3 Toiminnan kehittäminen	52
9 JOHTOPÄÄTÖKSENÄ MONIULOTTEINEN ELOKUVATOIMINTA.....	55
9.1 Elokuvat toiminta tukee nuorten osallisuutta monipuolisesti.....	55
9.2 Yhteydessä seurakuntaan ja kirkkoon	57
9.3 Hengellistä kasvua nuorten elämäntodellisuudesta käsin	58
9.4 Elokuvat toiminta kirkon nuorisotyön menetelmänä	60
10 AIKA ARVIOIDA JA JATKAA MATKAA	62
10.1 Luotettavuuden ja eettisyyden arviointi	62
10.2 Oma ammatillinen kasvu ja katse tulevaan	64
LÄHTEET.....	67
LIITE 1: Teemahaastattelurungot	75
LIITE 2: Havainnoinnin runko.....	78
LIITE 3: Haastatteluaineiston analysoinnin rungot, taulukot 1–4	79
LIITE 4: Tiedote nuorille ja huoltajille.....	86
LIITE 5: Opinnäytetyön aikataulullinen eteneminen.....	87

1 NUORTEN OMA LEFFA – TAPA TEHDÄ SEURAKUNNAN NUORISOTYÖTÄ

Yhteiskunnallisessa keskustelussa nuorten osallisuus on ollut pinnalla jo pidemmän aikaa. Aihetta on tutkittu ja siihen on kytketty erilaisia hankkeita. Tämä ei ole ihme sen jälkeen, kun osallisuuden kokemuksen – nähdä ja kuulla tulemisen – merkitys ikäryhmälle on huomattu (Oranen 2008, 16). Sama teema on noussut käsittelyyn vahvasti myös kirkossa ja seurakunnissa, eikä vähiten nuorisotyön toiminnassa. ”Nuorisotyössä osallisuus vahvistuu ja nuoret saavat itse päättää ja toteuttaa”, julistetaan esimerkiksi syyskuun 2013 Dinossa (Metsäaho 2013, 13).

Keskustelu nuorten osallisuuden vahvistamisesta on monissa yhteyksissä rajoittunut vaikuttamiseen ja päätöksentekoon. On esimerkiksi pohdittu nuorten mahdollisuuksia vaikuttaa nuorten parlamentin ja vaikkapa oppilaskuntien kautta. Seurakunnissa mahdollisuuksia vaikuttamiseen on tuettu muun muassa laskemalla seurakuntavaalien äänestysikärajaa. Tällainen päätöksenteko-osallisuuden painottaminen kuitenkin sulkee pois leijonanosan osallisuuden kokonaisuudesta. Tässä opinnäytetyössä keskitytäänkin nuorten osallisuuden aktiivisesta toteuttamisesta – siitä, että saa oikeasti ihan itse tehdä asioita saaden siihen myös tarvittavaa tukea. Pidemmällä aikavälillä lasten ja nuorten osallisuuden vahvistamisella kirkossa on kyse paitsi lasten ja nuorten seurakuntayhteyden ja kristillisen identiteetin kehittymisestä myös koko kirkon tulevaisuuden elinvoimaisuudesta. Vaivannäkö ja toiminnan mahdollistaminen puitteita luomalla ei ole turhaa. (Rantala 2011, 139.)

Opinnäytetyöprosessi sai alkunsa keväällä 2012, jolloin aiheeksi muodostui tutkia Sotkamon seurakunnassa toteutettavaa, tavanomaisesta poikkeavaa tapaa tehdä nuorisotyötä. Menetelmä on sanomallinen elokuvatoiminta, jossa nuoret tekevät oman sanomallisen lyhytelokuvan yhteistyössä ammattilaisten kanssa. Sotkamossa toteutettava elokuvatoiminta on Suomen mittakaavassa ainutlaatuista ja senkin vuoksi varsin vähän tutkittua. Tämä opinnäytetyö painottuu siltä osin uuden tiedon tuottamiseen. Kirkon nuorisotyö kaipaa uusia ja luovia toimintamuotoja säilyttääkseen vetovoimaisuutensa myös tulevaisuudessa. Yhteiskunnan ja nuorison nopeassa muutoksessa on pysyttävä mukana – myös menetelmällisesti. Voisiko sanomallinen elokuvatoiminta osaltaan vastata tähän tarpeeseen? Tätä selvitettiin tutkimalla vuoden 2013 elokuvaryhmän kohdalla, miten

sanomallinen elokuvaryhmän toiminta tukee nuorten osallisuutta, hengellistä kasvua ja seurakuntayhteyttä. Sovellettuna elokuvatoiminta voisi sopia muissakin yhteyksissä nuorten parissa tehtävän työn menetelmäksi ja osallisuuden tukijaksi.

Opinnäytetyön rakenne mukailee tutkimuspainotteisen opinnäytetyön tyypillistä rakennetta. Teoriaosuudessa käsitellään nuorten osallisuutta yleisellä tasolla ja kirkon nuorisotyön toiminnassa sekä määritellään muut keskeiset käsitteet, jotka liittyvät hengellisen kasvun ja seurakuntayhteyden tukemiseen kirkon nuorisotyössä. Lisäksi otetaan esille yhteisöllisen taide- ja elokuvatoiminnan hyötyjä nuorten osallisuutta eri yhteyksissä tuettaessa. Näiden jälkeen täsmennetään opinnäytetyön tutkimustehtävä ja kerrotaan laadullisen tutkimusprosessin kulusta sekä käytetyistä aineistonkeruu- ja analysointimenetelmistä. Tulosten raportoinnin jälkeen esitellään johtopäätökset. Pohdintaosiossa arvioidaan opinnäytetyön luotettavuutta ja eettisyyttä. Lisäksi pohditaan opinnäytetyöprosessin hyötyä ammatillisen kasvun kannalta ja suunnataan katsetta kohti tulevaa.

2 OSALLISUUS KÄSITTEENÄ

2.1 Mitä osallisuudella tarkoitetaan?

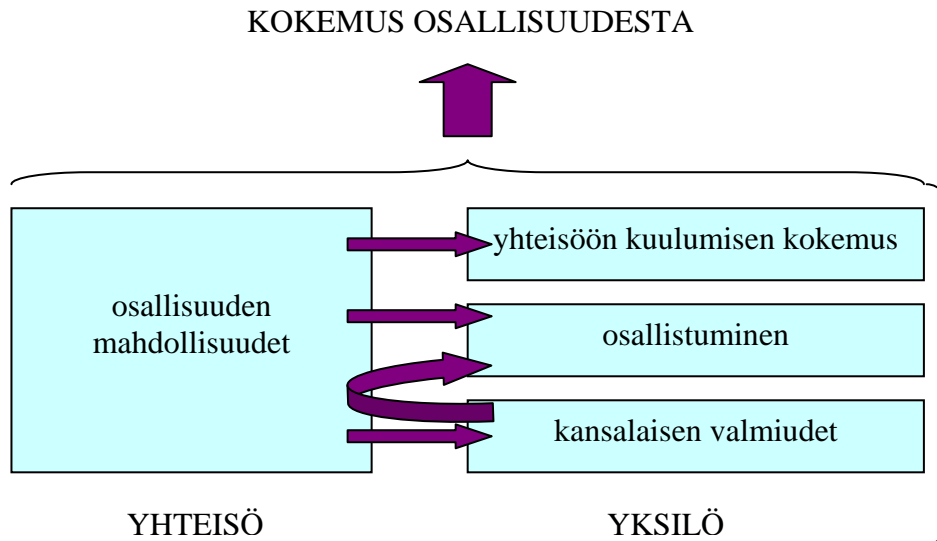
Osallisuus on lähellä osallistumisen käsitettä (Malkavaara 2011b, 128–131). Pelkkä osallistuminen tosin on luonteeltaan passiivista. Käytännössä se tarkoittaa valmista tilannetta, johon tullaan mukaan. Osallisuudessa on kyse aktiivisuudesta, siitä, että saa itse vaikuttaa tilanteen muotoutumiseen ja kulkuun. (Rantala 2011, 140–143.) Osallistumisen vahvuusasteikolla vastaanottajana oleminen osallistaa heikosti. Se toteutuu lähinnä passiivisena paikallaan olemisena, katsellen tai mukana toimien valmiiden ohjeiden mukaan. Mahdollisuutta vaikuttaa toiminnan sisältöön tai suuntaan ei ole. Kannanottajana osallistuminen on jo vahvempaa, sillä siinä on valmiista puitteista huolimatta mahdollisuus mielipiteen ilmaisuun esimerkiksi toiminnan kehittämisestä. Vahvimmiltaan osallistuminen – osallisuus – on toteuttajan roolissa, jolloin mukana voi olla toiminnan suunnittelusta lähtien. Tällainen osallistuminen vaatii sitoutumista ja vastuunkantoa. Yksilö on toiminnallisesti läsnä sosiaalisissa suhteissa, toimijana. (Nivala 2008, 171, 288.)

Osallisuus määritellään usein vaikuttamisen kautta, päätöksenteko-osallisuutena. Osallisuudessa tärkeää on kuitenkin myös osallisena ja mukana oleminen sekä kokemuksellisuus. Osallisuus on poliittisen osallisuuden ohella kulttuurista, sivistyksellistä ja uskonnollista. (Iivonen 2011, 50; Nivala 2010, 19–21.) Thomasin (2002) mukaan osallisuus on näiden lisäksi mahdollisuutta valita eli osallistua tai kieltäytyä, saada tietoa, ilmaista itseään sekä saada apua ja tukea itsensä ilmaisemiseen (Oranen 2008, 11; Timonen-Kallio 2010, 9). Yhteenvetona osallisuus muodostuu kuudesta muodosta: ideointi-, tieto-, suunnittelu-, päätöksenteko-, toiminta- ja arviointiosallisuudesta. Tällainen määritelmä erottaa osallisuuden sen yksipuolisesta päättämiseen liittyvästä luonteesta, joka korostuu esimerkiksi nuorten parlamenteissa. (Rantala 2011, 149–151.)

Osallisuuden käsitteeseen liittyy ajatus sisä- ja ulkopuolisuudesta, jossa osallisuus kuvaa sisäpuolisuutta. Kokonaisvaltainen ja vahva osallisuus on tavoiteltava ihannetila, joka voi toteutua myös osittain. (Nivala 2008, 165–166, 172.) Osallisuuden kivijalka on muodollisessa kansalaisuusasemassa (annettu jäsenyys). Osallisuus on yhteisöön kuu-

lumista ja yhteisön jäsenyyttä, osallisuutta yhteisön hyvästä eli kaikesta, mitä yhteisöllä on ja mitä se voi kokonaisuutena tuottaa yksilöihin verrattuna. Yhteisössä yksilö voi olla osallinen turvallisuudesta, mielekkästä toiminnasta, yhteistyöstä ja tasavertaisuudesta. Oikeuksien ja velvollisuuksien laajuudesta riippuen yksilön osallisuus yhteisössä vahvistuu. Lisäksi osallisuus on toimintamahdollisuuksien hyödyntämistä osallistumalla (osallistuva jäsenyys), mikä tekee jäsenyydestä sosiaalisesti vahvan. Yhteisölle omistaudutaan ja sen etu huomioidaan ensisijaisena omiin tavoitteisiin nähden. Sitoutuminen velvollisuuksien täyttämiseen näkyy innokkuutena ja uskollisuutena yhteisölle sekä jäsenten vastuuntuntona ja huolenpitona ilmenevänä keskinäisenä solidaarisuutena. Osallisuudella on vahva kokemuksellinen perusta (koettu jäsenyys), jossa yksilö kokee osallisuutta esimerkiksi yhteisön arvoperustaan. (Nivala 2008, 142, 156–158, 166–168.)

Osallisuus ei ole yksilön tai yhteisön ominaisuus, vaan niiden välisen suhteen ihanneti-la, jota on havainnollistettu kuviossa 1. Tiettyjen edellytysten on täytyttävä, jotta osallisuus voi toteutua. Yhteisössä on oltava muodollisia ja tosiasiallisia mahdollisuuksia osallisuuteen, kuten sosiaaliseen kanssakäymiseen. Rakenteellisten ja toiminnallisten puitteiden pitää olla kunnossa. Yksilöllä tulee olla tiedolliset, taidolliset ja toiminnalliset sekä sosiaaliset valmiudet ja kiinnostusta puitteiden hyödyntämiseen. (Nivala 2008, 168–170.) Näitä ovat esimerkiksi ryhmätyötaidot, varmuus ja tavoitteiden asettaminen sekä itseilmais- ja vuorovaikutustaidot (CWDC 2010, 6). Osallistuminen voi toteutua näiden edellytysten toteutuessa. Aktiivisen toimijuuden ohella yksilön pitää kokea kuuluvansa yhteisöön: samaistua ja sitoutua sekä kokea yhteenkuuluvuutta, uskollisuutta ja solidaarisuutta. Kokemuksellisen luonteensa vuoksi osallisuuden toteutumista ei pystytä arvioimaan yksilön ulkopuolisesta näkökulmasta. (Nivala 2008, 170–172, 304.)

KUVIO 1. Osallisuuden edellytykset (Nivala 2008, 169)

Osallisuuden tukeminen on näiden edellytysten kehittämistä ja vahvistamista (Nivala 2008, 269–270). Yksilöiden taitoja tulee kehittää, jotta he voivat osallistua toteuttajina, jolloin saadaan aikaan itsenäistä ja vastuullista osallistumista. Taitojen ohella oikealla asenteella, avoimuudella sekä itsetunnolla ja itseluottamuksella on suuri merkitys. Persoonallisen kasvun tukemisen lisäksi on vahvistettava yhteisöön kuulumisen kokemusta, jolloin yhteisön merkitys avautuu yksilölle. (CWDC 2010, 6; Nivala 2008, 172–174.) Työntekijöille osallisuuden tukeminen on haaste. On toimittava tukihenkilönä auttaen asioiden ymmärtämisessä ja eteenpäin viemisessä sekä turvattava toimijuuden jatkuvuutta. Työntekijän liiallinen aktiivisuus, valmiiksi tekeminen ja omilla ideoilla lopputulokseen vaikuttaminen tukahduttavat osallisuutta. (Taavitsainen 2012, 19.)

Yhteistoiminnallisuus, eli aktiivinen osallistuminen yhteisten tehtävien toteuttamiseen, on keskeistä osallisuudessa. Yhteistoimintaa mahdollistavien yhteisöjen olemassaoloa on siis tuettava. (Nivala 2008, 288–289.) Yhteistoiminta on lähtökohtana myös sosio-kulttuuriselle innostamiselle, joka tukee osallistumisvalmiuksia ja -halua osallistua toteuttajana. Innostaminen toteutuu usein projektina alueellisessa tai toiminnallisessa yhteisössä. Esimerkiksi luovuuteen tai taiteeseen pohjaavan prosessin tulee olla kokonaisvaltainen, rohkaiseva ja itseilmaisuuksiin kannustava. (Nivala 2008, 291–295, 311.)

Yhteiskunnassa ovat olleet pinnalla myös syrjäytyminen ja osattomuus osallisuuden vastakäsitteinä. Osallisuuden kokemusta vaille jääneet yksilöt kokevat vaikuttamis- ja

toimintamahdollisuutensa riittämättömiksi. Toiminnalliset ja kokemukselliset sidokset yksilön ja yhteiskunnan välillä heikkenevät yksilön ajautuessa yhteiskunnan toimintaympäristöjen ulkopuolelle. Vieraantuneisuus ja tarkoituksettomuus ovat uhka sekä yksilön hyvinvoinnille että yhteiskunnan yhtenäisyydelle. (Kiilakoski 2007, 11–12; Nivala 2008, 247; Taavitsainen 2012, 13.) Syrjäytymisprosessissa syrjäytymisen erilaiset muodot, kuten taloudellinen ja sosiaalinen osattomuus, usein kasaantuvat. Henkilökohmainen kokemus yhteisön ja yhteiskunnan ulkopuolisuudesta on yksilölle raskainta. Sosiaalisen pääoman puute ilmenee yksinäisyytenä ja vuorovaikutuksen vähyytenä. Syrjäytymisen syyt ovat rinnastettavissa osallisuuden edellytyksiin. Syrjäyttäviä elementtejä löytyy sekä yhteiskunnan puitteista että yksilön riittämättömistä valmiuksista osallisuuteen. (Kiilakoski 2007, 12; Nivala 2008, 248–250, 252, 332.)

Syrjäytymisen syitä on pyrittävä poistamaan osallisuuden lisäämiseksi. Jälleen on kiinnitettävä huomiota sekä yksilön että yhteiskunnan edellytyksiin osallisuuden kokemuksen aikaansaamiseksi. Mahdollisuuksia sosiaalista vuorovaikutusta ja yksilön itseilmaisua varten on luotava. Vaihtoehtoisten vaikuttamiskanavien kehittäminen on tärkeää, mutta on muistettava, ettei pelkkä vaikuttaminen riitä. Yhteisön toimintaan on päästävä mukaan itselle mielekkäällä tavalla, esimerkiksi sosiaalisen ja tavoitteellisen harrastustoiminnan kautta. (Nivala 2008, 332, 253, 259–260.)

2.2 Nuori ja osallisuus

Nuorten osallisuus on puhuttanut niin kansallisella kuin kansainväliselläkin tasolla. Usein vaikuttamisnäkökulmaan painottuneiden tutkimusten mukaan nuorten osallisuuden tukemiselle näyttää olevan kiinnostusta – mutta lähinnä vain teorian ja lainsäädännön tasolla. Nuorten ääni ei tule riittävän hyvin kuulluksi heitä koskevissa asioissa, ja ikäryhmän yhteiskunnallinen osallistuminen on vähäistä. (Feldmann-Wojtachnia ym. 2010, 38, 7, 77; Lönnbäck 2012, 46.) Tässä luvussa, kuten koko opinnäytetyössä, painopisteenä on osallisuuden kokonaisvaltaisempien kokemusten vaikutus nuoreen.

Nuoruus on lapsuuden ja aikuisuuden välinen siirtymävaihe. Omaan elämään liittyvät kysymykset ajankohtaistuvat. Nuoruuden kehitystehtävistä merkittävimpiä ovat identiteetin ja seksuaalisuuden kehitys, tunnetason irtautuminen vanhemmista sekä kaverei-

den merkityksen kasvaminen ja vastuunotto. Muutosten täyteisessä elämänvaiheessa epävarmuuden ja avuttomuuden tunteet haastavat kehitystehtävistä suoriutumista. Omaa roolia etsitään harrastusten, kuvitelmien ja median maailmasta. (Paananen 2008, 22–23; Vuorinen 2004, 199, 203, 208–210.) Nuoruudelle tyypillisesti elämä näyttäytyy mustavalkoisena, mielialat vaihtelevat ja kiinnostus erilaisiin kokeiluihin lisääntyy (Vuorinen 2004, 49–50, 211, 218). Nuoruudessa on sekä valoisia että raastavia puolia. Vahvasta itsenäistymispyrkimyksestä huolimatta nuori tarvitsee tukea. Fyysisen ja emotionaalisen tilan ohella nuori kaipaa rajoja ja turvallisten aikuisten läsnäoloa. Välitetyksi ja hyväksytyksi tuleminen sekä mahdollisuudet vaikuttamiseen ovat keskeisiä. Pettymykset ihmissuhteissa sekä kokemukset hylätyksi tulemisesta ja yksinäisyydestä ovat nuorelle kipeitä. (Paananen 2008, 23, 25–26, 36.)

Yksilön luovuus ja persoonallisuus kypsyvät asteittain kahden ensimmäisen vuosikymmenen aikana perimän, ympäristön ja elämässä vastaan tulevien kokemusten myötä. Keskeistä kehitykselle ovat osallisuuden kokemukset. Syrjäytymisen kokemukset sen sijaan muokkaavat nuoren ajattelumaailmaa omaa persoonallisuutta väheksyväksi. Koettu osallisuus tukee mielenterveyttä. Vahvistettaessa nuorten osallisuutta tuetaan heidän kehitystään toimiviksi, tunteviksi, ajatteleviksi ja luoviksi persooniksi. (Iivonen 2011, 50; Kiilakoski 2007, 12; Mäkelä 2011, 13–14.) Persoonallisuus rikastuu uusien taitojen ja onnistumisen kokemusten myötä. Vuorovaikutuksellinen osallisuus vahvistaa minuutta, joka kehittyy osallistuvassa vuorovaikutuksessa. Pienetkin kohtaamiset ovat kehityksen kannalta merkittäviä, jos toista osapuolta kuunnellaan aidosti ja ennakkoluolettomasti dialogissa. (Mäkelä 2011, 16–17, 23.) Aikuisen kunnioittava ja kiinnostunut viesti tukee nuoren kokemusta itsestään arvokkaana ihmisenä. Nuoren auttaminen löytämään vahvuuksiaan ja kasvamaan tietoisesti itsestään vahvistaa tämän kokemusta itsestään tärkeänä. Osattomuuden kokemukset sen sijaan altistavat psyykkiselle pahoinvoinnille, esimerkiksi Suomessa nuorilla yleistyneelle masennukselle. Ennaltaehkäisyssä avainasemassa ovat osallistavat menetelmät. (Mäkelä 2011, 13–14, 16–17, 19.)

Koska osallisuudessa on kyse tunnekokemuksesta, on huomattava sen merkitys nuoren itsetunnolle. Itsetunnolla tarkoitetaan itsensä hyväksyntää ja luottamista toisten hyväksyntään. Hyvä itsetunto ilmenee rohkeutena olla oma itsensä vahvuuksineen ja heikkouksineen, tunteena omasta ainutlaatuisuudesta sekä kykynä luottaa itseensä. Hyvän itsetunnon merkinä on uskallus omaan mielipiteeseen ja toisten mielipiteiden kunnioit-

tamiseen. Itsetunto kehittyy ihmissuhteissa ja vahvistuu toisten hyväksynnän kautta. (Kinnunen 2008, 46–47, 49.) Esimerkiksi harrastusten yhteydessä nuori voi saada palautetta lahjakkuudestaan (Paananen 2008, 31). Yksi itsetunnon osa-alueista on minäkuva eli asennoitumistapa itseä kohtaan. Hyväksytyksi tuleminen kehittää myönteistä minäkuvaa ja torjutuksi tuleminen kielteistä. Positiivisen ilmapiirin vallitessa vahvistuvat minäkuva ja yhteenkuuluvuuden tunne ovat ehtoina osallisuuden toteutumiseksi. Myös kokemus omasta ulkonäöstä vaikuttaa itsetuntoon. Nuoret pohtivat ulkonäköään, vertaavat sitä toisten nuorten ulkonäköön ja median luomaan ihannekuvaan. Samalla he kaipaavat vakuutusta oman ulkonäkönsä riittävydestä. Itsetunnon kannalta vertaiset, aidot ystävät, ovat kullanarvoisia. Kavereiden hyväksyntä auttaa hyväksymään myös itsensä. (Kinnunen 2008, 52–54; Nordström 2011, 3, 6.)

Gretschelin (2002) mukaan osallisuus on tunne, joka näkyy ihmisen tiedoista ja tarinoista. Niiden kautta voi kokea voimaantumista ja pitää panostaan tärkeänä. (Taavitsainen 2012, 14.) Voimaantuminen (*empowerment*) on osallisuuden näkyvä osa, ihmisestä itsestään lähtevä sosiaalinen prosessi. Toisten ihmisten läsnäolo ja yksilön mielipiteiden arvostava huomiointi lisäävät voimaantumista. Tämä näkyy kohonneena itsetuntona ja toiveikkaana suhtautumisena tulevaisuuteen. (Rantala 2011, 144–145.) Voimaantuminen syntyy nuoren kokemuksesta, että hän pärjää ja on osa yhteisöllisiä ja yhteiskunnallisia prosesseja (Horelli, Haikkola & Sotkasiira 2007, 233). Nuoren kokema ulkopuolisuus näistä prosesseista tuhoaa itsevarmuutta. Vertaisten ja nuorten tulevaisuudesta välittävien aikuisten kiinnostus onkin epävarmalle nuorelle tärkeää. (Mäkelä 2011, 18.) Ulkopuolisuuden eli syrjäytymisen ehkäisyn rinnalle on noussut myös myönteisempi sosiaalisen vahvistamisen käsite. Nuorisolaki (2006) määrittelee sosiaalisen vahvistamisen nuorille suunnatuiksi toimiksi elämäntaitojen parantamiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Määritelmä kattaa korjaavan ja ehkäisevän työn ohella nuorten osallisuuden edistämisen. (Herranen & Juntila-Vitikka 2010.)

Ihminen on sisimmältään yhteisöllinen, mikä näkyy yhteisön merkityksellisyydessä yksilön hyvinvoinnille. Jokaiselle nuorelle on tärkeää saada kokea kuuluvansa joukkoon, jossa voi vaikuttaa ja olla hyväksytty. (Mäkelä 2011, 20–21.) Nuorten osallisuuden kannalta ympäröivä yhteisö on välttämättömyys. Yhteisössä toimitaan ja siihen sitoudutaan toiminnan ja ajatusten tasolla – tilanteissa, jotka osallistavan toiminnan mahdollistavat. Erilaiset menetelmät ovat tässä avainasemassa. (Kiilakoski 2007, 12–13;

Oranen 2008, 9; Taavitsainen 2012, 14.) Sosiaalisen identiteetin rakentumisen kautta nuoren on tärkeää pystyä samaistumaan yhteisöön. Taidot kehittyvät asteittain jäsenen omaksuessa yhteisön sosiaalisen järjestyksen, säännöt ja normit sekä arvoperustan. Käytännön toiminnan kautta opitaan huomioimaan muut ihmiset mielipiteineen ja yhteinen etu, minkä kautta vaikuttaminenkin onnistuu. Omia mielipiteitä opitaan perustelevaan. Toisten ihmisten kuuntelemisen, kunnioittamisen ja suvaitsemisen taito sekä kärsivällisyys ja joustavuus kehittyvät. (CWDC 2010, 11; Nivala 2008, 147–148, 153–154.)

Osallisuuden yhteydessä aktivoituvia tietoja, taitoja ja resursseja voidaan kuvata valtautumisen käsitteellä (Horelli, Haikkola & Sotkasiira 2007, 233). Osallisuus itsessään kasvattaa kehittäen sosiaalista toimintakykyä, yhteistyövalmiuksia ja vastavuoroista vastuunkantamista. Yhteistoiminta lisää myös sosiaalista valistuneisuutta. (Nivala 2008, 143, 147.) Osallisuuden kokemuksista saatu hyöty on monitasoista. Kokemus nähdyksi ja kuulluksi tulemisesta sekä vaikuttamisen mahdollisuudesta ovat tärkeitä nuorelle. Käytännön osallisuus luo tilaisuuksia myös tunneilmaisun ja keskustelutaitojen harjoitteluun. Hauskuus, palkitsevuus, luovuus ja mielikuvitus ovat osa osallisuuden kokemusta etenkin vertaisryhmässä. Avoimen dialogisuuden ohella tavoitteellisuus ja arviointi kasvattavat nuorta. (CWDC 2010, 11–12, 15; Nivala 2008, 151, 303; Oranen 2008, 16.) Osallisuus lisää myös nuoren itsenäistä ajattelua ja toimimista sen pohjalta, kykyä kriittiseen pohdintaan ja argumentointiin. Ympäröivän maailman tulkinta avartuu ja syventyy, ja oman elämän arvojärjestys selkiytyy. Ihminen kehittyy osallisuuden kautta kokonaisuutena. (Nivala 2008, 148–150.)

3 OSALLISUUS KIRKON NUORISOTYÖN TOIMINNASSA

3.1 Nuorten osallisuus kirkossa

Vuosi 2009 nosti lasten ja nuorten osallisuuden kirkossa yleiseen keskusteluun. Aloite lapsen oikeuksien huomioimisesta kirkossa tehtiin. Ensimmäinen askel lasten ja nuorten osallisuuteen oli kirkkolainsäädännön päivittäminen niin, että kohderyhmää on aina kuultava sitä koskevissa asioissa. Nuorisolain (2006) on toteuduttava myös kirkossa, jossa lasten ja nuorten pahoinvointi huolettaa yhtäläillä. Kirkon palvelujärjestöt – Poiki-en ja tyttöjen keskus, Lapsityön keskus, Nuorten keskus ja Suomen lähetysseura – olivat kentällä rakentaneet lapsi- ja nuorilähtöisempää kirkkoa jo ennen muutoksen hallinnol-lisen pohjan muotoilemista. (Kyrklig tidningstjänst 2009; Taavitsainen 2012, 5.)

Osallisuuden yleisten ominaisuuksien ohella seurakuntayhteydellä on erityispiirteensä. Sillä tarkoitetaan seurakuntalaisten kesken vallitsevaa yhteyttä, jonka kautta eletään uskoa, toivoa ja rakkautta todeksi. Seurakuntayhteydessä eläminen on osallisuutta kir-kossa ja kirkosta, osana suurempaa kokonaisuutta. (Suomen evankelis-luterilainen kir-ko i.a.b.) Osallisuus Jumalaan, kasteen ja ehtoollisen lahjaan, kristittyjen keskinäiseen yhteyteen sekä Kristuksen universaaliin kirkkoon toteutuvat. Jokainen yksilö on Juma-lan kuvana ainutlaatuinen ja arvokas. Yhteisössä tuetaan ja autetaan toinen toistaan. (Malkavaara 2011b, 128–131.) Seurakuntayhteyttä tukeva toiminta vastaa ihmisen kai-paukseen kohti ympärillä olevaa maailmaa, toista ihmistä ja Jumalaa (Virtanen 2011, 81). Osallisuudella ja sen teologialla sekä yhteisöllisyydellä on pohjansa Raamatussa, etenkin Uuden testamentin välittämässä Jeesuksen esimerkissä (Malkavaara 2011a, 92–93, 106–108; Malkavaara 2011b, 112, 132).

Strategiassaan Suomen evankelis-luterilainen kirkko määritteli itsensä 2010-luvun vaih-teessa ”Meidän kirkoksi, osallisuuden yhteisöksi”. Toimenpiteitä tämän käytännön to-teutukseen tarvitaan yhä. Kasvava ja elävä kirkko vaatii asenteiden ja ajatusten muutos-ta. Jotta nuoret voisivat olla osallisia kirkossa, tulisi sen olla yhteisö, johon nuoret ai-dosti haluavat kuulua ja jonka he kokevat omakseen. (Virtanen 2011, 79–80.) Lapsena ja nuorena omaksi koettu kirkko on todennäköisemmin sitä myös aikuisena. Tätä koke-musta kirkon työntekijöiden pitäisi olla mahdollistamassa. (Rantala 2011, 140–143.)

Kirkossa tulisi vallita sen toimintaan ja olemukseen sitouttava vertaiskulttuuri (Taavitsainen 2012, 23). ”Osallisuuden yhteisö” on muutakin kuin palveluntarjoaja; se tarjoaa tilaa olemiseen, toimimiseen ja kasvamiseen. Kirkon työtä on päivitettävä muuttuviin tarpeisiin vastaavaksi. Läsnäolon ja kuulemisen sekä lasten ja nuorten puolesta puhumisen pitää toteutua kirkon kasvatustyössä. (Taavitsainen 2012, 6, 23.) Lasten ja nuorten oikeudet kirkossa 2009–2011 -hankkeen osahanke ”Ensimmäinen kerta” pyrki avaamaan seurakunnassa vaikuttamista nuorille laskemalla seurakuntavaalien äänestysikärajaa 16 vuoteen. Nuoren ja perheiden seurakunta-aktiivisuus vaikuttaa kokemuksiin vaikuttamisesta. (Raitisto & Tirkkonen 2010, 52, 54, 57–58.)

Lasten ja nuorten osallisuuden vahvistaminen on välttämätöntä kirkon elinvoimaiselle tulevaisuudelle. Heidän sidettään, jäsenyyden tunnettaan ja vaikutusmahdollisuuksiaan kirkossa on vahvistettava. Aikuisen ja nuoren välillä vallitseva turvallinen ja kunnioittava suhde välittävässä ja turvallisessa ympäristössä ovat edellytyksinä osallisuuden toteutumiselle seurakunnassa. (Rantala 2011, 139–143.) ”Missä näyn ja kuulun, siellä viihdyn”, mainitaan Poikien ja tyttöjen keskuksen lapsivaikutuksissakin. Mielikuva ihmisellisestä ja heikkojen puolella olevasta kirkosta tukee mielekästä kokemusta kirkkoon kuulumisesta. (Taavitsainen 2012, 6.) Nykyään nuoret kiinnittyvät ryhmiin usein pinnallisesti, jolloin osallisuus ja yhteisöllisyys jäävät ohueksi. Kirkolla on mahdollisuus luoda mukaansatempaavia yhteisöjä, joiden toiminnassa kuljetaan kohti yhteistä tavoitetta. Tällaisiin yhteisöihin sitoudutaan aidosti. Yhteisöllisyyden ja yksilöllisyyden yhdistyessä korostuvat itseilmaisuus, minuuden määrittely ja mahdollisuus peilata sitä vertaisiin. (Hauta-aho & Tornivaara 2009, 33.)

Vaikka seurakunnan toiminta on monelle nuorelle tuttua ja siihen ollaan pääosin tyytyväisiä, osallistuminen on vähentynyt huomattavasti (Raitisto & Tirkkonen 2010, 52). Meneillään on muutos kohti ”kevytuskonnollisuutta”, uskomista omalla tavalla eikä kuten kirkko opettaa. Kirkko koetaan ympäristönä ja instituutiona tukahduttavaksi ja vieraaksi. On korkea aika pysähtyä miettimään, mitä annettavaa kristinuskolla ja kirkolla sen edustajana on tämän maailman ja ajan kysymyksiin. (Hauta-aho & Tornivaara 2009, 39, 42–43, 70.) Kirkko tarjoaa eniten osallisuuden mahdollisuuksia perinnesuomalaisille. Niin sanotuille mukavuussuomalaisille, kuten nuorille aikuisille, suunnattu tarjonta on lähes olematonta. Tämä näkyy kirkosta eroamisena, vaikka nuorten aikuisten ja kirkon arvot, perinne ja kulttuuri ovat lähes yhteneviä. Myös asenne kirkkoa kohtaan

on pääosin myönteinen. Olisi tärkeää tukea kristillisen identiteetin syntymistä ja vahvistamista jo varhaisemmassa vaiheessa kysymysten pohtimisen ja vastausten etsimisen helpottamiseksi. Erityistä huomiota kannattaa kohdistaa kiinnostavan toiminnan kehittämiseen. (Hauta-aho & Tornivaara 2009, 14; Rinkinen 2011, 60–85.)

Ei riitä, että kirkko tarjoaa nuorille mahdollisuuksia vain passiiviseen osallistumiseen. Tarve osallisuuden toimintakulttuurille on huomattava ja nuoria osallistettava toimintaan sen suunnittelusta asti. Tällaisen toimintakulttuurin luominen vaatii aikaa ja resursseja. Aikuisten uskoessa vaikutusmahdollisuuksiinsa lasten ja nuorten osallisuutta voidaan lisätä. Työntekijöiden on uskallettava luopua roolistaan pelkkinä toiminnan ohjajina ja heittäytyttävä luottamusta osoittaviksi ja kannustaviksi osallistajiksi. (Rantala 2011, 140–143.) Kiinnostusta nuorten osallisuuden vahvistamiseen näyttäisikin olevan, mutta menetelmiä kohderyhmän kuulemiseen ja vaikuttamiseen ei käytetä tehokkaasti (Taavitsainen 2012, 45–49).

Seurakunnan ei pidä tyytyä miellyttämään ja palvelemaan vain rajattua kohderyhmää, vaan sen on rohkeasti panostettava haastavampienkin nuorten tavoittamiseen. Kirkon nuorisotyön kohderyhmät jakautuvat aktiivisiin seurakuntanuoriin, muuten aktiivisiin nuoriin sekä passiivisiin nuoriin, joita ei tavoiteta minkään toiminnan kautta. Kuinka saataisiin viimeksi mainittuja nuoria mukaan toimintaan ja heidän äänensä kuuluville? (Hauta-aho & Tornivaara 2009, 68–69, 93.) Rippikoulun jälkeisen nuorisotyön painopiste on koulutuksissa, esimerkiksi isostoiminnassa. Kaikkia ei koulutus kuitenkaan motivoi: esimerkiksi poikiin se vetoaa selvästi tyttöjä heikommin. (Launonen 2007, 83.)

Kirkon sanoma pysyy, mutta toimintamuotojen täytyy uudistua. On etsittävä perinteitä, joiden kautta kristinuskon pysyviä ydinsisältöjä voi tuoda raikkaalla tavalla nykyaikaan nuorten ulottuville. Pelkkä sanan kirkko ei täytä elämyksellistä tulkintaa kaipaavien nuorten odotuksia. (Hauta-aho & Tornivaara 2009, 15, 42–43, 49.) Kirkon on jatkossakin hoidettava hengellinen tehtävänsä, puhuteltava ja oltava yhteiskunnallisesti tärkeä toimija. Tämä vaatii reagointia yhteiskunnallisen ja hengellisen muutoksen haasteisiin uudistamalla sanoman ja tradition ilmaisutapoja, painotuksia ja toimintaa osallisuutta kohti. (Hauta-aho & Tornivaara 2009, 63.) Myös vaikuttamiseen seurakunnassa kaivataan aktiivisuutta ja nuorekkuutta (Raitisto & Tirkkonen 2010, 52, 54, 57–58).

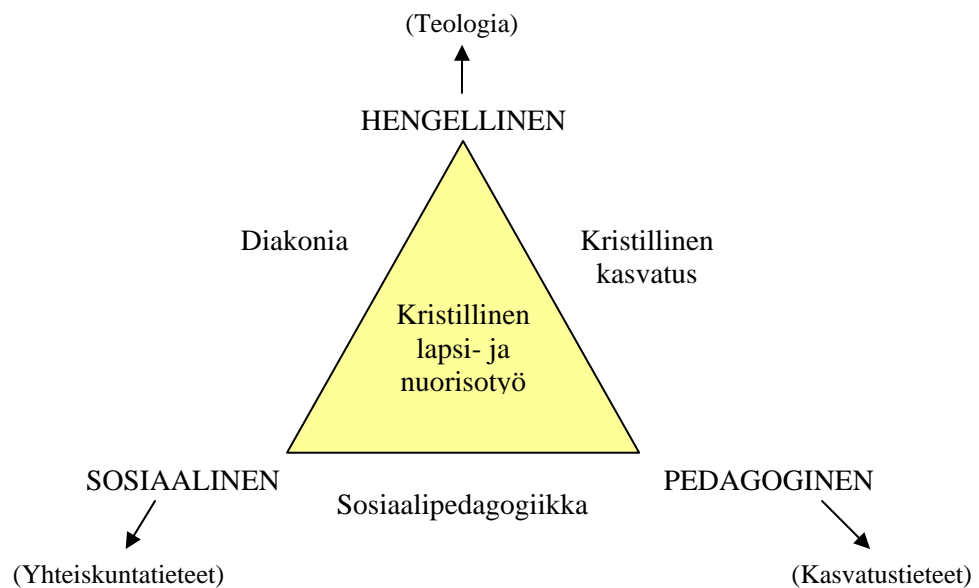
3.2 Kirkon nuorisotyön monimuotoisuus

Nuorisotyö määritellään nuorisolaissa (2006) nuorten sosiaalisesti vahvistamiseksi, heidän oman ajan käyttöön kohdistuvaksi aktivoimiseksi, kasvun ja itsenäistymisen tukemiseksi sekä vuorovaikutukseksi sukupolvien välillä. Nuorisotyössä kasvatus on non-formaalista mutta tavoitteellista. Nuorten kasvua omaksi itsekseen ohjataan, tarvittaessa tukea tähän prosessiin tarjoten. Lisäksi tuetaan nuorten jäsenyyttä erilaisissa yhteisöissä ja ajetaan heidän asioitaan yhteiskunnassa. Kirkko ja seurakunnan ovat yksi monista nuorisotyön toteuttajista. (Nieminen 2007, 22–26, 28, 39.) Kirkon varhaisnuorisotyö toimii 7–14-vuotiaiden parissa ennen rippikouluikää ja nuorisotyö 15–18-vuotiaiden parissa. Lisäksi kohdataan 18–29-vuotiaita nuoria aikuisia. Kirkon nuorisotyön perustana on kristillinen usko ja ihmiskäsitys sekä Jumalan läsnäolo. Toiminta-ajatus pohjaa kaste- ja lähetyskäskyyn (Matt. 28: 18–20) sekä lasten evankeliumiin (Mark. 10:13–16). Elämän mielekkyyttä etsitään armollisen Jumalan kohtaamisesta ja lähimmäisenrakkautesta. Toisten kunnioittamisen ohella nuoria ohjataan avoimeen vuorovaikutukseen, luottamukselliseen yksilölliseen ja yhteisölliseen kohtaamiseen sekä hiljentymiseen. Näiden toteutuminen on tärkeää myös yhteiskunnan ja nuorten muuttuessa. (Halme 2008, 202–203, 205; Launonen 2007, 82–83, 88.)

Seurakuntien nuorisotyö on ennen kaikkea kristillistä kasvatusta (Launonen 2008, 221), jonka avulla tuetaan elämän hahmottamista kristillisestä elämäntulkinnasta käsin. Samalla tuetaan uskoon pohjautuvan luottamuksen syntymistä. Siltoja hengellisyyden ja nuorten elämän pohdintojen välillä pyritään löytämään yhdessä (Halme 2008, 185, 192, 195–196.) Kristillinen kasvatus pyrkii kasvatettavan kokonaisvaltaiseen kasvuun. Kasvatuksen hengelliseen puoleen kuuluvat opillisuus, rituaalisuus ja kokemuksellisuus. Inhimillinen puoli käsittää eettis-moraalisen, huolenpidollisen ja pedagogisen ulottuvuuden. (Muhonen & Tirri 2008, 64–67, 77–82.) Ihmisarvoa, kasvatettavaa ja Jumalaa arvostavilla lähestymistavoilla pyritään kristillisiin tavoitteisiin yhdessä ihmetellen, kokeillen ja tehden (Räsänen 2008, 288, 297, 299).

Kirkon nuorisotyössä on kuitenkin kyse paljon muustakin kuin kasvattamisesta. Erityisesti yhteiskunnan murroksessa pelkkä kasvatus on osoittautunut riittämättömäksi lähestymistavaksi. Muutokset ovat näkyneet lapsissa ja nuorissa oireiluna, joka on vaatinut diakonista lähestymistapaa, esimerkiksi osallisuuteen ja syrjäytymiseen sekä erityiseen

tukeen liittyen. (Launonen 2007, 78; Launonen 2008, 221–232.) Launonen kuvaakin kasvatuksen ja diakonian välistä suhdetta kolmiona (Kuvio 2), jonka kärkinä ovat hengellinen, pedagoginen ja sosiaalinen. Hengellisellä viitataan yksilön ja yhteisön uskoon ja sen harjoittamiseen, pedagogisella kasvattamiseen ja opettamiseen ja sosiaalisella syrjäytymisen ehkäisyyn sekä osallisuuden tukemiseen. Lasten ja nuorten parissa tehtävä työ on monialaista ja monimenetelmällistä, ja siinä leikkaavat useiden tieteiden viitekehykset. (Launonen 2007, 85–86; Launonen 2008, 232–233.)

KUVIO 2. Kristillisen lapsi- ja nuorisotyön ulottuvuudet (Launonen 2007, 86)

Kristillinen kasvatus on yksi nuorisotyön rajapinnoista, joka sijaitsee hengellisen ja pedagogisen välillä. Kahtena muuna rajapintana ovat hengellisen ja sosiaalisen väliin sijoittuva diakonia sekä sosiaalisen ja pedagogisen välinen sosiaalipedagogiikka. Eri ulottuvuudet painottuvat tilanteiden mukaan. Kokonaisvaltainen kohtaaminen onnistuu hengellisten, sosiaalisten ja pedagogisten elementtien avulla. Paitsi että huolehditaan kristityksi kasvamisesta, huomioidaan myös prosessia häiritsevät tai estävät seikat ja niistä koituvat haasteet. Tämän ajattelumallin pohjalta nuoret ovat kirkossa aktiivisia toimijoita toiminnan kohteiden sijaan. Osallisuuden kannalta onkin olennaista kysyä ajoittain uudelleen: voisiko painopistettä siirtää yhä enemmän ohjaajalähtöisestä ja pedagogisesta kärjestä kohti sosiaalista kärkeä? (Launonen 2007, 85–86; Launonen 2008, 232–234.)

Sosiaalisessa kärjessä yhdistyvät diakonia ja sosiaalipedagogiikka. Sinne voidaan ajatella painottuvan lähimmäisenrakkauteen painottuvan kirkon erityisnuorisotyön, jonka tavoitteena on etsiä ja auttaa heitä, jotka apua eniten tarvitsevat. Näitä ovat syrjäytyneet ja syrjäytymisvaarassa olevat nuoret. Nuorelle annetaan kokemus hyväksytyksi tulemisesta ja autetaan tätä löytämään elämälleen merkityksiä, kantamaan vastuuta ja vahvistamaan itsetuntoaan. (Launonen 2007, 84, 88; Nivala 2005, 139, 141; Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2007, 4, 7.) Näiden tavoitteiden saavuttamisessa turvallisen aikuisen läsnäolo on ensisijaista (Paananen 2008, 36). Erityisnuorisotyön voi ottaa työnäyksi kaikkeen nuorisotyöhön, jolloin sitä voidaan kuvailla myös työksi etsivän työn otteella.

Kirkon nuorisotyö tukee nuorten hengellistä kasvua, mikä liittyy olennaisesti kristillisen identiteetin kehittymiseen (Halme 2008, 184, 190). Nuoret pohtivat jo varhain kysymyksiä, joiden parissa aikuisetkin painivat. Hengellisissä aiheissa mietityttävät Jumalan olemassaolo ja persoona, elämän tarkoitus, kärsimyksen ongelma sekä ihmisen ja Jumalan välinen suhde. Ryhmässä keskustelu auttaa käsittelemään haastavia aiheita ja ymmärtämään, ettei kysymysten kanssa ole yksin. Näin uskonnollisuus osana identiteettiä voi rakentua ja nuori kokea olevansa osa yhteisöä. (Paananen 2008, 34.) Ryhmässä nuoret voivat pohtia elämän syviä kysymyksiä ja oman elämänsä arvopohjaa (Tirri 2007).

Hengellinen kasvu ja elämä ovat merkityksellisiä spiritualiteetille (Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a.a.), joka on uskonnonpedagogi David Hayn mukaan herkkyyttä nähdä syvempiä merkityksiä arjen asioissa (Tirri 2007). Kyseessä on yksilön oma subjektiivinen henkinen ja hengellinen todellisuus, jota kirkon nuorisotyössä pyritään vaalimaan (Halme 2008, 15, 168). Yhteydessä toisiin kristittyihin hiljennytään, pysähdytään Raamatun ja muun hengellisen kirjallisuuden äärellä sekä harjoitetaan jumalanpalvelus-, rukous- ja hartauselämää (Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a.a.). Riittien, symbolien ja toimintojen, kuten laulun, sekä yhteisöllisyyden yhteydessä spiritualiteetti voi herkistyä (Tirri 2007). Pitkäkestoisten nuorisotyön prosessien kautta toteutuva rinnalla kulkeminen voi toteutua myös hengellisenä matkakumppanuutena, kahden tai useamman ”saman tien kulkijan” matkantekona. Oman elämän jakaminen, yhteisestä uskosta rohkaistuminen ja uskon syventyminen mahdollistuvat. Matkakumppani, esimerkiksi nuorisotyönohjaaja, auttaa kumppaniaan tunnistamaan Jumalan puhuttelun elämässään ja vastaamaan tuohon puhutteluun. (Holopainen 2008, 369–373.)

Nykynuoretkin kaipaavat arjen keskellä hiljentymistä sekä mystiikan ja kauneuden kokemuksia. Tosin he eivät ehkä koe kirkon perinteistä hartauselämää riittäväksi uskon, arvojen ja spiritualiteetin toteuttamiselle. Uudet menetelmät ovat tässäkin suhteessa tarpeen. Kohtaamisen tulee tapahtua nuorten ehdoilla yhdistellen rohkeasti vanhaa ja uutta, perinteistä ja vallankumouksellista, järkeä ja luovuutta. Vastakohtaisuuksien välinen dialogi on usein hedelmällistä. (Tirri 2007.) Uudet tulkintamenetelmät ovat elävän perinteen elinehto. Raamatun tekstien soveltaminen uusiin tilanteisiin, esimerkiksi nykyaikaistamalla, tekee perinteestä luovaa ja voimia antavaa ahdistamatta nuoria. Rohkeus ja taito perinteen tulkitsemiseen uskosta käsin ovat väylä Raamatun sisällön ja sanoman ymmärtämiseen henkilökohtaisessa elämässä. (Riekkinen 2008, 91.) Kristillisen spiritualiteetin kehittymistä voidaan tukea antamalla uskon pohjalta virikkeitä. Toiminnallisuuden ja vaikkapa taiteen käytön kautta voidaan korostaa nuoren toimijuutta. Uskon kokemuksellinen ulottuvuus tulee luontevasti osaksi uskon kehittymistä osana nuoren elämää. (Halme 2008, 188–189.)

4 YHTEISÖLLINEN TAIDE- JA ELOKUVATOIMINTA

Taide ja ilmaisuun painottuvat toimintamuodot vetoavat nuoriin kokonaisvaltaisella ja kokemuksellisella luonteellaan (Hauta-aho & Tornivaara 2009, 90), joka voi luoda hyvän pohjan osallisuudelle. Taide vapauttaa yksilön luovia voimavaroja tukien itseilmaisua. Rooleihin heittäytyminen draamallisessa ilmaisussa mahdollistaa uusien näkökulmien löytämistä sekä itseluottamuksen, sosiaalisten taitojen ja elämänhallinnan kehittymistä. (Liukkonen 2010, 115, 121; Ventola 2005a, 19.)

Yhteisötaide on amatöörien ja ammattitaiteilijan yhteistyössä tehtävää taidetta (Mäki 2007, 232), jossa molemmat osapuolet ovat taiteen välityksellä dialogissa jostain heille tärkeästä aiheesta. Yhteistyön toivotaan hyödyttävän molempia osapuolia. (Kantonen 2005, 50–51, 62.) Tämä tekee menetelmästä haastavan. Tärkeiden aiheiden käsittely taiteen välityksellä vaatii taiteen tekemisen tekniikan ja välineiden käytön opettelua ennen varsinaista työstöä. (Kantonen 2005, 44, 63, 257.) Yhteisötaide vastaa yhteisöllisyyden kaipuuseen luomalla toista kunnioittavia ja tasa-arvoisia kohtaamisia (Hiltunen 2009, 45, 48–49). Yhteisöllä tarkoitetaan alueellista ihmisjoukkoa, jota yhdistää jokin tekijä. Tunnuspiirteinä ovat esimerkiksi yhteiset tavat ja uskomusjärjestelmät. Yhteisötaiteen tausta-ajatuksena on sosiokulttuurinen innostaminen, jolla tuetaan yksilön kokemusta itsestään kelpollisena haastavissakin elämäntilanteissa. Keskenäisyyden hyväksyminen ja kuulluksi tuleminen voimaannuttavat. (Ventola 2005b, 35.)

Yhteisötaiteessa taiteilija on sekä ohjaajan että ryhmän jäsenen roolissa, mikä motivoi muita ryhmäläisiä ja synnyttää luottamusta (Mäki 2007, 232, 236). Ohjaajana taitelijan on oltava innostajana – fasilitaattorina – ja aktivoijana, jotta toiminta saadaan lähtemään ryhmästä eikä ohjaajasta itsestään. Ohjaaja on turvallisuutta luova mahdollistaja, jolle osallistujien taiteellinen osaaminen ei ole olennaista. (Ventola 2005b, 36; Ventola 2005d, 90.) Yhteisötaiteen tuotokset esitetään laajemmalle yleisölle, mikä tekee taiteesta antoisaa myös heille, jotka eivät ole olleet projektissa mukana (Kantonen 2005, 45, 49; Mäki 2007, 233). Esittämisessä konkretisoituu kysymys, kenelle ja mitä varten esityksiä tuotetaan ja kuka niistä loppupeleissä hyötyy. Taiteilijan ja yhteisön välinen vuorovaikutus tehdään näkyväksi ja julkiseksi. Olennaista on pohtia myös, millaisia vaikutuksia tuotetulla taiteella toivotaan olevan. Yhteistä yhteisötaiteen projekteille on osallistava ja

yhteisöllinen luonne. Osallistavuuden pohdinta on tärkeää jokaisessa yhteisötaiteen prosessin vaiheessa. (Aarnio 2007, 256, 258.)

Eräs hyvin tuloksin sovelletuista yhteisötaiteen muodoista on yhteisöteatteri, jota on joissakin yhteyksissä kutsuttu myös opettavaksi teatteriksi. Lähtökohtana yhteisöteatterissa on yhteisen maailman, kokemusten, arvojen ja intressien jakaminen, pohtiminen ja työstäminen teatteri-ilmaisun avulla. Tavoitteena on esimerkiksi olemassa olevaa tilannetta koskevien asenteiden muuttaminen. Draama ja teatteri ovat avainasemassa luotaessa mahdollisuuksia osallistumiseen ja elämänhallinnan kehittämiseen sekä itsetunnon ja luottamuksen parantamiseen. (Salo 1999, 12–13.) Yhteisödraama ja -teatteri ovat paikallista, aiheiltaan yhteisön arkeen kiinnittyvää draamatoimintaa, joka pyrkii muutoksen mahdollisuuden tukemiseen. Tyypillistä näille on esteettisyys ja eettisyys, toiminnallisuus ja aihekeskeisyys sekä yhteisön jäsenten kuulluksi tuleminen dialogissa. (Hiltunen 2009, 72; Ventola 2005c, 49–53; Ventola & Renlund 2005, 12.) Teatteri on vuorovaikutusta, joka synnyttää vuorovaikutusta luoden virikkeitä keskustelulle. Näytelmien toteuttaminen edellyttää vastuunottoa. Teatteri toimintamuotona tukee itseilmaisua ja itsetuntemusta vahvasti. (Nivala 2008, 294.)

Yhteisötaiteelle ja -teatterille ominaisia piirteitä on havaittavissa huomattavasti yhteisöllisessä elokuvantekoprosessissa, elokuvatoiminnassa. Esimerkiksi Children's Workforce Development Council (CWDC) toteutti North Tynesidessä, Isossa-Britanniassa 15 nuoren, nuorisotyöntekijöiden ja päättäjien kanssa tutkimuksen. Siinä selvitettiin, kuinka elokuvantekoa voidaan hyödyntää nuorten tukemisessa taitojensa kehittämiseen sekä pohtimaan omakohtaisesti heille tärkeitä asioita. Elokuvantekoprosessin kautta nuoret saivat monia taitoja, kuten luovuutta, positiivista asennetta, teknistä osaamista sekä vastuuta ja yhteistyötaitoja. Elokuvanteko huomattiin erinomaiseksi tavaksi kehittyä yksilönä ja ryhmänä sekä vuorovaikuttaa yleisön kanssa: valmis elokuva on hyödyllinen keskustelupohja ja vaikuttamisen väline. Nuorten mielenkiinto ja innostus säilyivät koko projektin ajan. Narratiiviset ja visuaaliset näkökulmat sekä arviointiin osallistuminen vetosivat nuoriin. (CWDC 2010, 4–5, 15–16.)

Aiemmin Yhdysvalloissa ja Isossa-Britanniassa tutkittujen elokuvantekoprosessien tapaan CWDC:n tutkimus osoitti projektien itsetuntoa, itseluottamusta ja voimaantumista tukevaa luonnetta. Ainetlaatuisten ja pitkäkestoisten ”ryhmäseikkailun” puitteissa nuoret

kypsyivät kohti aikuisuutta ja avointa yksilöllisyyttä. Yhteisöllinen elokuvanteko vaatii monenlaisia taitoja, mutta ennen kaikkea opettaa niitä: keskittymistä, käsitteellistämistä, viestintää, sitoutumista, tiimityötä, suunnitelmallisuutta. Projekteissa voidaan tehokkaasti hyödyntää ryhmänjäsenten erilaisia vahvuuksia. (CWDC 2010, 8–12, 15.) Elokuva-prosessi on menetelmä, jonka kautta voidaan sitouttaa ja osallistaa nuoria erilaisista taustoista. Toiminta soveltuu erilaisille ikäryhmille, tarjoaa mielenkiintoisen tavan oppia uutta ja muuttaa asenteita pohdinnan kautta. Projektin perusteella halukkuus osallistua jatkossa muihinkin projekteihin lisääntyi. (CWDC 2010, 13, 19.)

Taiteen kautta myös haastavampia teemoja, esimerkiksi hengellisyyttä, on helpompi lähestyä. Sovellettaessa taideperustaisia menetelmiä on huomioitava tavoitteet, kuten osallisuuden ja kristillisen identiteetin vahvistaminen, pelkän taiteen tekemisen sijaan. (Hauta-aho & Tornivaara 2009, 90.) Kristillisestä näkökulmasta kaiken inhimillisen työn, taiteen ja kulttuurin voidaan katsoa olevan merkityksellistä uskon kannalta. Kaikki työ on Jumalan luovaa työtä tässä maailmassa. Käytännössä tämä tarkoittaa esimerkiksi elokuvia, musiikkia ja kirjallisuutta sekä tarinoita ja myyttejä, jotka asetetaan vuorovaikutukseen kirkon sanoman kanssa. (Halme 2008, 156.)

5 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TAVOITTEET

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää Sotkamon seurakunnan ja Versova Puury:n järjestämän nuorten elokuvatoiminnan osallistavaa ja hengellistä kasvua tukevaa luonnetta. Tarkoituksena oli tuottaa tietoa sanomallisesta elokuvatoiminnasta sosiaali- ja kirkon alan ammattilaisten hyödynnettäväksi. Tässä muodossa vastaavaa toimintaa ei ole muualla Suomessa kuin Sotkamossa. Opinnäytetyön myötä myös muut seurakunnat ja nuorten parissa toimivat tahot voivat saada ideoita toimintansa kehittämiseen ja nuorten osallisuuden tukemiseen tämän ajan seurakunnissa ja kirkossa sekä yhteiskunnassa. Toiveena on sekin, että nuorilta ja työntekijöiltä kerätyn aineiston kautta saadut tutkimustulokset auttaisivat myös Sotkamossa järjestettävän toiminnan kehittämisessä jatkossa (Vehkaoja, Kari-Pekka, henkilökohtainen tiedonanto 27.11.2012).

Tutkimukselle asetettuihin tavoitteisiin pyrittiin muotoilemalla tutkimustehtävä seuraavanlaiseksi pääkysymykseksi ja alakysymyksiksi:

Miten sanomallinen elokuvatoiminta tukee nuorten osallisuutta ja hengellistä kasvua seurakunnan nuorisotyön menetelmänä?

Miten menetelmä tukee nuorten seurakuntayhteyttä?

Millaisia kokemuksia toiminnassa mukana olevilla nuorilla on?

6 TUTKIMUSYMPÄRISTÖ JA KOHDERYHMÄ

6.1 Sotkamon seurakunta, Versova Puu ry ja elokuvatoiminta

Tutkimusympäristönä ja työelämän yhteistyökumppaneina opinnäytetyössä toimivat Sotkamon seurakunta ja Versova Puu ry. Sotkamo on vajaan 11 000 asukkaan kunta Kainuussa (Sotkamon kunta 2009). Vuonna 2013 seurakuntalaisia oli 9 315, joista rippikouluikäisiä oli 109. Rippikoulun kävi 96 prosenttia ikäluokasta. (Arffman, Raija & Tervo, Anna-Liisa, sähköpostiviesti 8.11.2013.) Nuorisotyön toimintaan Sotkamon seurakunnassa kuuluvat muun muassa isos- ja jatkoisoskoulutukset sekä lähetystyöstä kertova Safari-ryhmä. Lisäksi kokoontuvat jumalanpalveluksissa musisoiva messuryhmä ja elokuvaryhmä. (Sotkamon seurakunta i.a.)

Sotkamon seurakunta perusti elokuvatoiminnan tukemiseksi yhteistyössä elokuva-alan ammattilaisen kanssa yleishyödyllisen Versova Puu ry:n vuonna 2011. Yhdistys hyödyntää elokuva- ja videoilmaisua sekä audiovisuaalista kerrontaa nuorisotyön välineenä. Versova Puu järjestää nuorisotyöhankkeita Kainuussa. (Versova Puu i.a.a.) Versova Puu -elokuvatoiminta on osa Sotkamon seurakunnan nuorisotyön toimintaa. Ammattilaisten sitouttaminen elokuvantekoprosessiin ja kaluston käyttäminen tekevät toiminnasta kalliin nuorisotyön muodon. Rahoituksen hakemisessa Versova Puu on ollut tärkeä. Toimintaa ovat tukeneet Sotkamon seurakunnan ohella avustukset, sponsorit ja Versova Puu -elokuvien myyntituotot. Tukea ovat tarjonneet Black Lion -elokuvatuotantoyhtiö, Kulmakoulusäätiö, Nuorten Keskus, Kirkkopalvelut, Allianssi, Kansan sivistysrahasto sekä paikalliset yritykset. Toiminnassa on mukana myös vapaaehtois- ja talkootyöntekijöitä. (Versova Puu i.a.d.)

Versova Puu -elokuvatoiminnan ideana on, että nuoret tekevät sanomallisen lyhytelokuvan yhteistyössä seurakunnan nuorisotyön ja elokuva-alan ammattilaisten kanssa. Olennaista on saada nuorten omat ajatukset näkymään valmiissa elokuvassa, mikä mahdollistaa sen, että nuoret voivat kertoa omasta elämästään ja maailmastaan. Yhteisöllisessä projektissa yhdistyy luovuuden lisäksi opetuksellinen, sisällöllinen ja taiteellinen merkitys. Elokuvaryhmässä olevat nuoret – enintään kymmenen 16–18-vuotiasta – saa-

vat toteuttaa ja kehittää itseään sanomallisen elokuvan tekemiselle luoduissa puitteissa kotiseurakunnassaan. (Sotkamon seurakunta i.a.; Versova Puu i.a.a.; Versova Puu i.a.d.)

Toiminnan kautta nuoret pääsevät tutustumaan elokuvantekoprosessiin ja suunnitelmalliseen tekemiseen. Toiminnassa olennaista on nuorten aktivointi sosiaalisten kontaktien ja yhdessä tekemisen kulttuuriin äärelle. Lisäksi nuoret saavat eväitä itseilmaisuun kertoessaan sanomallista tarinaa elokuvan muodossa vertaisilleen. (Versova Puu i.a.d.) Prosessin aikana nuoret joutuvat panostamaan yhteisen tavoitteen saavuttamiseksi. Ideointi- ja käsikirjoitusvaihe haastaa pohtimaan, miten ja miksi he kertovat tarinaansa. (Versova Puu i.a.c.) Toiminnan tärkeimpänä tavoitteena on tarjota nuorille mielekästä ja sosiaalista toimintaa turvallisessa ympäristössä, jossa omien vahvuuksien kehittäminen ja kristillisen identiteetin vahvistuminen mahdollistuvat. (Versova Puu i.a.b)

Elokuvatoiminta alkoi kerhomuotoisena keväällä 2006. Pilottihankkeen hyvien kokemusten myötä toimintaa päätettiin kehittää pysyväksi osaksi nuorisotyön toimintaa. Kerhotoiminnan sijaan toiminta koostuu iltakokoontumisista, viikonloppuleireistä ja intensiivisistä toimintajaksoista. Elokuvantekoprosessin käyttäminen nuorisotyössä on kokonaisvaltaista tiimityötä, joka vaatii sitoutumista lähes vuoden mittaiseen prosessiin. Vahvistaen elokuva-alan ammattilaisten roolia otettiin tavoitteeksi tuottaa elokuvia virikemateriaaliksi nuorisotyölle, jolloin toiminnan hyödyt eivät jäisi vain ryhmätoiminnan tasolle. Tästä sai alkunsa Versova Puu -elokuvatoiminta. (Norvanto i.a.; Sotkamon seurakunta i.a.; Versova Puu i.a.c.) Versovan Puun sanomalliset lyhytelokuvat tulevat osaksi videokirjastoa, josta ne ovat hyödynnettävissä esimerkiksi nuorisotyöhön ja opetuskäyttöön. Elokuvien korkeatasoisuus taataan ammattilaisten avustuksella, huolellisella ennakkosuunnittelulla ja ammattikalustolla. (Versova Puu i.a.a.; Versova Puu i.a.c.)

6.2 Kohderyhmä

Tutkimuksen kohderyhmänä olivat vuoden 2013 elokuvaryhmän nuoret ja työntekijät. Laadulliselle tutkimusotteelle tyypillisesti kohderyhmä oli tarkoituksenmukaisesti ja harkitusti valittu. Elokuvatoiminnan ydinryhmässä olevilla nuorilla on toiminnasta omakohtaisen osallistumisen kautta samansuuntaisia kokemuksia. (Eskola & Suoranta 2008, 18, 65–67; Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 164.) Tutkimusaineisto kerättiin

vuoden 2013 elokuvaryhmän yhdeksältä nuorelta sekä kahdelta toiminnasta koko sen olemassaolon ajan vastanneelta työntekijältä: nuorisotyönohjaajalta ja elokuva-alan ammattilaiselta. Sekä nuorten että työntekijöiden haastattelut toteutettiin aineistohaastatteluina, jonka kautta pyrittiin osaltaan osoittamaan elokuvaryhmän nuorten ja työntekijöiden keskinäistä tasa-arvoisuutta informantteina.

7 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

7.1 Laadullinen tutkimusote

Opinnäytetyön tavoitteiden selkiytyttyä huomattiin laadullisen tutkimusotteen sopivan parhaiten sen työstämiseksi. Laadullinen eli kvalitatiivinen ote on omiaan luonnollisten ja todellisten tilanteiden tutkimiseen (Metsämuuronen 2008, 14). Hypoteeseja pikemminkin keksitään valmiiden oletusten testaamisen sijaan. Laadulliselle tutkimukselle tyypillistä on kenttätöissä mahdollistuvan osallistumisen kautta päästä lähelle tutkimuksen kohderyhmää. (Eskola & Suoranta 2008, 16, 19–20.)

Laadulliselle tutkimukselle tyypillisesti tietoa hankittiin kokonaisvaltaisesti käyttäen ihmisiä ensisijaisina tiedonkeruun välineinä (Hirsjärvi ym. 2009, 164). Tavoitteena oli päästä käsiksi ihmisten omiin kuvauksiin koetusta todellisuudesta, elokuvatoiminnasta, joka kytkeytyy ihmisten väliseen ja sosiaalisten merkitysten maailmaan toiminnassa. Opinnäytetyö sisältää useille laadullisille tutkimuksille tyypillisiä tapaustutkimuksen piirteitä: Kohderyhmänä olevista yksittäistapauksista koottiin monipuolisesti tietoa syvällisen ymmärryksen muodostumiseksi tutkimustehtävän ympärille. Tavoitteena ovat laajaa lukijakuntaa palvelevat, käytännön soveltamista kestävä tulokset. (Metsämuuronen 2008, 16–18; Vilkka 2005, 97–98, 131.) Opinnäytetyöprosessin aikataululliset ratkaisut ovat nähtävissä liiteosiossa (Liite 5).

7.2 Aineiston keruu

Aineistonkeruumenetelminä käytettiin laadulliselle tutkimukselle tyypillisiä haastattelua ja havainnointia (Metsämuuronen 2008, 14–15). Luonteeltaan työläiden aineistonkeruumenetelmien (Hirsjärvi ym. 2009, 212–213) yhdistäminen oli tässä tapauksessa perusteltua, sillä elokuvatoimintaa ei Suomessa ole juurikaan tutkittu – ainakaan seurakunnan nuorisotyön menetelmän näkökulmasta. Haastattelujen tukena havainnointi auttoi näkemään tutkimustehtävän kannalta olennaiset asiat omassa kontekstissaan, jolloin havainnointi monipuolista ja varmisti haastattelujen kautta saatua tietoa. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 81–83.) Tällaista erilaisten aineistojen ja aineistonkeruumenetelmien hyö-

dyntämistä samassa tutkimuksessa kutsutaan menetelmätriangulaatioksi. Useampien näkökulmien ansiosta voitiin rakentaa kattavampi ja luotettavampi kuva tutkimuskohteesta. (Eskola & Suoranta 2008, 68, 70.) Erilaisten aineistojen yhdistämisellä pyrittiin alusta alkaen kokonaisvaltaiseen tiedonkeruuseen (Vilka 2005, 126–127).

7.2.1 Laadullinen teemahaastattelu

Haastattelu on toimiva aineistonkeruumenetelmä etenkin tutkimuksissa, joissa liikutaan vähän kartoitetulla alueella. Haastattelu luo tutkittavalle kohderyhmälle mahdollisuuden kuvailla vapaasti itseensä liittyviä asioita, tässä tapauksessa kokemuksiaan elokuvatoiminnasta. Haastateltavat toimivat tutkimustilanteessa aktiivisina toimijoina. Menetelmänä haastattelu on joustava, mikä mahdollistaa saatujen monitahoisten vastausten selventämisen ja syventämisen haastattelutilanteessa sekä vastausten liittämisen laajempaan teoreettiseen viitekehykseen. Toisaalta haastattelun kautta voidaan lähestyä myös tutkittavan kannalta haastavia ja arkoja teemoja, joiksi tässä osoittautuivat hengellinen kasvu ja seurakuntayhteys. (Hirsjärvi ym. 2009, 204–206; Tuomi & Sarajärvi 2009, 73.)

Haastattelumenetelmien joukosta valittiin puolistrukturoitu muoto eli teemahaastattelu, sillä tämä lomake- ja avoimen haastattelun välimuoto sopi hyvin laadullisen tutkimusotteen lähtökohtiin sekä kohderyhmän suhteellisen pieneen kokoon. Teoreettinen viitekehys toimi perustana haastatteluihin suunnitelluille aihepiireille eli teemoille (Liite 1). Haastattelutilanteissa kysymysten muoto ja järjestys saivat vaihdella, mutta kaikki teemat kysymyksineen käytiin läpi jokaisessa haastattelussa. Teemahaastattelujen kautta saatu tieto oli luonteeltaan syvää. Haastatteluissa hyödynnettiin yksilö-, pari- ja ryhmähaastatteluja. (Eskola & Suoranta 2008, 86–87; Hirsjärvi ym. 2009, 208, 210; Metsämuuronen 2008, 41; Tuomi & Sarajärvi 2009, 75.) Erityisen olennaisessa asemassa olivat nuorten haastattelut ja niistä saadut tulokset. Heillä oli omakohtainen kokemus elokuvatoiminnan osallistavuudesta ja hengellistä kasvua tukevasta luonteesta, jotka olivat olennaisia tutkimustehtävän kannalta. (Vilka 2005, 114.)

Ennen haastatteluita haastattelukysymyksiä ja -runkoja testattiin esihaastattelemalla toiminnan järjestämisessä aiemmin auttanutta entistä seurakunnan työntekijää sekä toiminnassa aiemmin mukana ollutta nuorta. Esihaastattelukokemusten myötä haastattelukokemusten vaatimat kohdat huomattiin ja otettiin varsinaisissa haastatteluissa paremmin

huomioon. (Eskola & Suoranta 2008, 90–93.) Esihaastatteluissa testattiin myös tallennuslaitteena käytetyn sanelimen käyttöä. Varsinaisten kuuden haastattelun kautta saatiin haastateltua 11 informanttia: kaksi työntekijää ja yhdeksän nuorta. Alun perin nuoria piti haastatella kymmenen, mutta yksi ei tullut haastatteluun. Kyseinen nuori ei ollut vähään aikaan sitoutunut elokuvatoimintaan. Työntekijöille suunnattu haastattelu toteutettiin parihaastatteluna. Nuorten haastatteluista kaksi oli yksilöhaastatteluja, kaksi parihaastatteluja ja yksi kolmen hengen ryhmähaastattelu. Laadullisen tutkimuksen aineistoksi otos oli riittävä, sillä tärkeintä laadullisissa otoksissa on laatu eikä suuruus. Määrällisesti pienehkönkin otoksen kautta saatua aineistoa voitiin tulkita teoreettisesti. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 85–86.) Suunnitelmavaiheessa harkittiin otokseen sisällytettäväksi jotakuta avustajanuorta. Ajatuksesta luovuttiin ennen kenttätutkimusvaiheen aloittamista esimerkiksi prosessin aikataulutukseen vedoten.

Kaikki varsinaiset haastattelut nauhoitettiin digitaalisen sanelimen avulla. Samalla tehtiin muistiinpanoja. Nuorten ryhmähaastattelussa käytettiin varmuuden vuoksi myös kannettavan tietokoneen videotallennusta. Tätä olisi voitu tarvittaessa hyödyntää tilanteissa, joissa olisi ollut päällekkäistä puhetta tai epäselvyyttä puhujasta. Nuorten haastattelujen selkeyttämiseksi nuoria perehdytettiin haastattelun teemoihin niitä kuvaavan taulun perusteella. Haastattelujen keskimääräinen kesto oli noin 50 minuuttia.

Yksilöhaastattelut antoivat nuorille mahdollisuuden kertoa aremmistakin asioista. Pari- ja ryhmähaastattelut olivat tehokas ja otollinen tapa saada haastateltavat täydentämään toistensa ajatuksia (Eskola & Suoranta 2008, 94–98). Kolmen hengen ryhmäkokemattomalle haastattelijalle oli tosin melko haastava. Useiden vaihtojen jälkeen ei kyseisessä haastattelussa ollut alkuperäinen kokoonpano, mikä häiritsi hieman haastattelutilannetta. Haastatteluihin onnistuttiin kuitenkin luomaan rauhallinen ympäristö ja luottamuksellinen ilmapiiri Sotkamon seurakuntatalolla. Osviittana haastatteluissa oli aineiston kylläntyminen eli saturaatio, johon joidenkin kokemusten mukaan riittää noin 15 vastausta. Saturaatio on tutkimuskohtaista, ja esimerkiksi tässä sen havaitsi jo toteutetuista haastatteluista. Bertaux'n (1981) mukaisesti tietty peruslogiikka alkoi toistua, eivätkä uudet tapaukset tuoneet enää tutkimustehtävän kannalta mainittavasti uutta tietoa. (Eskola & Suoranta 2008, 62–63, 90–93; Tuomi & Sarajärvi 2009, 87.)

7.2.2 Osallistuva havainnointi

Haastattelujen tukena hyödynnettiin osallistuvaa havainnointia, joka toteutettiin kolmessa erässä ennen nuorten haastatteluja: elokuvaleirillä, iltakokouksissa ja kuvausviikonlopussa. Tuolloin opinnäytetyön tekijä oli mukana seuraamassa elokuvatoimintaa tehden muistiinpanoja. Havainnointi sopii menetelmäksi etenkin lasten ja nuorten kohdalla. Jotta havainnointi pystyttiin tekemään järjestelmällisesti ja tutkimustehtävän kannalta olennaisiin seikkoihin keskittyen, sitä varten tehtiin runko (Liite 2). (Vilka 2005, 125; Vilka 2006, 37–38, 40.) Havainnoinnissa pyrittiin huomioimaan kohdeyhmän toimintaa osallisuuden teemaan keskittyen. Kaikkien teemojen havainnointi kolmen havainnointikerran perusteella ei olisi ollut tarkoituksenmukaista tai kovin luotettavaa. Vastauksia ja kuvauksia tutkimusongelmaan etsittiin tekemällä havaintoja tilanteista, tapahtumista, puheesta ja käyttäytymisestä (Vilka 2006, 21–22).

Tässä opinnäytetyössä hyödynnettiin havainnointia ilman varsinaista osallistumista, jolloin tutkijan rooli oli selkeä ja toisaalta melko objektiivinen sivusta seuraaja (Metsämuuronen 2008, 42–44). Havainnoinnin onnistumiseksi opinnäytetyön tekijän tuli päästä ikään kuin sisälle tutkittavaan yhteisöön. Tämä onnistui avainhenkilön – toisen elokuvatoiminnan työntekijöistä – avulla luontevasti. Hän pystyi ryhmän tuntevana henkilönä auttamaan luottamuksen luomisessa tehtävään tutkimukseen ja opinnäytetyön tekijään. Tärkeintä avainhenkilön tuki oli kenttätutkimusvaiheen alussa ja ennen sitä. (Vilka 2006, 44–45, 67, 74.)

Luottamuksen luomista ja yhteisöön sisälle pääsyä helpotti sekin, että monet nuorista, työntekijät ja tutkimusympäristö olivat opinnäytetyön tekijälle tuttuja. Hyvien suhteiden luominen tutkittaviin onnistui. Nuorille teroitettiin havainnoijan olevan tekemässä opinnäytetyötä eikä yhtenä ryhmäläisenä. (Hirsjärvi ym. 2009, 212–213, 217.) Jokaisen havaintokerran aikana kirjoitettujen kenttämuistiinpanojen pohjalta kirjoitettiin pikimmiten havainnointiessee, joka annettiin mahdollisimman pian luettavaksi ja kommentoitavaksi elokuvatoimintaa ohjaaville työntekijöille. Tällä pyrittiin saattamaan havainnointiaineisto käsiteltävään muotoon myöhempää analysointivaihetta varten ja saamaan tutkimuksesta luotettavampi esseistä käydyn palautteen avulla.

7.3 Aineiston analysointi laadullisen sisällönanalyysin avulla

Nauhoitetussa muodossa oleva reilun viiden tunnin haastatteluaineiston analysointi aloitettiin litteroimalla eli aukikirjoittamalla. Litterointi suoritettiin sanasta sanaan teema-alueiden mukaisesti niiltä osin, jotka olivat tutkimustehtävän kannalta olennaisia. (Hirsjärvi ym. 2009, 222; Metsämuuronen 2008, 48.) Vaikka aineistosta poistettiin joitakin kohtia, pyrittiin koko ajan säilyttämään tutkimuksen tarkkuus ja tulkittavuus (Vilkkä 2005, 115–116). Litteroitua haastatteluaineistoa kertyi kaikkiaan 117 sivua. Litteroinnit aloitettiin mahdollisuuksien mukaan pikimmiten haastattelujen jälkeen, ja aineiston analysointi mahdollisimman pian litterointivaiheen jälkeen. Näin haastattelut olivat yhä tuoreessa muistissa ja inspiroivia. (Hirsjärvi ym. 2009, 223–224.)

Analysoinnilla pyrittiin tiivistämään ja jäsentämään aineistoa jättämättä mitään olennaista pois. Tutkimuksen informaatioarvo kasvoi analysointivaiheessa. Teemahaastattelujen pohjalta ryhmiteltiin haastatteluaineistoa teemoittelulla, mikä oli teemahaastattelun jälkeen kätevää haastattelujen teemojen jäsentäessä aineistoa jo valmiiksi. (Eskola 2010, 192–194; Tuomi & Sarajärvi 2009, 93.) Teemoittelu suoritettiin keräämällä aineistosta nousevien teemojen alle niihin sopivia pelkistettyjä ilmauksia aineistosta. Tätä helpotettiin käymällä aineisto ensin läpi haastattelu-teema kerrallaan ja koodaamalla se värien avulla. (Eskola & Suoranta 2008, 152.)

Haastatteluaineisto pelkistettiin pilkkomalla se analyysilistaan, joka toimi hyödyllisenä välivaiheena analysointitaulukoiden tekemistä varten. Listauksessa vältettiin pelkistettyjen ilmausten liiallista yhdistelyä, jotta informaatioarvo säilyisi korkeana myös tämän ”suodattimen” läpi. Analyysilistasta järjestettiin ja tiivistettiin aineistoa selkeämpään muotoon analyysitaulukoiksi (Liite 3), joihin merkittiin myös samankaltaisten pelkistettyjen ilmausten esiintymismäärät. Myös tässä vaiheessa pyrittiin säilyttämään informaatioarvo, minkä vuoksi pelkistettyjä ilmauksia ei liikaa yhdistelty. Tällä pyrittiin välttämään analysointivaiheen ylitulkintaa.

Kolme havainnointiesseettä koodattiin niin ikään värikoodeilla. Jotta analyysivaihe olisi yhdenmukainen ja selkeä, käytettiin esseiden koodauksessa samaa luokitusta (teemoittelu) kuin haastatteluaineiston osallisuutta koskevan teeman aineistossa. Tällöin havainnointiaineiston luokittelu säilyi yhdenmukaisena pääaineistona toimivan haastatte-

luaineiston kanssa ja oli lisäksi riittävän tiheä ja tarkka. Havainnointiaineiston pelkistäminen toteutui havainnoja yhdistämällä raakahavainnoiksi edellä mainitun analyysilistan teemojen jatkeeksi. (Eskola & Suoranta 2008, 62; Vilka 2006, 17, 81–83.)

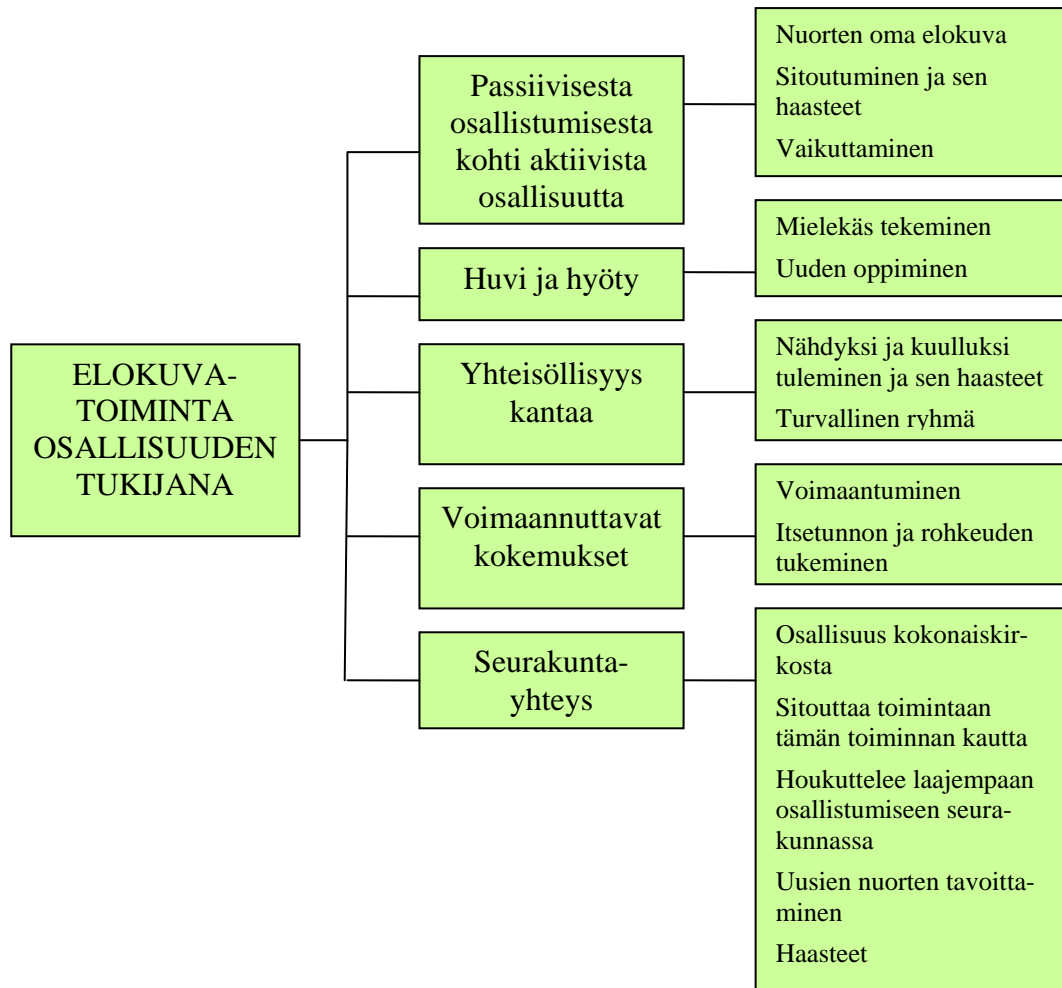
8 TUTKIMUSTULOKSET

8.1 Taustatietoja kohderyhmästä

Tutkimuskysymyksiin haettiin vastauksia teemahaastattelujen ja osallistuvan havainnoinnin keinoin haastatteleamalla ja havainnoimalla vuoden 2013 elokuvaryhmän yhdeksää nuorta ja kahta työntekijää. Haastatelluista nuorista tyttöjä oli kuusi ja poikia kolme; haastatteluhetkellä nuorista kolme oli 16-vuotiasta, viisi 17-vuotiasta ja yksi 18-vuotias. Havainnointia oli tarkoituksenmukaista soveltaa vain osallisuuden teemaan (Liite 2). Muu tutkimuskysymysten kannalta tarpeellinen aineisto hankittiin haastattelujen (Liite 1) välityksellä. Kussakin haastattelussa käytiin läpi neljä teemaa, joista erityisesti elokuvatoiminnan osallistavaa luonnetta selvittävä teema korostui. Lisäksi kartoitettiin, kuinka haastateltujen mielestä elokuvatoiminta tukee nuorten seurakuntayhteyttä ja hengellistä kasvua, ja kuinka nuoret ovat toiminnan kokeneet. Myös esihaastattelut tukivat sisällöllisesti varsinaisten aineistohaastattelujen ja havainnoinnin tuloksia. Saadut tulokset on tässä ryhmitelty haastatteluteemojen mukaan.

8.2 Elokuvatoiminta nuorten osallisuuden tukijana

Elokuvatoimintaa osallisuuden tukijana voidaan havainnollistaa kuvion 3 avulla, joka toimii myös tiivistettynä analysoinnin runkona. Sisällönanalyysin perusteella toiminnan osallisuutta tukeva luonne jaettiin viiteen yläluokkaan: aktiivista osallisuutta korostavaan, toiminnan mielekkyyttä ja hyödyllisyyttä korostavaan sekä yhteisöllisyyttä ja voimaannuttavia kokemuksia käsittelevään. Myös seurakuntayhteyden voidaan ajatella sijoittuvan yhdeksi osallisuuden yläluokista. (Liite 3, Taulukko 1) Osallistavuuden ylläpidon kannalta toiminnassa oli myös haasteita työntekijöiden näkökulmasta.

KUVIO 3. Elokvatoiminta osallisuuden tukijana

8.2.1 Kohti aktiivista osallisuutta

Elokvatoiminnan lähtökohtana on osallisuus ja ajatus nuorista itse ideoimassa ja tekemässä omaa tarinaansa ja elokuvaansa alusta saakka. Kalusto ja muut resurssit on valjastettu palvelemaan tätä ajatusta. Nuorten osallisuuden aitoa toteutumista varten enakkosuunnittelu on täytynyt tehdä pelkistetysti. Kokemus osallisuudesta välittyi myös nuorille, joiden mielestä toiminta tarjosi ainutlaatuisen mahdollisuuden tehdä itse asioita. Kaikki elokuvaan liittyvät ideat olivat peräisin nuorilta, joiden mukaan työntekijät olivat prosessissa lähinnä heidän tukena. Nuoret osallistuivat juonen keksintään innokkaasti, välillä pohtien ja keskenään ideoiden. Myös omia roolihahmoja ja vuorosanoja sai muokata mieleisikseen.

Tää on ite asiassa mejän leffa. (Poika 17 v.)

Emmää kyllä montaa toimintamuotoa muuta nää, missä näin paljo nuoret pystyy olee. (Työntekijä)

Me ollaan kyllä ihan ite alusta asti saatu niiku suunnitella se leffa. (Tyttö 16 v.)

Tarinan ideoinnin ja muokkaamisen lisäksi nuoret saivat olla tekemässä kuvaustehtäviä. Kuvaustilanteita nuoret tosin kuvailivat joskus haastaviksi ja kiireisiksi. Yhdessä tekemisen ilmapiiri välittyi havainnoinnin kautta erityisesti juuri kuvauksiin valmistautuessa ja kuvauspaikalla nuorten tarttuessa moniin erilaisiin tehtäviin, kuten valoista ja äänistä huolehtimiseen. Elokuvanteko sisälsi lukuisia erilaisia tehtäviä, joista löytyi jokaiselle ryhmäläiselle jotain kiinnostavaa. Nuoret pystyivät omassa roolissaan, näyttelijänä tai kameran takana, olemaan osa suurempaa kokonaisuutta. Nuoret jaksoivat pääosin sitoutua, kiinnostua ja olla aktiivisia oman projektinsa työstössä, vaikkapa kokoontumisessa pitkän koulupäivän jälkeen. Itse tehdyllä on aina erityinen arvonsa:

Tää on niiku vanha idea tai ajatus siitä, – – että nuoret, tulkaa itse kunnostamaan itsellenne vaikka nuorisotila. – – Täss’ on ihan sama idea, et, että ne nuoret tulee, ne alkaa ite maalaila sen jutun, ne tekee tarinan, ne ideoi. Me autetaan, me tuuaan välineet – – sitte yhdessä tehään. Se on meidän juttu, tää on meidän tila, tää on meidän elokuva. (Työntekijä)

Haastatteluissa korostuivat suunnitelmallisen tekemisen tärkeys ja tehtyjen ratkaisujen perustelu. Nuoret tiedostivat tekevänsä tavoitteellista työtä, esimerkiksi opetuskäyttöön tulevaa elokuvaa, minkä vuoksi asiat oli tehtävä huolellisesti loppuun asti ja tehokasta ajankäyttöä soveltaen. Työntekijät ottivat esille myös sen osallisuutta lisäävän seikan, että elokuvanteko kokonaisuutena koskettaa ydinryhmää paljon suurempaa joukkoa, esimerkiksi kuvauksissa eri-ikäisten avustajien kautta. Erään aiemman elokuvan yksi kohta oli esimerkiksi vaatinut yli sata avustajaa.

Haastatteluista kävi ilmi elokuvatoiminnan olevan luonteeltaan pitkäjänteistä ja sitoutumista vaativaa. Kuvaukset edellyttivät neljän kuukauden pohjatyöskentelyä, minkä vuoksi jo kuvauksiin pääseminen on palkitsevaa. Nuorten mielestä sitoutuminen toimintaan oli tärkeää. Vastuunotto ja kaikkien osallistuminen painottuivat haastatteluissa. Esimerkiksi kuvaukset eivät onnistu, jos kohtaukseen kuuluva henkilö ei satu tulemaan paikalle. Osa nuorista poti jopa huonoa omaatuntoa siitä, etteivät ole aina päässeet paikalle. Myös havainnointi osoitti, kuinka nuoret jaksoivat yllättävän hyvin sitoutua pit-

käänkin kuvauspäivään. Tämä näkyi keskittymisenä, oma-aloitteisuutena ja rauhallisuutena. Työntekijät toivat esille myös elokuvatoiminnan vahvuutta. Nykyään nuoria on vaikeaa saada aktivoitumaan ja sitoutumaan yhtä pitkäkestoisiin prosesseihin:

Mä oon ainaki yllättäny itteni, mä oon aina ollu tosi huono sitoutumaan yhtään mihinkään, vähänkään harrastustoimintaan viittaavaan. Ni, tää on ollu semmonen, mitä mä oon jaksanu tehdä. (Tyttö 17 v.)

Monelle ryhmän nuorista sitoutuminen ei tosin tuntunut ongelmalliselta. Kokoontumisten määrä oli heidän mielestään loppujen lopuksi aika vähäinen. Seurakunnan toiminta oli usealle jo ennestään tuttua, minkä vuoksi elokuvatoiminnankaan aikaa vievää luonnetta ei pidetty sen kuormittavampana.

Toisaalta elokuvatoiminnassakin sitoutumisen haasteita oli havaittavissa. Joissakin tapauksissa sitoutumattomuus on liittynyt nuoren henkilökohtaiseen elämään; toiminta on kuitenkin luonteeltaan vapaaehtoista. Tällöin nuorta ei ole voitu kohdata kunnolla. Yksi vuoden 2013 elokuvaryhmästä ei sitoutunut toimintaan eikä tullut kokoontumisiin tai leiriviikonloppuihin. Yhden nuoren sitoutumattomuus ja huono esimerkki vaikuttivat myös muihin ryhmäläisiin. Yhdenkin sitoutumattomuus vaikutti koko ryhmän ryhmäytymiseen samalla, kun kyseisen nuoren rooli ryhmässä pieneni koko ajan. Muu ryhmä ei enää pitänyt häntä ryhmän jäsenenä. Ongelmana tässä oli myös se, että sitoutumattomuus oli joltakulta toiselta pois: rajattuun ryhmään olisi nyt mahtunut yksi sitoutuva nuori nimellisesti ryhmässä olevan tilalle. Muita nuorten sitoutumista haastavia tekijöitä olivat prosessin tuntuminen välillä raskaalta, ajanpuute ja epäsäännölliset kokoontumiset, joita yhteen aikaan oli tiuhaan tahtiin. Turhautuminen prosessin verkkaisen etenemiseen ja ajoittain kuvauksissa tekemisen puutteeseen nousivat esiin. Muutamalla pitkät välimatkat ja pitkäkestoiset kuvauspäivät kotiväen kritiikin vuoksi olivat ongelmallisia.

Nuorten äänen kuuluville saaminen oli lähtökohtana elokuvatoiminnassa, jossa nuoret saivat itse vaikuttaa ja päättää siitä, miten prosessia viedään eteenpäin. Ohjaajat hyväksyttivät ratkaisut nuorilla. Neuvotteluja elokuvaan liittyvistä ratkaisuksista käytiin kuvauspaikoillakin. Oman kokemuksensa mukaan nuoret saivat vaikuttaa prosessin kulkuun riittävästi. Heidän ehdotuksiaan ja toiveitaan, esimerkiksi roolijaon suhteen, oli otettu huomioon elokuvanteossa.

Niille (ohjaajille) ei oo niiku tärkeätä tuua niitä niitten omia ideoita siihen elokuvaan. (Tyttö 16 v.)

Ei se ois tosiaankaan mukavaa, jos ne (ohjaajat) päättäis kaikki. (Poika 17 v.)

Nuorten mukaan ohjaajat olivat saaneet elokuvaprosessin käyntiin ja tehneet siitä järkevän. Ohjaajat löivät myös nuorilla hyväksytyt päätökset lopullisesti lukkoon. Työntekijän esihaastattelun mukaan nuoria voisi rohkaista erityisesti ideointivaiheessa vaikuttamiseen enemmänkin, etteivät he niin paljoa odottaisi ohjaajan ”viimeistä sanaa”. Nuorten ideoita ei heidän sanojensa mukaan hylätty suoralta kädeltä, vaan niitä kehiteltiin ja paranneltiin yhdessä elokuvaan paremmin sopiviksi. Yhteistyö elokuvanteossa, esimerkiksi ideoiden kehittämisessä, oli nuorten mielestä onnistunut hyvin. He olivat mielestään saaneet ryhmänä vaikuttaa prosessiin. Nuoret kuvailivat yksittäisen nuoren osuutta ryhmässä vaikuttamiseen vähäisemmäksi: yhteiset päätökset menivät ryhmätyössä omien etujen, ja myös joidenkin omien ideoiden, ohitse. Kaikkien ryhmäläisten mielipiteet oli kuitenkin otettu huomioon ratkaisuja tehtäessä. Myös jokaisen elokuvanteon tehtävään osallistumisen kautta pystyi vaikuttamaan lopputulokseen.

8.2.2 Huviksi ja hyödyksi

Nuorten mukaan elokuvatoiminta tarjosi mahdollisuuden mielekkääseen toimintaan ja ajanviettoon kavereiden kanssa. Nuorten mielestä kokoontumisissa oli mukavaa käydä. Erityisesti he olivat pitäneet leireistä, joilla oli ollut hauskaa. Sitoutuminen toimintaan ei sen mielekkyyden ansiosta tuntunut raskaalta tai rasittavalta, päinvastoin: nuoret kokivat positiiviseksi sen, että viikonlopulle ja kesäloman ensimmäiselle viikolle tuli kuvausten myötä tekemistä. Aika kului nopeasti hyvässä seurassa kiinnostavan toiminnan parissa. Nuoret olisivat halukkaita olemaan mukana elokuvatoiminnassa uudestaan.

Onhan tää ollu mukavaa, vaikka onkii vähä vieny vapaa-ajasta. Mutta mieluummin tätä ku tietokoneella. Vaikka tulee kiire. (Poika 18 v.)

Siellä päivät menee äkkiä. Ja ei sitä ees tajua, että siellä on sen koko 14 tuntia ollu. (Tyttö 17 v.)

Elokuvatoiminta näyttäytyi nuorille myös mahdollisuutena oppia uusia asioita, kuten näyttötelemistä, heittäytymistä ja elokuvien analysointia. Useat nuoret nostivat haastatte-

luissa esille, että toiminnassa saamansa opetuksen ja kokemuksen myötä he ovat alkaneet katsoa elokuvia tarkemmin, ”vähän eri silmällä”. Oman kiinnostuksen löytäminen toiminnan kautta jopa uravalinnaksi asti nähtiin mahdolliseksi. Esihaastattelujen mukaan elokuvakerronnan kautta nuoret työstävät suuria tunteita. Näiden käsittely ja näyttäminen tosin voi olla roolihahmonkin kautta vaikeaa. Toisaalta haastatellut nuoret kokivat oppivansa toiminnasta muutakin kuin elokuvantekoon liittyviä seikkoja, esimerkiksi ryhmässä toimimisen taitoja.

Kiva niiku päästä näkemään, minkälaista se oikee elokuvan tekeminen on. (Tyttö 16 v.)

Ainahan se niinku kasvattaa ihan ketä tahansa, jos nakataan uuteen porukkaan ja ruetaan tekemään jotain yhdessä. Se niinku opettaa aika monella tasolla. (Tyttö 17 v.)

8.2.3 Yhteisöllisyyden kantava voima

Ryhmän turvallisuus koettiin elokuvatoiminnassa tärkeäksi, myös toimintaan osallistumisen kannalta: pelkän elokuvan takia ei välttämättä olisi ollut motivaatiota sitoutua aikaa vievään ja osin vapaaehtoistyötä muistuttavaan prosessiin. Esihaastattelujen mukaan aiemmat elokuvaryhmät olivat olleet vuoden 2013 ryhmään verrattuna iän suhteen heterogeenisempia, jolloin toiminta oli yhdistänyt eri-ikäisiä nuoria eri porukoista. Nuoret kertoivat elokuvaryhmänsä olevan tiivis ja yhtenäinen sekä hyvin ryhmäytynyt. Tämän pystyi havainnoinninkin kautta selvästi huomaamaan. Heistä tuntui haikealta, että viimeinen kuvauspäivä oli käsillä. Ryhmänjäsenet olivat tulleet tutuiksi toiminnan kautta ja olivat kavereita keskenään. Intensiiviset leirikokoot olivat omiaan ryhmän tiivistymisen kannalta. Elokuvatoiminnassa ryhmään pääseminen nähtiin vaivattomana.

Tulee just semmonen, just semmonen ryhmätunne. – – Voi olla niinku rennosti oma itsensä. (Tyttö 16 v.)

Sinne on aina hirmu mukava mennä, ku siellä on semmonen lämmin henki. (Tyttö 16 v.)

Aineistosta kävi ilmi, että elokuvatoiminta opettaa ryhmässä toimimisen taitoja, kuten sosiaalisia taitoja ja ryhmään liittymistä. Ryhmänjäsenet tukivat toisiaan ja rohkaisivat hiljaisempia osallistumaan aktiivisemmin. Ryhmä kannattelee mukana olevaa yksilöä

välittäen ja huolehtien. Nuoret kokivat, ettei ryhmässä kukaan syrji tai tuomitse toista, esimerkiksi jonkin ominaisuuden takia. Ryhmässä vallitsi avoimuus ja hyvä tunnelma. Havainnoinnin perusteella ryhmäytyminen eteni nopeasti mukailien elokuvaprosessin etenemistä. Aito läsnäolo toteutui ryhmänjäsenten kesken. Nuorten ja työntekijöiden kesken vallitsevassa rennossa tunnelmassa epäonnistumisia ei näyttänyt tarvitsevan pelätä. Lisäksi nuoret luonnehtivat ryhmäänsä huumoriporukaksi, jossa saa paitsi olla rennosti oma itsensä myös heittäytyä, nauraa ryhmän kanssa tyhmille jutuille ja hullutella. Sisäpiirivitsien muodostuminenkin kertoi ryhmän tiiviystä. Tutussa ryhmässä myös itsensä ilmaisemisen nuoret kertoivat olemaan helpompaa.

Ku määhän oon vähän ujo, ni sitte toi ryhmä on niin semmonen yhteinen, ni on saanu sillee vähän enemmän niiku rohkeutta niiku tuua niitä omia mielipitteitä niiku esille. (Tyttö 16 v.)

Työntekijät painottivat elokuvatoimintaa järjestettävän nuoria varten, jotta toiminnasta olisi hyötyä nuorten elämässä. Nuoret ovat toiminnassa keskiössä uusien elokuvien tekemisen sijaan. Toiminnassa kohtaamiset ja tutuksi tuleminen helpottavat työntekijöiden lähestymistä paitsi elokuvatoimintaan liittyen myös muuten elämän iloissa ja suruissa, mikä tuli esille myös nuoren esihaastattelussa. Nuoret voivat tulla nähdyksi ja kuulluiksi. Ryhmän nuorten mukaan kaikkien mielipiteet otettiin huomioon ja jokaista ryhmäläistä kuunneltiin, sillä kaikilla oli samat ja tasavertaiset lähtökohdat. Havaintojenkin mukaan nuorten toiveita kuultiin ja huomioitiin, ja niihin myös vastattiin, mikä näkyi esimerkiksi aktiivisena keskusteluna ideoiden edelleen kehittelyssä.

Jokaisen ryhmäläisen nähdyksi ja kuulluksi tulemiseksi käytettiin vaihtelevia menetelmiä. Itsensä ilmaisuun luotiin erilaisia mahdollisuuksia: Välillä työskenneltiin koko ryhmänä, välillä pienryhmissä tai pareittain, joskus myös yksilönä. Esimerkiksi prosessin alussa jokaisen nuoren piti kirjoittaa omia ajatuksiaan ja ideoitaan työntekijöille luettavaksi. Pienryhmissä ideointi oli luonnollisesti tehokkaampaa kuin yli kymmenen hengen porukassa. Kameran edessä oloa ja elokuvanäyttelemistä harjoiteltaessa nuoret saivat kokeilla kameran edessä oloa parin kanssa. Ohjaajienkin kanssa pystyi toiminnassa kommunikoimaan kasvotusten sekä sähköpostin, Facebookin ja tekstiviestien välityksellä, mikä tarjosi lisämahdollisuuksia kuulluksi tulemiseen.

Havainnointi ja haastattelut osoittivat kuitenkin, ettei ryhmäprosessi voi koskaan olla täysin tasavertainen. Esimerkiksi tietyt työskentelyvaiheet kaipasivat ohjaajavetoisuutta. Elokvatoiminnassakin työntekijät ovat kuitenkin ohjaajan roolissa. Työntekijät esimerkiksi tekivät alustavasti roolijaon nuoria varten, joskin sittemmin hyväksyttivät ajatuksen nuorilla. Lisäksi ryhmässä tälläkin kerralla oli sekä luonnostaan hiljaisempia että äänekkäämpiä nuoria. Nuoret pohtivat, pitäisikö työntekijöiden ottaa hiljaisempia ryhmäläisiä huomioon kyselemällä näiden mielipiteitä enemmän prosessin edetessä. Toisaalta nuoret ajattelivat myös, että niukemmin yhteiseen keskusteluun osallistuvat eivät välttämättä halunneet vaikuttaa prosessiin niin paljoa. He saattoivat myös olla tyytyväisiä jo keksittyyn, eivätkä kokeneet tarvetta sanoa eriävää mielipidettä. Tällöin toisten aktiivisempi keskustelu ei ehkä ole ollut häiritsevää.

Kyllähän se nyt on vähä sillee, että ne jotka sanoo juttuja ääneen, ni ne pääsee sit vaikuttamaan vähä enemmän. (Tyttö 16 v.)

Jokanen on kuitenkin enemmän ja vähemmän oman onnensa seppä siinä tilanteessa. (Työntekijä)

8.2.4 Voimaannuttavat kokemukset

Elokvatoiminta pystyi tarjoamaan nuorille tilaisuuksia kokeilla jotain itselle aivan uutta ja katsoa, mihin pystyy:

Mä oon kammoksunu itteäni, ni emmä sitte tiiä miks mä sitte menin tähän. Vähän rikon rajoja! (Tyttö 17 v.)

Toiminta oli tukenut nuorten itsetuntoa, rohkeutta ja muodostanut pohjan voimaantumiselle. Paitsi toiminnan kasvatuksellista myös voimaannuttavaa puolta kuvasi sekin, ettei esimerkiksi näyttelemään valittu tietoisesti ryhmän parasta näyttelijää. Sen sijaan ohjaajien kesken mietittiin, kelle mikäkin rooli olisi hyödyllisin ja tärkein. Merkittävän roolin saaminen elokuvassa saattoi jännittää, mutta se voitiin ottaa vastaan haasteena. Itsetuntoa saattoi tukea myös kokemus siitä, että saikin juuri toivomansa roolin tai näkyvämmän roolin, kuin oli omista kyvyistään uskonut. Nuorten mukaan myös jännityksellä odotettu ensimmäinen kerta kameran edessä oli sujunut pääosin ongelmitta.

Haastattelussa työntekijät paljastivat venyttävänsä kuvauspäiviä tietoisesti ylipitkiksi, jolloin nuoret väsyvät ja joutuvat ikään kuin pudottamaan suojuksensa. Kasvu tapahtuu äärimmilleen joutumisen kautta. Vertaistuki ja onnistumiset väännön keskellä kuvailtiin merkittäviksi ja mieleenpainuviksi kokemuksiksi. Lisäksi työntekijät nostivat esille elokuvatoiminnan tarjoaman mahdollisuuden pitkäkestoiseen rinnalla kulkemiseen. Säännöllisen kohtaamisen kautta oli huomattu prosessin vaikutus tulevaisuuttaan ja ihmissuhteitaan pohtiviin nuoriin. Nuoren elämäntilanteet ehtivät vuoden aikana muuttua paljon. Prosessin oli havaittu vahvasti tukevan nuoria, ja toiminnassa mukanaolon parhaimmassa tapauksessa kasvattavan yksilöä huomattavasti lisäten hyvin epävarmankin nuoren itsevarmuutta. Aiemmassa ryhmässä voimaantumista kokenut nuori oli vuosia myöhemmin kiittänyt toiminnan mahdollistajia saamastaan tilaisuudesta kasvuun. Työntekijöiden mukaan voimaannuttavien prosessien tulokset havaitaan usein vasta myöhemmin, kun ajanjakson merkitystä voidaan peilata oman elämän kokonaisuuteen laajemmin.

Sekä haastattelujen että havainnoinnin perusteella etenkin tytöille laittautuminen kuvauksia varten ammattitaitoisen meikin ja hiusmuotoilun kautta oli mukavaa. Tästä nousi pinnalle myös itsetuntoa tukeva näkökulma. Ammattimeikkauksen avulla ulkonäköönsä tyytymättömien nuorten minäkuvaa oli pystytty vahvistamaan myönteisempään suuntaan omia vahvuuksia korostaen.

Annetaan heille mahdollisuus nähdä itsensä uusin silmin ja eri tavoin. – – Löydetään itsestä niitä puolia ja ominaisuuksia, jotta päästään tutustumaan siihen omaan itseensä ja saadaan sitä vahvistusta ja voimaannuttavan tunteen, et mä oon kaunis ihminen. – – Sitte se yhteinen tuki ja muu ja saa nähdä itsensä valkokankaalla onnistumassa. (Työntekijä)

Toiminnan kautta pyrittiin viestimään nuorille, että he ovat tärkeitä. Havainnoinnin perusteella tämä näkyi hyvän huomaamisena ja tunnustamisena sekä hyvän ja rakentavan palautteen antamisena nuorille – sekä ohjaajien että vertaisryhmän tahoilta. Haastatellut nuoret kuvailivat toimintaa itsetuntoa kohottavaksi. Havainnointikin osoitti nuorten rohkeuden lisääntyvän asteittain. Elokuvatoiminnassa pystyi löytämään, hyödyntämään ja kehittämään vahvuusalueitaan. Vuoden 2013 ryhmässäkin oli mukana stylistiksi opiskeleva nuori, joka pystyi hyödyntämään ja vahvistamaan näitä taitoja toiminnassa.

Lisäksi heikkouksiaan pystyi työstämään turvallisessa ympäristössä uusia ja itselle haastavia asioita kokeillen. Itselle erilaiseen rooliin heittäytyminen, ohjaajien kannustus prosessin eri vaiheissa sekä innostava – ei lyttävä tai käskevä – palaute tukivat nuorten rohkeutta ja itsetuntoa, jolloin nuori koki pärjäävänsä haastavissakin tilanteissa. Vertaisten läsnäolo oli tässäkin tärkeää: nuoret kannustivat toisiaan esimerkiksi kuvauksissa. Vastaavaan toimintaan mukaan lähtemisen kynnyks oli eräästä nuoresta tuntunut aiemmin korkealta, mutta kavereiden ansiosta hän oli uskaltanut mukaan. Ryhmässä valitsi kunnioitus ja hyväksyntä jäseniä kohtaan.

Sit tulee semmonen mieleen, et ihmiset oikeesti tykkää musta! (Tyttö 16 v.)

Nuoret kokivat toiminnan ja sitoutumisen kautta saavansa elämässään jotakin hyödyllistä aikaiseksi. Tunnelmat omasta tulevasta elokuvasta olivat kahtalaiset: toisaalta siitä uskottiin tulevan erinomainen, ja toisaalta jännättiin, miltä valmis elokuva näyttäisi editoinnin jälkeen valkokankaalla. Kyseessä oli ikään kuin testi, jossa valmiista elokuvasta näkisi, miten on pärjännyt esimerkiksi näyttelijänä. Valmista elokuvaa varten oli tehtävä kovasti töitä, esimerkiksi rankoissa kuvauspäivissä, ettei työ jäisi puolitiehen.

8.2.5 Ohjaamisen haasteet ja kasvatuksellinen ote

Työntekijöiden kannalta elokuvatoiminnan osallistavan luonteen ylläpitäminen nähtiin haastavana, koska kyseessä oli työntekijät mukaan lukien yli kymmenen hengen yhteinen projekti. Prosessin etenemisestä kohti tavoitetta, valmista elokuvaa, oli huolehdittava, mutta toiminta ei saanut muuttua ohjaajavetoiseksi. Ideat oli saatava lähtemään nuorista. Haastavan ryhmäprosessin kanssa tasapainoilu vaati ajoittain ”moottorina toimimista” nuorille vieraan elokuvakerronnan parissa työskenneltäessä.

Lisäksi työntekijät ottivat esille elokuvatoiminnan luonteen seurakunnan nuorisotyön toimintana, jossa on aina esillä myös kasvatuksellinen ote. Tämä näkyy osallisuuden huomioimisessa ja sitoutumisen haasteissa. Jos näyttää siltä, ettei nuori pysty sitoutumaan, ei hänen varaansa voida laskea mitään. Käytännössä tämä tarkoittaa, ettei nuori voi saada näyttelijän roolia, kuten vuoden 2013 elokuvaryhmän tapauksessa kävi. Eräänä aiempaan vuonna yhden ryhmäläisen sitoutuminen kokoontumisiin oli ollut heikkoa. Nuori oli kuitenkin alkanut itse huomata roolinsa yhteisössä kuihtuvan ja alkanut ottaa

vastuuta. Nuoren henkilökohtaisen kasvun rinnalla oli sovellettu tietoista kasvatusta: vähäisempi vastuu oli antanut ajattelemisen aihetta.

8.3 Elokvatoiminta seurakuntayhteyden tukijana

Haastatteluiden avulla selvitettiin myös elokuvatoiminnan ominaisuuksia nuorten seurakuntayhteyden tukemisessa (Liite 3, Taulukko 2). Haastateltavat kuvailivat toimintaa seurakunnan ryhmäksi, jossa mukana oleminen itsessään voi jo tukea seurakuntayhteyttä. Lisäksi toiminta on vuoden mittainen prosessi, jossa vietetään satoja tunteja sanomallisen elokuvan teon parissa. Nuoret luonnehtivatkin toimintaa pitkäaikaisimmaksi seurakunnan toiminnaksi, jossa olivat olleet mukana. Toiminta tarjosi mahdollisuuden nuorisotyön toimintaan osallistumiseen myös isosuransa jo käyneille nuorille. Toiminnan kautta pystyttiin koskettamaan myös ydinryhmää paljon suurempaa joukkoa.

Nii ois joku semmonen ihminen, joka ei hirveenä niinku kuu-, tai sillee oo yhteydessä kirkkoon ja seurakuntaan, ni sitte ku niitä iltahartauksia kumminkii jossain leirillä pietään, ni sitte se saattaa vähä sitoo sillee. Et vähän ees tuua sitä niinku sitä oloo siitä, että kuuluu. (Tyttö, 17 v.)

Monelle toiminnassa mukana olleelle nuorelle seurakunta oli läheinen ympäristö jo ennen elokuvatoimintaa. Joillekuille elokuvatoiminta on ollut kuitenkin portti, jonka kautta esimerkiksi opiskelupaikkakunnan seurakunta on tullut tutuksi. Elokvatoiminnan kautta syntyvän tuttuuden ja etenkin kaveriporukoiden myötä oli ollut helppo lähteä yhdessä mukaan muuhunkin seurakunnan toimintaan. Toiminta oli tiedotuskanavana muusta toiminnasta, ja nuoria olikin jo kysely mukaan erilaisiin juttuihin. Työntekijöiden mukaan toiminnan myötä seurakunnassa toimimisen roolit olivat usein laajenneet, ja lopulta nuori oli lähtenyt monipuolisesti seurakunnan mukaan toimintaan, kuten retkille ja joulunäytelmiin. Keväästä 2013 alkaen myös nuorten elokuvakeskus ja elokuvateatteri Kino Visiolla toimiva KiVi-ryhmä oli toiminut jatkumona elokuvatoiminnalle.

Elokvatoiminta oli myös toiminut väylänä uusien nuorten tavoittamiseen seurakunnan toimintaan. Ryhmässä oli myös jokaisena aiempänä vuonna ollut mukana nuoria, jotka eivät välttämättä olleet aiemmin olleet lainkaan mukana seurakunnan toiminnassa. Toiminta oli näille nuorille ollut väylä seurakunnan toimintaan. Elokvatoiminnan kautta

oli usein huomattu seurakunnan toiminnassa olevan hyviä, suvaitsevia tyyppisiä ja muutakin mukavaa toimintaa olevan tarjolla. Vuosittain toimintaan oli otettu mukaan myös erityisissä tai haastavissa elämäntilanteissa olevia nuoria. Myös kavereiden silmissä seurakunnan elokuvatoiminta kuulostaa hienolta, jopa kadehdittavalta.

Tää voi olla tämmönen ryhmäpaineessakin jopa sosiaalisesti hyväksyttävä tapa olla osa seurakunnan toimintaa. – – Elokuvatoiminta on kuitenkin kohdullisen mediaseksikästä. (Työntekijä)

Haastatteluissa nousi esille elokuvatoiminnan seurakuntayhteyden tukeminen myös koko Suomen evankelis-luterilaista kirkkoa ajatellen. Nuoret olivat hyvin tietoisia tekemänsä elokuvan päätyvän virikemateriaaliksi esimerkiksi rippikouluihin myös Sotkamon ulkopuolelle. Nuorten mielestä oli hyvä, ettei elokuva jää vain heidän käyttöönsä. Ajatus valmiin elokuvan vaikuttavuudesta oli nuorille mieleinen. Tämä toiminnan näkökulma nähtiin myös motivoivana: nuoret kokivat tekevänsä jotain tarpeellista.

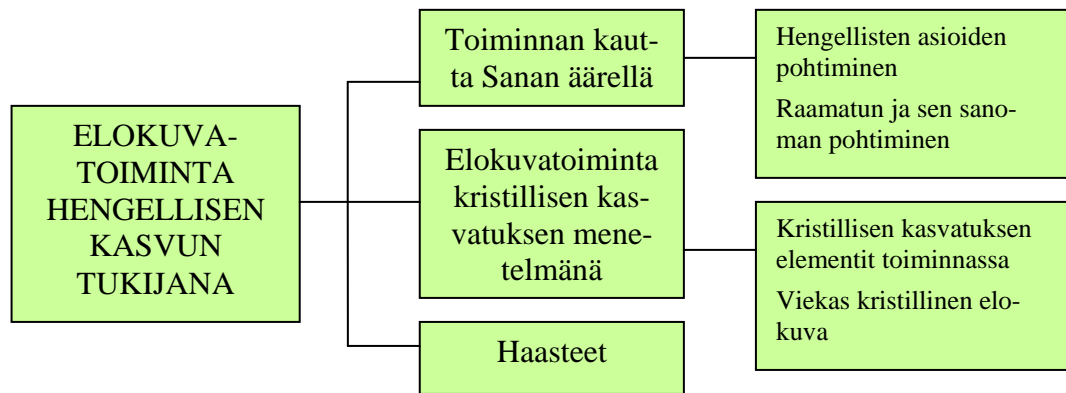
Työtä, jolla on tarkoitus. (Poika 17 v.)

Seurakuntayhteyden tukemisessa elokuvatoiminnan kautta nähtiin kuitenkin myös haasteita. Seurakuntayhteyden tukemista saattoivat haitata vakaumukseen liittyvät seikat, jolloin nuori ei halua tehdä kristillistä elokuvaa. Toisaalta pienessä ryhmässä toimimisen ei koettu tukevan yhteyttä koko seurakuntaan. Osa nuorista koki, ettei seurakunta aiemminkaan ollut tuntunut läheiseltä, eikä suhde ollut muuttunut toiminnan myötä. Toiminnassa tärkeämpää oli kaveryhteys ja elokuvanteko porukalla. Toimintaa ei mielletty seurakunnan toiminnaksi, eikä kirkon katsottu olevan tärkeässä asemassa sen kannalta. Tätä osa nuorista perusteli sillä, etteivät he henkilökohtaisesti olleet uskonnollisia.

8.4 Elokuvatoiminta hengellisen kasvun tukijana

Työntekijät kuvailivat hengellisen kasvun tukemisen tuloksia vaikeasti mitattaviksi asioiksi. Elokuvatoiminnasta hengellisen kasvun tukijana (Kuvio 4) pystyttiin kuitenkin analyysivaiheessa nostamaan esille kolme yläluokkaa. Toiminnan kautta nuoret pystyivät pysähtymään hengellisten asioiden, kuten kristillisten arvojen, äärellä. Elokuvatoi-

minnessa oli myös havaittavissa muiden kristillisen kasvatuksen menetelmien piirteitä. Hengellisen kasvun tukemisessa oli kuitenkin omat haasteensa. (Liite 3, Taulukko 3)

KUVIO 4. Elokuvatoiminta hengellisen kasvun tukijana

8.4.1 Hengellisten asioiden äärellä

Elokuvatoiminnan myötä nuoret pohtivat uskonkysymyksiä ja sitä, minkä varaan elämänsä aikovat rakentaa. Sanomallisen elokuvan tekeminen ja prosessissa mukana oleminen kristityn näkökulmasta avasivat kristittyinä elämistä. Työntekijän esihaastattelussa kävi ilmi, että toiminnalla voidaan osoittaa nuorille hengellisen elämän olevan muutakin kuin rukoilemista ja kirkossa käymistä. Toiminnan eräs tavoite onkin, että nuoret oivaltaisivat arjen johdatuksen ja hengellisyyden olemassaolon. Toiminnan kautta nuoret voivat pohtia, kokevatko he kristillisen yhteisön omakseen. Käytännössä toiminta oli opettanut nuoria toimimaan erilaisten ihmisten kanssa ja kohtelemaan kaikkia yhdenvertaisesti. Nuoret olivat oppineet asioita yhdessä toimimisesta, itsestään ja toisistaan.

Alitajuisesti elokuvatoiminnassa oltiin koko ajan hengellisten asioiden, kuten kristillisten arvojen, äärellä. Elokuvan taustalla olevan raamatunkohdan myötä nuoret olivat miettineet moraalialia ja sitä, miten itse ajattelevat asioista. Nuoret pohtivat hengellisiä asioita miettiessään tarinan kehystä ja hengellisen osuuden välittymistä. Kristillisellä arvopohjalla ladattua tarinaa kerrottaessa oli myös muistettava, mitä arvoja edustaa ja miten niistä kannattaa kertoa. Nuoret olivat sitoutuneet toiminnan ideaan, eli sanomallisen lyhytelokuvan tekoon. Toiminta sanomallisen luonteensa puolesta loi luontevan mahdollisuuden pohtia ja keskustella nuorten kanssa hengellisistä kysymyksistä:

Tämmösellä porukalla ni kuiteski pystyy niistä asioista puhumaan. Ne ei oo semmosia, että ne vaan tökätään jonnekkii sängyn alle piiloon. Ni, että jos tulee jotain tämmöstä mieleen, ni sit niistä voi sanoo ääneen. (Tyttö 17 v.)

Mun mielestä se on aika iso osa sitä elokuvaa. (Tyttö 16 v.)

Haastatteluista kävi ilmi, että elokuvan tarinan pohjalla oleva raamatunkohta valittiin nuorten ideoiden perusteella. Juonta ja elokuvaa ideoidessaan nuoret joutuivat pohtimaan, mistä he ovat kertomassa elokuvansa kautta. Ratkaisuja täytyi peilata Raamatun tekstiin ja opetukseen. Vuoden 2013 elokuvaryhmän elokuvan tarinaksi oli valikoitunut Jeesuksen vertaus armottomasta palvelijasta (Matt. 18:21–35). Kyseinen raamatunkohta oli tullut nuorille hyvin tutuksi, ja nuoret pitivät kohtaa tärkeänä. Elokvatoiminnan kautta Raamatun tekstin ja sanoman pohtiminen olivat auttaneet ymmärtämään kohtaa paremmin. Osalle nuorista raamatunkohta ei ollut ennestään tuttu.

Kyllä sen nyt muistaa melkeinpä ulukoo, sen koko kohtan sieltä. – – Ja sitenhan se on siinä leffassa oikein selvästi esillä, kun tarkkaan ajattelee. (Poika, 17 v.)

Sitä on hyvä pohtia, että niinku miten ite toimii siinä, että niinku anteeksiantamisessa ja tälle näin. Että onko just sillee samalla lailla – – että saa anteeksi, mutta sitte ei annakaan toisille anteeksi. (Tyttö, 17 v.)

Niinku raamatuntarinat yleensäkin, ni ne pitää ite tavallaan kuvittaa. – – Että tavallaan ku sen tuo nykypäivään, ni onhan se ihan erilainen. Mut se on jännä, että se ajatus on kuitenkin ihan sama siinä. (Tyttö, 17 v.)

8.4.2 Kristillistä kasvatusta

Elokvatoiminnassa oli haastattelujen mukaan kristillisen kasvatuksen elementtejä. Kyseessä on seurakunnan toiminta, johon nuoret tulivat mukaan. Pitkäkestoisen toiminnan kautta pystyttiin kohtaamaan jollain tasolla myös nuorten perheet. Ohjaajien esimerkki kristittyinä omalla paikallaan olemisesta, ilman tietynlaista leimaa, koettiin tärkeäksi. Ohjaajat välittivät viestiä siitä, kuinka toisia ihmisiä tulisi kohdella. Seurakunnan nuorisotyön toiminnasta tutut hartaudet, sisaruspiirit ja veisukirjasta laulaminen näkyivät myös elokvatoiminnassa, erityisesti leirijaksoilla. Tosin nuorten mielestä itse toiminnassa kristillisyyys ei näkynyt niin vahvasti kuin valmiissa elokuvassa.

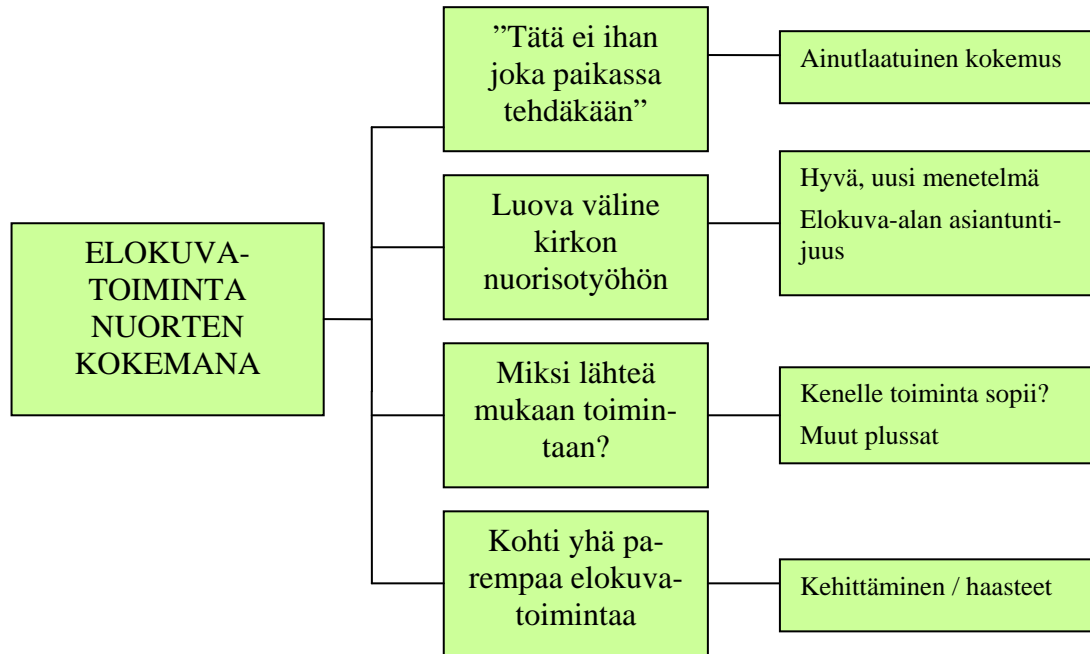
Elokuvakerronnassa pyrittiin tämänkin elokuvan osalta erilaisen kristillisen elokuvan tuottamiseen. Kristillisen ulottuvuus oli tarkoitus saada elokuvaan siedettävässä muodossa. Kerronnan monitasoisuuden kautta torjuvampikin nuori voitaisiin ”vieokkaasti” imaista elokuvan maailmaan, jolloin hän väistämättä joutuisi pohtimaan siinä olevia hengellisiä asioita. Tähän on pyritty tekemällä elokuvista ajatuksia herättäviä ja lopulta avoimia, jotka tulee purkaa ohjaajan tai opettajan johdolla. Elokuvaan upotettiin raamatunkohdan lisäksi näkyvämpiä kristillisiä elementtejä, kuten rukousnauha ja nuortenilta. Uskonnollisen tarinan nuoret ajattelivat pätevän arkielämässäänkin.

En minä nyt koe, että se niiku hirveenä sieltä pulppuais. – – Enemmän siinä on kato pinnalla ne muut jutut. (Poika, 17 v.)

Haastavaksi erityisesti työntekijöiden kannalta osoittautui painopisteen pitäminen sanomallisessa elokuvassa, koska ainakaan osalla nuorista ei välttämättä ole henkilökohtaista halua kristillisen elokuvan tekemiseen. Tätä haastetta lisää osin se, että toimintaan pyritään erityisnuorisotyön otetta hyödyntäen myös integroimaan hyvin erilaisia nuoria. Osa nuorista myös koki, ettei toiminta ole millään tavalla kasvattanut heitä kristittyinä ja ettei kristillisuus ole ollut toiminnassa heille tärkeässä asemassa. Toiminnassa näkyvät ja valmiiseen elokuvaan upotetut hengelliset elementit saattoivat joistakin tuntua naurettavilta ja nuorten elämästä vierailta. Näin kokevat nuoret pitivät sanomallisuutta ongelmana ja toimintaan väkisin upotettuna elementtinä.

8.5 Elokuvatoiminta nuorten kokemusten mukaan

Nuorten kokemuksia elokuvatoiminnasta (Kuvio 5) kartoitettiin paitsi nuorilta myös työntekijöiltä, jolloin saatiin mukaan myös pidemmän aikavälin näkökulmaa. Nuorten kokemuksissa korostuivat toiminnan ainutlaatuisuus ja luovuus. Aineistosta välittyi tietoa menetelmän soveltuvuudesta kirkon nuorisotyöhön. Lisäksi haastatellut toivat esille toiminnan kehittämistä ja haasteita. (Liite 3, taulukko 4)

KUVIO 5. Elokuvatoiminta nuorten kokemana

8.5.1 Luova menetelmä

Nuorten kokemuksissa elokuvatoiminnasta huokui etenkin toiminnan ainutlaatuisuus. Toimintaan osallistumisesta elämyksineen ja kokemuksineen jäi elämänkestävä, hauska muisto. Mielessä olivat säilyneet esimerkiksi jännityksen tunteet ensimmäistä kertaa kameran edessä ollessa. Vahva prosessi oli tuonut mukanaan uusia ihmissuhteita. Nuoret olivatkin tyytyväisiä, että olivat lähteneet mukaan ja päässeet tekemään oikeaa elokuvaa.

On tää aika harvinaista, että näitä elokuvia tehhään. Ja täälläkii ku se on yks vuodessa, ni. (Poika 18 v.)

Se on tuonu niiku semmosen, ihan semmosen niinku kokonaan uuden kokemuksen itelle semmoseen aiheeseen, johon niinku ei oo ite niinku ollu yhtään sillee tuttu. (Tyttö 16 v.)

Työntekijät luonnehtivat elokuvatoimintaa nuorten kannalta hyväksi menetelmäksi, johon kannattaa panostaa sen resursseja vievästä luonteesta huolimatta. Toiminnassa mukana olevien nuorten kokemuksen mukaan elokuvatoiminta kokonaisuutena oli toimiva. Kokemukset olivat ylittäneet odotukset positiivisesti. Kirkon todettiin kaipaavan tällä hetkellä uutta innovatiivista otetta.

Tää on järkevin idea tähän mennessä niinku. Tai ylipäättäsä yleensä joku seurakunnan toiminta, ni ne on vähä vaisuja. Nyt saa oikeesti tehäkkiä jotain. (Tyttö 17 v.)

Tässä nyt ainaki meidän puolella on nyt semmonen helmi, jota, jota kirkon kannattaa oikeesti, oikeesti kattoo tarkasti, että. (Työntekijä)

Työntekijät kertoivat vuosien mittaan muovanneensa elokuvatoiminnasta sapluunaa, jonka voisi ottaa soveltaen käyttöön muuallakin. Onnistuakseen toiminnan aloittaminen tarvitsisi innokkaan työntekijän ja elokuva-alan ammattilaisen tai harrastajan. Tämänkaltaisen menetelmän käyttöönotto saattaa nykyisessä taloudellisessa tilanteessa aiheuttaa torjuntaa. Tosiasiassa toimintaa voisi toteuttaa pienemminkin; kirkon nuorisotyötä ajatellen tarina on tärkein ja käsikirjoittaminen ilmaista. Elokuvatoiminnassa yhdistyvät kirkon nuorisotyön ja elokuva-alan asiantuntijuus. Elokuvatoiminnan ammattimaisuus ja korkeatasoisuus elokuvakerronnan elementteineen motivoi nuoria saaden aikaan tunteen, että nyt tehdään jotain hienoa yhdessä. Nuoret kokivat oikeiden laitteiden tuovan vastuuta. Elokuva-alan asiantuntijuutta ei vähätelty. Etenkin kuvausviikonlopussa elokuva-alan ammattilaisuuden tärkeys välittyi havainnoijalle: Kuvauksiin valmistautuvat nuoret saivat ammattilaisen ohjausta paitsi elokuvantekoon liittyvästä tekniikasta myös ammattilaistason ohjeita puvustukseen, meikkiin ja hiusmuotoiluun liittyvistä seikoista.

Elokuvanteossa, ni aika paljo on semmosta, mitä ei osais ottaa huomioon. "X" on semmonen ihan ehton tärke ihminen tämmösessä projektissa. (Tyttö 17 v.)

Ei kuvata vaan kavereitten kanssa millään videokameralla, vaa on oikeesti kaikki äänet ja valot, ja sitte "X" on ammattilainen ja kaikki "Z" laittaa ne hiukset ja meikit ja kattoo vaatteet ja kaikki tämmöset sitte. (Tyttö 16 v.)

8.5.2 Mikä toiminnassa kiinnostaa?

Toiminnassa mukana olevat nuoret kertoivat toiminnan sopivan ihan kaikenlaisille nuorille. Ikäryhmänä toisen asteen opiskelijat oli heidän mielestään tarkoituksenmukainen.

Tosi hauska kokeilla, varsinki ku oot vielä nuori. Sulla on periaatteessa kaikki ovet auki. – – Että jos esim. leffanteko alkaa kiinnostamaan, niin – – sulla on niiku tosi hyvä pohja esim. lähtee jonnekkii leffa-alalle. (Poika 17 v.)

Haastateltujen nuorten mukaan toiminta sopii erityisen hyvin heille, jotka pitävät näyttelemisestä, valokuvauksesta ja elektroniikkajutuista kuten äänittämisestä. Elokuvatointa on hyvä kokemus heille, jotka tahtovat kokeilla jotain uutta ja haluavat olla ihmisten kanssa hauskan tekemisen parissa. Nuorten mukaan heittäytymiseen uskaltaville ja eläväisille ihmisille olisi tiedossa hyviä muistoja ja hyvää mieltä. Nuoret kertoivat myös suositelleensa toimintaa siitä tiedustelleille vertaisille. Nuoret kertoivat myös asioita, joita elokuvatoimintaan mukaan lähtevän pitäisi ottaa huomioon. Vahvasti esiin nousi se, että riittävästi aikaa ja joustavuutta yhteiseen projektiin pitäisi löytyä.

Kannattaa niinku sittoutua siihen ryhmään kunnolla, että ne ei kato mitenkään kovin hyvällä, jos sieltä on koko ajan poissa, ettei sitoudu niiku täysillä siihen juttuun. (Tyttö 16 v.)

Pittää tottua siihen, että kaikki ei mee itse asiassa sen oman pään mukkaan. (Poika 17 v.)

Näiden ohella toimintaan osallistuvan tulisi suhtautua avoimin mielin muita ryhmänjäseniä kohtaan sekä olla oma-aloitteinen ja reagoitukykyinen. Sopeutumiskyky myös kameran edessä olemiseen olisi eduksi. Toisaalta ihan liian vakavasti toimintaa ei nuorten mukaan kannata ottaa, sillä ohjaajien luotsaamiskykyihin projektin eri vaiheissa pystyy luottamaan. Nuorten mielestä elokuvatoiminta ei välttämättä sopisi hyvin epäsoosiaalisille nuorille tai niille, jotka eivät sanomalliseen toimintaan oman vakaumuksensa vuoksi pystyisi sitoutumaan. Toiminnan muina hyvinä puolina nuoret nostivat esille loistavat ohjaajat ja toiminnan edullisuuden, leirikeskukseen maistuvat ruuat sekä mahdollisuuden päästä kuvausten kautta käymään eri paikoissa. Positiiviseksi nuoret kokivat sen, että toiminnasta jää konkreettisesti jotain käteen valmiin elokuvan muodossa.

8.5.3 Toiminnan kehittäminen

Sotkamossa jo usean vuoden ajan pyörinyt elokuvatoiminta on elinkaarensa mittaan työntekijöiden mukaan kehittynyt parempaan suuntaan. Elokuvatoinnin kehittäminen on ollut jatkuvaa prosessia, jolla on pyritty vastaamaan maailman ja nuorten muuttumiseen. Koska jokainen ryhmä on täysin uusi, nuoret lähtevät aina liikkeelle nollatilanteesta. Haasteena onkin ollut saada muut puitteet, kuten kalusto ja menetelmävalinnat, toimimaan. Nykyisin ennen varsinaisen toiminnan alkamista toiminnasta pidetään infoti-

laisuus, jossa nuoria muistutetaan toiminnan sanomallisuudesta. Tällöin sanomallisuuden ongelmalliseksi kokeva nuori voi peräytyä turvallisesti jo tässä vaiheessa. Vuosien varrella työntekijät kertoivat kehittyneensä elokuvatoiminnan ohjaajina. Nyt he kokevat pystyvänsä luotsaamaan prosessia vähemmän turhautumisen kautta ideointivaiheesta nuorille mieluisampaan toiminnalliseen osuuteen. Tämä on tarkoittanut käytännössä ideointivaiheessa perusteltua ohjauksen lisäämistä toiminnan alkutaipaleeseen nähden.

Vuonna 2013 aikaa vievimmat kuvaukset olivat kesäloman aikaan, jolloin ne eivät häirinneet koulutyötä. Kesällä kuvaaminen tosin jakoi nuorten mielipiteitä. Toiminnan ideointivaiheessa kokoontumiskertoja olisi nuorten mielestä kannattanut olla enemmän, jottei olisi tullut niin kiire. Nuorten mielestä oli mukavaa, ettei kaikkea ollut suunniteltu viimeisen päälle ennen kuvauksia. Tämä mahdollisti käsikirjoituksen muokkaamisen kuvausvaiheessakin: repliikkejä ei tällä kertaa ollut kirjoitettu valmiiksi käsikirjoitukseen, jolloin kuvaustilanteessa pystyi olemaan aidommin keskittymättä vuorosanojen muistamiseen. Osin nuoret kokivat suunnitelmien puutteen kuitenkin hämmentäväksi. Heidän mielestään pitäisi miettiä etukäteen tarkemmin, keitä kuvauspaikoilla tarvitaan ja tietää tarkemmin missä vaiheessa prosessia mennään. Jonkinlainen käsikirjoitus olisi ollut hyvä olla, jotta nuoret olisivat voineet syventyä tarinaansa paremmin. Myös kuvauspaikoilla ohjeita olisi ollut hyvä saada enemmän, etenkin ensimmäisissä kuvauksissa.

Elokuvatoiminnan ryhmään valitaan vuosittain uudet ryhmäläiset, jotta mahdollisimman moni voisi siihen osallistua. Tämä oli harmillista niiden nuorten kannalta, jotka tahtoisivat osallistua toimintaan useammin. Työntekijät kertoivat kuitenkin elokuvatoiminnalle järjestetystä jatkumosta Sotkamoon avatussa elokuvateatterissa ja nuorten elokuvakeskus Kino Visiossa. Toimintaa tukemaan perustetun Versovan Puun avulla on voitu hakea rahoitusta, ja Kino Visionkin tuotot valjastetaan jatkossa nuorten elokuvatoiminnan rahoittamiseen. Uutena seurakunnan ryhmänä toimiva KiVi-ryhmä tulee olemaan merkittävä osa seurakunnan nuorisotyötä, sillä se tarjoaa mahdollisuuden osallisuuteen elokuvatoiminnan kautta pidempiaikaisemmin kuin tähän mennessä. Kino Visio on myös paikka nuorten elokuvien esittämiseen, jota varten aiemmin piti matkata Kajaaniin.

Muita nuorten esille ottamia ajatuksia kehittämisestä olivat vaikuttaminen valmiin elokuvan musiikkivalintoihin ja tyyliin, johon toivottiin kauhua ja toimintaa, sekä palkkion saaminen antamastaan panoksesta nuorisotyölle. Osaa haastatelluista myös harmit-

ti, etteivät he voi saada palautetta valmiin elokuvan katsojilta. Lisäksi kuvauksissa pelileily ja pikkutarkkuus ärsyttivät. Moni ryhmäläisistä ei sitoutunut koulun jälkeisiin kokoontumisiin riittävän tunnollisesti, mikä hidasti prosessin etenemistä. Toisaalta koulupäivien jälkeisten kokoontumisten ajankohdat aiheuttivat osalle poissaoloja koulusta. Lisäksi kokoontumisista oli ilmoiteltu liian myöhään. Osaa nuorista harmitti toiselle paikkakunnalle opiskelemaan muuttavien nuorten puolesta, koska he eivät voi olla mukana intensiivisessä toiminnassa. Työntekijöiden kannalta toiminta on haastavaa, koska siinä tarvitaan erityistä reagointikykyä. Vuosien mittaan toimintamalleja tätä varten on tosin jo saatu kasattua.

9 JOHTOPÄÄTÖKSENÄ MONIULOTTEINEN ELOKUVATOIMINTA

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, miten Sotkamossa järjestettävä sanomallinen elokuvatoiminta tukee toiminnassa mukana olevien nuorten osallisuutta ja hengellistä kasvua seurakunnan nuorisotyön menetelmänä. Lisäksi selvitettiin, kuinka elokuvatoiminnan kautta voidaan tukea nuorten seurakuntayhteyttä ja millaisia kokemuksia toiminnassa mukana olevilla nuorilla on. Tässä luvussa esitellään johtopäätökset ja tulokset edellisessä luvussa esiteltyihin tuloksiin ja teoriaosuuteen viitaten.

9.1 Elokuvatoiminta tukee nuorten osallisuutta monipuolisesti

Elokuvatoiminta ja siinä toimiva yhteisö tarjoavat paitsi muodollisia myös tosiasiallisia osallisuuden mahdollisuuksia nuorille. Toiminta tukee yksilön valmiuksia, tarvittavien taitojen kehitystä, osallisuuden puitteiden hyödyntämiseen. Elokuvaprosessiin liittyviä asioita täytyy opettaa, jotta nuoret voisivat elokuvan kautta kertoa tarinaansa. Toiminnassa nuorten osallistuminen ja tunne yhteisöön kuulumisesta toteutuvat. Osallisuuden toteutumisessa on haasteita, mutta ne liittyvät lähinnä yksilöiden vastuuseen ottaa osallisuuden puitteista ja vaikuttamisesta hyödyt irti. (CWDC 2010, 6; Kantonen 2005, 44; Nivala 2008, 168–172, 269–270.) Toiminnan osallistavuuden ylläpito on haastavaa ohjaajille. Nuorten puolesta ei saa tehdä liikaa, eikä omia ajatuksia voi istuttaa tarinaan nuorten ideoiden kustannuksella (Taavitsainen 2012, 19).

Elokuvatoiminta vahvistaa osallisuuden kehitystä passiivisesta osallistumisesta kohti aktiivista osallisuutta. Nuoret saavat vaikuttaa toiminnan kulkuun (Rantala 2011, 140–143), ja kyseessä on heidän elokuvansa. Nuoret voivat olla toteuttajan roolissa prosessin alusta lähtien, mikä vaatii sitoutumista ja vastuunkantoa. Osallisuus voi toteutua lähes kaikissa prosessin vaiheissa. (Nivala 2008, 171, 293–295.) Nuoret ovat saaneet toiminnan kautta osallisuuden kokemuksia ideoinnin, tiedonsaannin, suunnittelun, päätöksenteon, toiminnan ja arvioinnin yhteydessä (Iivonen 2011, 50; Oranen 2008, 11; Rantala 2011, 149–151; Timonen-Kallio 2010, 9) eli kaikissa osallisuuden muodoissa.

Ryhmässä toimiessaan nuoret omaksuivat vaikuttamiseen liittyviä asioita. Elokvakeronta on väylä laajempaankin vaikuttamiseen: oman tarinan kertominen vertaisille on tilaisuus nostaa esille tärkeiksi koettuja teemoja (CWDC 2010, 15–16, 19). Elokvatoiminta on myös nuoria kiinnostava tapa päästä mukaan yhteisön toimintaan muutenkin kuin vaikuttamalla. Mielekkään toiminnan kautta voidaan aktivoida, tukea ja sosiaalisesti vahvistaa myös syrjäytymisvaarassa olevia nuoria, jotka eivät ole mukana muunlaisessa harrastustoiminnassa. Prosessi mahdollistaa nuorten kohtaamisen ja rinnalla kulkemisen vuoden ajan. (Herranen & Juntila-Vitikka 2010; Nivala 2008, 260.)

Elokvatoiminta tukee nuorten kehitystä vahvistamalla osallisuuden kuuluvaa yhteisöllisyyttä. Toiminnan kautta osallisuus turvallisuudesta, mielekkästä toiminnasta sekä yhteistyöstä ja tasavertaisuudesta toteutuvat (Nivala 2008, 166–168). Yhteisöllisyys on osa ihmisen olemusta myös nykyisen individualistisen kulttuurin aikana. Identiteetin kehitykselle yhteisöllisyys on välttämätöntä. Sosiaalinen ja persoonallinen kasvu voi tapahtua vain vuorovaikutuksessa toisten ihmisten kanssa. (Kopakkala 2005, 28, 30–31; Mäkelä 2011, 20–21; Nivala 2008, 153–154, 287.)

Aineistosta nousseen, myös osallisuutta tukevan, turvallisen ryhmän ja ryhmäprosessin merkityksellisyyden vuoksi on tarkoituksenmukaista käsitellä näitäkin teemoja. Elokvatoiminnan konkreettinen toiminta synnyttää yhteenkuuluvuuden tunnetta. Ympäröivä ryhmä vahvistaa itsetuntoa, lisää turvallisuuden ja mielihyvän tunnetta sekä tyydyttää sosiaalisia tarpeita. Elokvaryhmän jäsenten sitoutuminen ilmeni innokkuutena ja ryhmän tiiviytensä, vastuullisuutena ja keskinäisenä huolenpitona. (Kopakkala 2005, 31, 37; Nivala 2008, 156–158; Pennington 2005, 14–15.) Epäonnistumista ei turvallisessa ryhmässä tarvinnut pelätä. Yhteisen tavoitteen ja vuorovaikutuksen kautta elokvaprozessissa mukana olevat muodostavat ryhmän, joka on yhteisöä tiiviimpi, koherenssi kokonaisuus. Ryhmä suurempana kuin osiensa summana voi saavuttaa tavoitteen, jolloin puhutaan synergisestä ryhmästä. Tällaisen ryhmän tuntomerkkinä ovat tinkimättömät säännöt, kuten sitoutuminen. (Kopakkala 2005, 36; Pennington 2005, 8–9, 83, 85–86.)

Elokvaryhmästä havaitsi ryhmädynamiikan kehityksen. Ryhmän turvallisuus ja nuorten rohkeus osallistumiseen kasvoivat prosessin kuluessa jäsenten välisen vuorovaikutuksen lisääntymisen ansiosta (Kopakkala 2005, 38, 56). Vuoden prosessissa ryhmä kehittyi vaiheittain. Bruce Tuckmanin (1965) mukaan ryhmä käy usein läpi seuraavat

vaiheet: muodostus, kuohunta, sopiminen, suorittaminen ja päättäminen. Alkuvaiheen ohjaajariippuvuudesta rohkaistutaan omien mielipiteiden esittämiseen ja roolit muodostuvat. Sopimisvaiheessa muodostunut ryhmähenki ja toistensa hyväksyminen näkyi vahvasti nuorista. Ajatuksia ja tunteita uskallettiin ilmaista avoimesti, ryhmä oli sitoutunut sääntöihin ja toimi yhteisvastuullisesti. Hyvin toimivaan ryhmään on haastavaa ulkopuolisen tai useasti poissaolleen päästä mukaan. Ryhmän päättäminen toteutuu valmiin elokuvan ensi-illassa. (Kopakkala 2005, 48–51; Pennington 2005, 72–75.) Elo-kuvatoiminnan voidaan tulkita olevan ainutlaatuinen ryhmäseikkailu, kuten aiemmat elokuvaprosessit maailmalla ovat osoittaneet (CWDC 2010, 15).

Elokuvatoiminta on kokonaisvaltainen ja itseilmaisuuksiin rohkaiseva menetelmä, jonka taiteellisina raameina elokuvantekoprosessi toimii (Nivala 2008, 293–295). Osallisuuden ja nuorten tulevaisuuden kannalta olennaiset itsetunnon ja voimaantumisen tukeminen ovat läsnä prosessin ajan. Avainasemassa on vertaisten ja turvallisten aikuisten läsnäolo. Voimaantuminen ja myönteisen minäkuvan kehittyminen mahdollistuvat arvostavan yhteisön ja omien rajojen rikkomisen kautta. (CDWC 2010, 15; Kinnunen 2008, 47, 54; Rantala 2011, 144–145; Taavitsainen 2012, 14.) Toiminnan tuomat osallisuuden kokemukset tukevat nuorten persoonan kehitystä ja psyykkistä hyvinvointia (Iivonen 2011, 50; Mäkelä 2011, 13–14, 16–17). Toiminnan yhteydessä nuori ei välttämättä huomaa sen voimaannuttavaa vaikutusta. Prosessin hedelmät kypsyvät usein myöhemmin, kun kyky peilata kokemusta oman elämän kokonaisuuteen lisääntyy. Projektissa saadut valmiudet, kuten sosiaaliset taidot ja vastuullisuus, ovat hyödyllisiä nuorten tulevaisuudelle (CWDC 2010, 4–5). Kokonaisvaltaisen osallisuuden kautta tapahtuvan kehittymisen myötä toiminnasta on nuorille pitkäkestoista hyötyä (Nivala 2008, 143, 147–150). Nuoret voivat hyödyntää toiminnassa saamiaan vaikuttamistaitoja, kokea osallisuutta ja ymmärtää suunnitelmallisen tekemisen hyötyjä myös muissa yhteyksissä.

9.2 Yhteydessä seurakuntaan ja kirkkoon

Elokuvatoiminnan kautta nuoret voivat ainakin jossain määrin kokea seurakuntayhteyttä, joten toiminnan voidaan tulkita tukevan heidän seurakuntayhteyttään. Sen kautta nuoret jaksavat sitoutua seurakunnan toimintaan pitkäaikaisesti, mikä on harvinaista nykyään, jolloin ryhmiin kiinnitytään vain pinnallisesti. Osallisuus ja yhteenkuuluvuus

seurakunnassa voivat konkretisoitua vetovoimaisen toiminnan avulla. (Hauta-aho & Tornivaara 2009, 33.) Toiminta tarjoaa mahdollisuuden jatkumoon esimerkiksi isosuran jälkeen. Toiminta mahdollistaa nuorten näkymistä ja kuulumista seurakunnassa rakentamisen mielekästä kokemusta yhteisöön kuulumisesta (Taavitsainen 2012, 6). Elokuvatoinninta vastaa osaltaan nuoren yhteisöllisyyden ja Jumalan kaipaukseen sekä auttaa häntä suuntautumaan kohti ympäröivää maailmaa (Virtanen 2011, 81).

Elokuva-alan ammatillisuutensa ja raikkaan luonteensa ansiosta menetelmä houkuttelee monenlaisia nuoria mukaan seurakunnan toimintaan. Toiminta tarjoaa nuorisotyön koulutukseen painottuvaan kokonaisuuteen vaihtelua ja vetoaa yhtäläillä tyttöihin ja poikiin (Launonen 2007, 83). Tämän ansiosta elokuvatoiminnan kautta voidaan saada kuuluville myös haastavampien ja erilaisesta toiminnasta innostuvien nuorten ääni, jolloin seurakunnan toiminta ei jatkossa asettuisi niin kapean kohderyhmän palvelijaksi. (Hauta-aho & Tornivaara 2009, 14, 68–69, 93; Rinkinen 2011, 65–70.)

Lisäksi elokuvatoiminta voi olla väylä nuoren roolien laajenemiseen seurakunnassa, mikä lisää seurakuntayhteyden kokemista. Valmiin elokuvan välityksellä nuoret voivat olla tekemässä nuorisotyötä osana suurempaa kokonaisuutta, Suomen evankelis-luterilaista kirkkoa (Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a.b). Toisaalta nuorten seurakuntayhteyden ja kokemukseen kirkosta liittyi ristiriitaisuutta. Osalle seurakunta ja kirkko toimintaympäristönä ja yhteisönä oli tärkeä ja läheinen, toisille ne eivät olleet merkityksellisiä. Jälkimmäiset eivät pitäneet itseään uskonnollisina tai hengellisinä, mikä kertonee jotain kehityksen suunnasta. Onko osassa elokuvaryhmänkin nuorista havaittavissa paljon puhuttua ”kevytuskonnollisuutta” tai kirkosta vieraantumista?

9.3 Hengellistä kasvua nuorten elämäntodellisuudesta käsin

Puitteet nuorten hengellisen kasvun tukemiselle ovat elokuvatoiminnassa kunnossa. Toiminta ja sanomallisen tarinan kehittelyprosessi luovat mahdollisuuden pysähtyä ja viipyä hengellisten aiheiden äärellä esimerkiksi kristillisiä arvoja ja Raamatun sanomaa turvallisessa ryhmässä pohtien. Keskustelujen kautta nuoret voivat käsitellä haastavia aiheita yhdessä, jolloin heidän hengellisyytensä voi kehittyä (Paananen 2008, 34). Toi-

minnan pitkäkestoisuuden ansiosta hengellinen matkakumppanuus (Holopainen 2008, 269–373) ja rinnalla kulkeminen voivat toteutua vertaisten ja aikuisten seurassa.

Sanomallinen elokuvatoiminta sitoo yhteen Raamatun kertomukset ja nykypäivän, mikä vastaa tarpeeseen pohtia kristinuskon ja kirkon merkitystä tässä maailmassa ja ajassa (Hauta-aho & Tornivaara 2009, 70). Raamatun sanoman voi elokuvanteon kautta tuoda nuorille heitä kiinnostavalla ja heidän elämäntodellisuudestaan nousevalla tavalla. Nuorten elämänskysymykset ja tunteet ovat samoja, vaikka aika ja ympäröivä maailma ovatkin Raamatun ajoista muuttuneet. Musta tuli eli Raamatun teksti täytyy vain saada elämään uuden tulkinnan välityksellä valkoisena tulena, jolloin Jumalan sana voi tulla ymmärrettäväksi ja eläväksi nuorille. (Koivisto, Salmi & Tuominen 2008, 5.) Uudet elämykselliset tulkintamenetelmät ja kontekstuaalisuus ovat elävän perinteen ehto. Kristinuskon pysyvät sisällöt voivat toiminnan kautta näyttäytyä nuorten elämästä käsin. (Halme 2008, 195–196; Hauta-aho & Tornivaara 2009, 42–43, 49; Riekkinen 2008, 91.)

Nuorten spiritualiteetin tukemisen kannalta elokuvatoiminta tarjoaa virikkeitä yhteisöllisyyden, toiminnallisuuden ja taiteellisuuden muodossa. Uskon kokemuksellinen ulottuvuus voi näiden elementtien kautta tulla todelliseksi (Halme 2008, 188–189; Tirri 2007). Ikäryhmä tarvitsee elokuvatoiminnan tyylistä aktiviteettia. Elokuvatoininnan kautta voidaan tukea itsenäistyvän nuoren arvojen ja maailmankuvan kehitystä (Hauta-aho & Tornivaara 2009, 20). Rippikoulussa ja ennen sitä aloitetun kristillisen kasvatuksen hyödyt valuvat hukkaan, jos nuoret mahdollisen isostoimintaan osallistumisen jälkeen katoavat seurakunnasta.

Elokuvatoininnan seurakuntayhteyttä käsitelleen teeman tavoin myös hengellisen kasvun tukemista selvittänyt teema jakoi nuoret kahteen leiriin. Molemmat teemat olivat nuorille haastavia. Biologisesti lähes samanikäiset nuoret voivat olla erilaisessa kehitysteessä henkisen ja hengellisen kypsyiden osalta. Välineitä hengellisen kasvun reflektointiin ei välttämättä ole. Myös vastaanottavaisuus hengellisissä asioissa voi olla heikkoa, tai siitä voi olla vaikea puhua. Muutama nuorista tosin pystyi refleктоimaan ikäänsä nähden hyvin kypsästi omaa hengellistä kasvuaan toiminnan aikana.

9.4 Elokuvatoiminta kirkon nuorisotyön menetelmänä

Seurakunnan tai laajemmin kirkon nuorisotyön menetelmänä elokuvatoiminta edustaa uudenlaista raikkautta, innovatiivisuutta ja rohkeutta, jota kirkko tällä hetkellä tarvitsee vastatakseen muuttuvan maailman ja nuorten tarpeisiin. Menetelmä on rohkea yhdistelmä uusista ja vanhoista ideoista sekä suunnitelmallisuudesta ja luovuudesta, mikä ilmentää paitsi työntekijöiden kiinnostusta osallisuuden vahvistamiseen myös toimeen tarttumista käytännössä (Hauta-aho & Tornivaara 2009, 14, 70; Rinkinen 2012, 60–85; Taavitsainen 2012, 1, 45–49; Tirri 2007). Elokuvatoiminnasta vastaavat työntekijät ovat uskaltaneet luopua roolistaan pelkinä ohjaajina ja asettuneet aktivoiviksi osallistajiksi nuorten kykyihin luottaen (Rantala 2011, 140–143). Nuorten kannalta hyväksi huomattuun, vaikkakin resursseja vievään, toimintaan kannattaa panostaa.

Elokuvatoiminnan kautta nuoret voivat kokea seurakunnan ja kirkon toiminnan oman näköisekseen. Työntekijät ovat mahdollistamassa seurakunnan kehitystä nuorille mieleiseksi ympäristöksi ja yhteisöksi. Tätä kautta myös sitouttava vertaiskulttuuri voi syntyä. (Rantala 2011, 140–143; Taavitsainen 2012, 23; Virtanen 2011, 79–80.) Osallistava ja mielenkiintoinen toiminta ainutlaatuisine kokemuksineen voisi olla avain kirkkoon tutustumisessa ja sen vetovoimaisuuden säilyttämisessä nuorten keskuudessa (Hauta-aho & Tornivaara 2009, 39). Elokuvatoiminta on poikkeuksellinen toimintamuoto, johon nuoret ovat paria poikkeusta lukuun ottamatta jaksaneet sitoutua pitkäkestoisesti.

Elokuvatoiminnan vahvuutena on, että siinä yhdistyvät kaikki seurakunnan perustehtävät. Toiminta on kristillistä kasvatusta (kasvatus) ja siinä ollaan Jumalan sanan puhuteltavina ja sen äärellä (julistus). Valmiin elokuvan välityksellä nuoret voivat välittää kristillistä sanomaa toisille nuorille (lähetys). Lisäksi toiminta huomioi erityistä tukea tarvitsevat nuoret soveltaen etsivän tai erityisnuorisotyön otetta (palvelu). (Kirkkohallitus 2012, 13–16, 34–35.) Erilaisiin nuoriin vetoavassa elokuvatoiminnassa ilmenevät nuorisotyön rikkaus ja rajapinnat hengellisyyden ja kasvatuksellisuuden – mutta ennen kaikkea sosiaalisuuden muodossa (Launonen 2007, 85–86; Launonen 2008, 232–234).

Elokuvatoiminta on yhdistelmä monista erilaisista menetelmistä, kuten narratiivisuudesta, draamasta ja ryhmätoiminnan menetelmistä. Pääosassa ei ole taiteen tai uusien elokuvien teko, vaan nuorten saattaminen käsittelemään tärkeitä aiheita ja heille itselleen

merkityksellisiä teemoja sekä tuoda niitä vertaisille pohdittavaksi. Myös haastavampien, kuten hengellisten, kysymysten käsittely taiteen kautta voi onnistua. Prosessi kartuttaa osallistujien itseilmaisutaitoa ja itsetuntemusta. (Hauta-aho & Tornivaara 2009, 90; Kantonen 2005, 44; Mäki 2007, 233; Nivala 2008, 294.) Elokuvatoiminta yhdistää ainutkertaisella tavalla kirkon nuorisotyön ja elokuva-alan asiantuntijuuden. Elokuvatoiminta muistuttaakin paljon yhteisötaidetta, jossa amatöörit luovat taidetta yhdessä ammattilaisen kanssa (Mäki 2007, 232). Erityisesti yhteisiä piirteitä yhteisöteatterin kanssa on havaittavissa (Salo 1999, 12–13). Projektin tulosten esittäminen muistuttaa sekin yhteisötaidetta: valmis elokuva on myös toimintaan osallistumattomien nähtävissä (Aarnio 2007, 256, 258; Kantonen 2005, 45, 49; Mäki 2007, 233), joskaan vuorovaikutusta tekijöiden ja yleisön välillä ei varsinaisesti tule.

Arja Lehikoski Nuorten Keskuksesta keräsi Sotkamon elokuvatoimintaan osallistuneiden nuorten nimiä ja kommentteja toiminnasta oikeusministeriön demokratiapalkintoa varten. Listauksessa korostuivat koko toiminnan kaaren ajalla uusien asioiden oppiminen, ainutlaatuisuus, motivaatio sekä kokonaisvaltaisuus, turvallisuus ja kannustavuus vahvan ryhmäprosessin ohella. (Lehikoski, Arja, tuloste 13.10.2011.) Elokuvatoiminta vetoaakin nuoriin monin tavoin erilaisten ulottuvuuksiensa ansiosta (CWDC 2010, 4–5, 15–16). Sekä nuorten että työntekijöiden mukaan toiminta on kokonaisuutena nyt jo varsin toimiva, mutta kehittämisellekin on paikkansa. Esimerkiksi käytännön tiedotus- ja suunnitteluasioihin kannattaa kiinnittää huomiota. Toisaalta myös prosessin osallistavuuden ja hengellisen kasvun tukemista voi yrittää hioa vielä toimivammaksi ja vaikuttavammaksi. Esimerkiksi kaikkien prosessin vaiheiden olisi hyvä osallistaa lähes yhtä paljon, jos mahdollista (Aarnio 2007, 258). Editointivaiheeseen nuoret pääsevät esimerkiksi vain tutustumaan sen ammattimaisuuden vuoksi. Ideointivaiheen aivoriihiteknikka on yleisesti hyvä keino tuottaa useita luovia ideoita ja ratkaisuja rohkaisten vuorovaikutukseen (Pennington 2005, 51, 63), mutta se voi olla nuorille vielä varsin haastava menetelmä.

10 AIKA ARVIOIDA JA JATKAA MATKAA

10.1 Luotettavuuden ja eettisyyden arviointi

Laadulliselle tutkimukselle yleisesti asetettuja luotettavuuden kriteereitä ovat tutkimuksen uskottavuus, vastaavuus, siirrettävyys, tutkimustilanteen arviointi, varmuus, riippuvuus, vakiintuneisuus sekä vahvistettavuus ja vahvistuvuus. Näiden saavuttamiseksi tärkeää oli perustella tutkimusprosessiin liittyvät valinnat huolellisesti. Tavoitteena olivat alusta asti teoreettisesti, metodologisesti ja eettisesti kestävä valinnat. (Hurtig 2010, 20; Laitinen 2010, 53; Tuomi & Sarajärvi 2009, 127–129, 138.) Prosessin harkittujen valintojen toivotaan välittyvän myös raportista. Jokaisen valinnan kohdalla tarkasteltiin valintojen seurauksia, jotta tulokset ja niistä tehdyt johtopäätökset olisivat luotettavia.

Koko opinnäytetyöprosessin ajan pidettiin päiväkirjaa prosessin etenemisestä ja valinnoista. Luotettavuutta, mahdollisia häiriötekijöitä ja tutkimusolosuhteita pohdittiin päiväkirjan (Hirsjärvi ym. 2009, 45, 232) ohella havainnointiesseissä, joista keskusteltiin työelämäyhteistyökumppaneidenkin kanssa. Keskustelujen ja palautteen mukaan havainnointia kannatti toteuttaa useampaan kertaan, jolloin pystyttiin havainnoimaan kehitystä. Keskustelut sisälsivät tärkeää ja suuntaa antavaa tietoa opinnäytetyön kannalta. Luotettavuudenkin kannalta useampi havainnointikerta oli järkevää. Ennen haastatteluja toteutettu havainnointi helpotti haastattelutilanteita huomattavasti. Kenttätutkimusvaihe toteutettiin kohderyhmälle luontaisessa ympäristössä, jolloin havaintoja voitiin tarkastella suhteessa kokonaisuuteen. (Vilkkä 2006, 11–15.) Myös opinnäytetyössä sovellettu menetelmätriangulaatio paransi luotettavuutta (Hirsjärvi ym. 2009, 233).

Tutkimuksen luotettavuus eli validius osoittaa, selvittääkö tutkimus sitä, mitä pitääkin. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että tutkimus pyrkii vastaamaan selkeästi asetettuihin tutkimuskysymyksiin, jolloin tuloksia voidaan soveltaa laajemminkin. Tutkimustulokset on pyritty esittämään niin oikeassa valossa kuin mahdollista. Tähän pyrittiin peilaamalla saatuja johtopäätöksiä teoreettiseen viitekehykseen. (Eskola & Suoranta 2008, 208–213; Hirsjärvi ym. 2009, 230.) Tuloksissa tavoiteltiin yleistettävyyttä, ja ne pyrittiin rakentamaan asetettuja päämääriä sekä tutkimuskohteen todellisuutta vastaaviksi. Tulkinnessa pyrittiin kestävyteen ja informaatioarvon säilyttämiseen korkeana jokaisessa vai-

heessa välttämällä ylitylityä ennen seuraavaa vaihetta. Näin epäoleennaiset seikat eivät päässeet vaikuttamaan johtopäätöksiin. Vaikka tämä opinnäytetyö monien laadullisten tutkimusten tavoin onkin kontekstisidonnainen, sisältää se silti mahdollisuuden toistettavuuteen. (Vilka 2005, 157–158; Vilka 2006, 11–15.)

Tuttuuden ansiosta nuoret eivät kokeneet läsnäoloani havainnoijana tai haastattelijana kiusalliseksi. Silti opinnäytetyön tekijän osuus näkyi koko prosessin ajan, myös saaduissa tuloksissa ja tulkinnassa. Tutkijan interventio vaikuttaa aina tutkittavaan yhteisöön. Tuttuus oli haaste neutraalisuudelle: peittelyä, suojelua, liioittelua ja vähättelyä piti yrittää välttää havainnoitaessa ja tulkittaessa. (Eskola & Suoranta 2008, 52, 208–213; Vilka 2005, 99.) Haastatteluissa haasteena oli ryhmähaastattelu, jossa piti yrittää huomioida tasapuolisesti kaikki haastateltavat. Kokoonpanoon kuului suunnitelmia vastaan tyttö ja kaksi poikaa, mikä saattoi tuoda jännitettä haastattelutilanteeseen ja vaikuttaa vastauksiin. Haastattelukysymykset ovat aina jotenkin johdattelevia, vaikka niiden muotoiluun ja esittämiseen kiinnitettäisiinkin huomiota. Tätä vaikutusta yritettiin vähentää vapaamuotoisemman nuorten kokemuksiä koskevalla teemalla ja vapaalla sanalla.

Luotettavuuden ohella opinnäytetyöprosessissa noudatettiin eettistä tutkimuskäytäntöä (Diakonia-ammattikorkeakoulu 2010, 11–13). Opinnäytetyön laajuudesta huolimatta on pyritty sisäiseen johdonmukaisuuteen ja eettiseen kestävyys (Tuomi & Sarajärvi 2009, 127–129, 138). Tutkimustyön ja tulosten tallentamisessa sekä raportoinnissa tavoiteltiin huolellisuutta. Kaikki tallennetut aineistot olivat vain opinnäytetyön tekijän käytettävissä, ja havainnointiesseissä nimet korvattiin koodeilla. (Diakonia-ammattikorkeakoulu 2010, 12.) Ennen varsinaista haastattelutilannetta haastateltavia informoitiin vaihtoehtoisuudesta ja luottamuksellisuudesta. Nuoria muistutettiin haastatteluvastauksien tulevan julki raportin muodossa anonymisti. Lisäksi tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmien valinnassa tavoiteltiin eettistä kestävyttä. Rehellisyyttä noudatettiin prosessin kaikissa vaiheissa. Kohderyhmään suhtauduttiin kunnioittavasti. (Hirsjärvi ym. 2009, 23–27, 122; Laitinen 2010, 47, 66.)

Koska tutkimuksen kohderyhmänä oli ihmisryhmä, aineistonkeruuta varten tarvittiin asiaankuuluvat tutkimusluvut ja tutkittavien suostumus (Diakonia-ammattikorkeakoulu 2010, 12; Tuomi & Sarajärvi 2009, 81–83). Tässä tapauksessa suurinta osaa kohderyhmästä edustivat alaikäiset nuoret, minkä vuoksi kerättiin myös heidän huoltajiensa suos-

tumus tutkimukseen osallistumisesta (Liite 4). Hyvissä ajoin ennen kenttätutkimuksen aloittamista myös työelämältä haettiin tutkimuslupa (Liite 5). (Eskola & Suoranta 2008, 52.) Eettiset kysymykset korostuivat tutkijan tullessa osaksi kohderyhmän elämää ja toimintaa. Luottamuksen rakentamisessa hyödynnettiin toista elokuvatoiminnasta vastaavaa työntekijää avainhenkilönä. Hän pystyi informoimaan kohderyhmää tutkimuksen tavoitteista, aineistonkeruusta ja -käsittelystä sekä tulosten hyödyllisyydestä jo elokuvatoiminnan alussa. (Vilka 2006, 56–59, 64.) Kenttätutkimusvaiheen kynnyksellä opin- näytetyön tekijä luonnollisesti kertasi näitä seikkoja.

10.2 Oma ammatillinen kasvu ja katse tulevaan

Opinnäytetyöprosessin tavoitteena on tukea opiskelijan tutkivan työotteen kehittymistä sekä perehdyttää tätä tutkimuksellisen ajattelun ja argumentoinnin perusteisiin (Diakonia-ammattikorkeakoulu 2010, 23). Opinnäytetyön ollessa työelämälähtöinen huomiota tulee kiinnittää myös teorian ja käytännön välisiin suhteisiin, mikä tässäkin opinnäytetyössä näkyy. Jälkeenpäin ajateltuna olisi ehkä ollut järkevää rajata opinnäytetyötä hie- man suppeammaksi, käsittelemään esimerkiksi vain osallisuutta. Nyt opinnäytetyön tutkimuskysymykset nostavat esille kaksi näkyvää teemaa – osallisuuden ja hengellisen kasvun tukemisen. Vaikka osallisuus työssä painottuukin, olisi yksi selkeä teoreettinen viitekehys varmaan riittänyt ja auttanut suuntaamaan työskentelyä. Nyt kokonaisuus uhkasi ajoittain paisua liian laajaksi ja pirstaleiseksi. Aikataulullisesti prosessi kuitenkin eteni osapuilleen suunnitelmien mukaisesti.

Toisaalta opinnäytetyön vaatima laaja perehtyminen aiheeseen ei välttämättä ollut vain huono asia. Sen kautta prosessi ja aihe tulivat monin tavoin läheisemmiksi ja opettavai- semmiksi. Osallisuus ja sosiaalinen vahvistaminen ovat tulevaisuuden työelämän kan- nalta tärkeitä teemoja, kirkon työssä taas tulee näkyä hengellisen kasvun tukemisenkin (Diakonia-ammattikorkeakoulu 2010, 27). Elokvatoiminnan tutkiminen näytti uuden, luovan tavan tehdä kirkon nuorisotyötä hyödyntäen myös itselleni läheistä taidepainot- teista työskentelyä. Kaiken kaikkiaan reilun puolentoista vuoden mittainen opinnäyte- työprosessi oli ammatillisen kasvun kannalta hyvin kasvattava ja palkitseva ajanjakso. Opinnäytetyön tekeminen yksin näytti niin hyvät kuin huonotkin puolensa. Yllättävää oli, että prosessin junnatessa paikallaan, kiinnostus elokuvatoimintaan aiheena ei hiipu-

nut missään vaiheessa. Työelämälähtöisyys motivoi tekemään parhaansa, koska työn tuloksena saadusta tiedosta olisi hyötyä paitsi omaa ammatillista kasvua myös työelämää ajatellen (Diakonia-ammattikorkeakoulu 2010, 23–24, 47). Itselle mieleisen ja sopivan aiheen löytäminen pitkäkestoiseen prosessiin on ensiarvoisen tärkeää, jotta sen jaksaa viedä kunnialla loppuun asti. Elokvatoimintaa järjestävän työntekijän sanoin:

Mutta ku siihen on väännetty ja tehty työtä, ni sillon sill' on niiku merkitys. Ja se tuntuu omalta ja rakkaalta ja siihen sitoudutaan ja sen takia jaksetaan sitte se vuosi. Että, et se palkinto oottaa siellä, et me saahaan oikeesti tällä kaikella niiku hiottua se timantti sieltä esille. (Työntekijä)

Tekijäänsä inspiroineen opinnäytetyön tavoitteena on olla merkityksellinen sosiaali- ja kirkon alalle laajemminkin. Opinnäytetyö pyrkii lisäämään tietoa elokuvatoiminnasta yleisellä tasolla ja kohderyhmän kohdalla. Näin voidaan vaikuttaa kohderyhmän ajattelu- ja toimintatapoihin myönteisesti ja kehittävästi, tässä tapauksessa menetelmän kehittämisen kautta tulevina vuosina. Tieteellisen tutkimuksen on aina tuotettava jotain uutta. (Vilka 2005, 21, 103.) Tämän opinnäytetyön kautta erityisesti nuorten kanssa toimivat seurakuntien, ja miksei sosiaalialankin, työntekijät saavat uutta ja hyödyllistä tietoa mielenkiintoisesta nuorisotyön menetelmästä. Parhaassa tapauksessa työntekijät saavat ideoita uudenlaisen, luovan ja raikkaan – halutessaan sanomallisen – työtavan soveltamiseen omassa työssään nuorten parissa.

Elokvatoiminnan tutkimisesta nousi myös jatkotutkimusideoita. Tämän opinnäytetyöprosessin ideointivaiheessa oli ajatuksena tehdä kehittämispainotteinen opinnäytetyö laatimalla opas elokuvatoiminnan aloittamisesta seurakunnassa. Tämä jouduttiin kuitenkin rajaamaan pois. Nyt kun toiminnan luonnettakin on tutkittu, opas voitaisiin tehdä sen pohjalta. Lisäksi voitaisiin toteuttaa elokuvatoiminnan aloituskokeilu, esimerkiksi paikallisseurakunnassa. Elokvatoimintaa voisi kokeilla myös osittaisena projektina esimerkiksi sitouttamalla eri nuoria prosessin eri vaiheisiin: käsikirjoittamiseen, kuvaamiseen, näyttelemiseen ja editointiin. Tämä tosin laimentaisi prosessin kokonaisvaltaisuutta. Mielenkiintoista olisi myös toteuttaa jonkinlainen seurantatutkimus esimerkiksi viiden vuoden päästä vuoden 2013 elokuvaryhmän nuorten parissa: kuinka elokuvatoiminnan vaikutukset ja mahdolliset hyödyt ovat näkyneet nuorten elämässä? Elokvatoiminnan lopputuotteen eli valmiin sanomallisen elokuvan käyttämisestä nuorisotyön välineenä on myös näillä näkymin valmistumassa opinnäytetyö.

Opinnäytetyön aihe herätti pohtimaan myös kirkon nuorisotyön ja kulttuurisen nuorisotyön välisen yhteistyön mahdollisuuksia. Kulttuurisen nuorisotyön kautta nuori voi lähestyä itseään, yhteiskuntaa ja taidetta ja löytää väyliä vaikeiden teemojen käsittelyyn. (Nuori Kulttuuri 2010). Nuori Kulttuuri -toiminnassa tehdään taidetta omaehtoisesti uutta luoden ja kokeillen. Vuosittaisissa tapahtumissa nuoret voivat kehittää itseään taiteen harrastajina. (Allianssi ry 2010.) Toimintaan kuuluu niin musiikkia, teatteria ja kuvataidetta kuin tanssia, kädentaitoja sekä video- ja mediataitoja. Nuoret ovat subjektiivisesti roolissa. (Mönttinen 2011, 21.) Kulttuuriseen nuorisotyöhön kuuluu yhteiskunnallinen, henkilökohtainen ja taiteellinen ulottuvuus. Vaikuttaminen mahdollistuu oman näkemyksen esiintuonnin kautta, kuten yhteisötaiteessa. Nuorten oma kulttuuri saa näkyvyyttä. Pääpaino on nuorten itsetunnon tukemisessa, vaikka taiteelliseen kehitykseen kiinnitetäänkin erityistä huomiota. Taiteella on sekä väline- että itseisarvo. (Allianssi ry 2010; Nuori Kulttuuri 2010.)

Kulttuurinen nuorisotyö yhteisöllisyyttä ja osallisuutta tukevana nuorisotyön muotona edistää nuorten harrastusmahdollisuuksia. Yhteistyö kunnan ja eri järjestöjen kanssa on toivottavaa nuorten kannalta toimiviin ratkaisuihin pääsemiseksi. (Allianssi ry 2010.) Yhteistyö edellyttää pohdintaa kulttuurisen nuorisotyön ideologiasta. Kirkon nuorisotyön kanssa tehtävässä yhteistyössä on haasteita, jotka usein liittyvät hengellisyysnäkökulmaan toiminnassa. Toisaalta lähimmäisyys ja nuorten kohtaaminen itsessään voivat olla jo hengellisyyttä. Visio nuorten tukemisesta kohderyhmän lähtökohdista käsin on aateperustasta huolimatta yhtenevä. Yhteistyön kautta Mönttisen (2011, 20–22) esille tuomat nuorten kasvun edistäminen, identiteettityö ja nuorten yhteisöllisyyden tukeminen voisivat onnistua vahvemmin. Tavoitteena on nuorten tuleminen kuulluiksi ja heidän vaikuttamismahdollisuuksien tukeminen. Kuten on tässäkin opinnäytetyössä edellä käynyt ilmi useampaan otteeseen: ilmaisutaitoon ja luovuuteen painottuvissa toimintamuodoissa piilee ainutlaatuisia mahdollisuuksia osallistavaan, ennaltaehkäisevään ja sosiaalisesti vahvistavaan työhön.

LÄHTEET

- Aarnio, Suvi 2007. Yhteisötaiteen esittämisestä. Teoksessa Marjatta Bardy, Riikka Haapalainen, Merja Isotalo & Pekka Korhonen (toim.) Taide keskellä elämää. Nykyaiteen museo Kiasman julkaisuja 106/2007. Helsinki: Kiasma & Like, 256–259.
- Allianssi ry 2010. Kulttuurinen nuorisotyö synnyttää yhteisöllisyyttä. Viitattu 8.11.2013. <http://www.alli.fi/sitenews/view/-/nid/509/ngid/49>.
- Arffman, Raija & Tervo, Anna-Liisa 2013. Kanslistit. Sotkamon seurakunta. Sotkamo. Sähköpostiviesti 8.11.2013.
- Children's Workforce Development Council (CWDC) 2010. How can youth-led film making be used most effectively to support young people to develop their skills and tackle issues that are important to them? Viitattu 13.9.2013. http://dera.ioe.ac.uk/2755/1/Microsoft_Word_-_PLR0910037Savickaite.pdf.
- Diakonia-ammattikorkeakoulu 2010. Kohti tutkivaa ammattikäytäntöä. Opas ammattikorkeakoulun opinnäytetöitä varten. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu. Viitattu 23.10.2013. www.diak.fi/tyoelama/Julkaisut/.../C_17_ISBN_9789524930994.pdf.
- Eskola, Jari 2010. Laadullisen tutkimuksen juhannustaiat. Laadullisen aineiston analyysi vaihe vaiheelta. Teoksessa Juhani Aaltola & Raine Valli (toim.) Ikkunoi-ta tutkimusmetodeihin II. Näkökulmia aloittelevalle tutkijalle tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin ja analyysimenetelmiin. Jyväskylä: PS-kustannus, 179–203.
- Eskola, Jari & Suoranta, Juha 2008. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.
- Feldmann-Wojtachnia, Eva; Gretschel, Anu; Helmisaari, Vappu; Kiilakoski, Tomi, Matthies, Aila-Leena; Meinhold-Henshel, Sigrid; Roth, Roland & Tasanko, Pia 2010. Youth participation in Finland and in Germany. Status analysis and data based recommendations. Suomen opetusministeriö ja Saksan liittovaltion perheasiain, vanhusten, naisten ja nuorten asiain ministeriö. Viitattu 14.9.2013. <http://youth-partnership-eu.coe.int/youth->

partnership/news/attachments/study-on-youth-participation_Germany-Finland.pdf.

- Halme, Lasse. 2008. Uskonto ja kasvatus vuorovaikutuksena. Helsinki: LK-kirjat.
- Hauta-aho, Henna & Tornivaara, Sanna-Maaria 2009. Kirkosta kiinni! Suomen evankelis-luterilainen kirkko. Kirkkohallitus. Kirkkopalvelut ry. Helsinki: Kirjapaja.
- Herranen, Jatta & Junttila-Vitikka, Pirjo 2010. Osallisuuden vai sosiaalisuuden vahvistamista? Osallisuus ja sosiaalinen vahvistaminen 3/2010. Nuorisotutkimusseura ry/Nuorisotutkimusverkosto. Viitattu 9.10.2013.
<http://www.nuorisotutkimusseura.fi/node/476#paakirjoitus>.
- Hiltunen, Mirja 2009. Yhteisöllinen taidekasvatus: performatiivisesti pohjoisen sosiokulttuurisissa ympäristöissä. Acta Universitatis Lapponiensis 160. Rovaniemi: Lapin yliopisto.
- Hirsjärvi, Sirkka; Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.
- Holopainen, Jussi 2008. Hengellisestä matkasta ja matkakumppanuudesta. Teoksessa Jouko Porkka (toim.) 2008. Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: LK-kirjat, 355–375.
- Horelli, Liisa; Haikkola, Lotta & Sotkasiira, Tiina 2007. Osallistuminen nuorisotyön lähestymistapana. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto / Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 76, 217–242.
- Hurtig, Johanna 2010. Ajattelu ilmiöiden lukemisen taitona. Teoksessa Johanna Hurtig, Merja Laitinen, Katriina Uljas-Rautio (toim.) Ajattele itse! Tutkimuksellisen lukutaidon perusteet. Jyväskylä: PS-kustannus, 12–43.
- Iivonen, Esa 2011. Lapsen oikeuksien yleissopimus. Teoksessa Suvielise Nurmi & Kaisa Rantala (toim.) Näyn ja kuulun: lapsen etu ja osallisuus. Helsinki: LK-kirjat & PTK, 39–60.
- Kannen kuva: Versova Puu ry 2013. Profiilikuvat. Facebook. Päivitetty 17.2.2013. Viitattu 26.9.2013.
<https://www.facebook.com/photo.php?fbid=598155193531770&set=a.217062034974423.67570.217061911641102&type=1&theater>.

- Kantonen, Lea 2005. Telтта: kohtaamisia nuorten taidetyöpajoissa. Taideteollisen korkeakoulun julkaisu A 54. Helsinki: Like.
- Kiilakoski, Tomi 2007. Johdanto: lapset ja nuoret kuntalaisina. Teoksessa Anu Gretschel & Tomi Kiilakoski (toim.) Lasten ja nuorten kunta. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 77. Helsinki: Nuorisotutkimusseura, 8–20.
- Kinnunen, Saara 2008. Nuoren itsetunto. Teoksessa Heli Pruuki (toim.) Nuorten sielunhoidon käsikirja. Helsinki: Lasten Keskus, 46–59.
- Kirkkohallitus 2012. Nuoret seurakuntalaisina. Suomen ev.lut. kirkon kirkkohallituksen julkaisuja 2012:6. Helsinki: Kirkkohallitus. Viitattu 17.10.2013.
[http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/D369F10AF9D44A9FC22577A500368BD5/\\$FILE/KH_nuoret_www.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/D369F10AF9D44A9FC22577A500368BD5/$FILE/KH_nuoret_www.pdf).
- Koivisto, Johanna; Salmi, Minna & Tuominen, Minna 2008. Saako olla oliiveja?: nuoria Raamatussa. Helsinki: Nuorten Keskus & Lasten Keskus Oy.
- Kopakkala, Aku 2005. Porukka, jengi, tiimi: ryhmädynamiikka ja siihen vaikuttaminen. Helsinki: Edita.
- Kyrklig tidningstjänst 2009. Kyrkan vill öka de ungas delaktighet. Päivitetty 4.11.2009. Viitattu 13.9.2013.
<http://evl.fi/EVLUutiset.nsf/Documents/0F290ADA7A6754FAC2257664003E96E1?OpenDocument&lang=SV>.
- Laitinen, Merja 2010. Kontekstin ja teorian hahmottamisen taito. Teoksessa Johanna Hurtig, Merja Laitinen, Katriina Uljas-Rautio (toim.) Ajattele itse! Tutkimuksellisen lukutaidon perusteet. Jyväskylä: PS-kustannus, 44–70.
- Launonen, Pekka 2007. Kirkon nuorisotyö – hengellisen, pedagogisen ja sosiaalisen kolmiyhteys. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto / Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 76, 78–89.
- Launonen, Pekka 2008. Kasvattava ja palveleva kirkko – kristillinen lapsi- ja nuorisotyö historian murrosvaiheissa. Teoksessa Jouko Porkka (toim.) 2008. Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: LK-kirjat, 221–234.
- Lehikoski, Arja 2011. Tuloste. Facebook-listaus 13.10.
- Liukkonen, Reetta 2010. Joskus joutsenet näyttävät kurjilta – luovat ja toiminnalliset työmenetelmät lastensuojelutyössä. Teoksessa Ilona Tanskanen & Eeva Timonen-Kallio (toim.) Lasten ja nuorten osallisuuden tukeminen lasten-

- suojelutyössä. Turun ammattikorkeakoulu. Oppimateriaaleja 51: puheen-
vuoroja, raportteja, tutkimuksia, 114–130.
- Lönnbäck, Minna 2012. Lapsella on oikeus osallisuuteen ja vaikuttamiseen. Lasten ja
nuorten osallisuuden toteutuminen lakisääteisen lasten ja nuorten hyvin-
vointisuunnitelman laatimisessa. Jyväskylän yliopisto. Sosiaalityö. Pro
gradu. Viitattu 1.12.2012.
[https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/37445/URN%3aNB
N%3afi%3ajyu-201202241297.pdf?sequence=1](https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/37445/URN%3aNB%3afi%3ajyu-201202241297.pdf?sequence=1).
- Malkavaara, Mikko 2011a. Osallisuus ja ihmisen arvo Raamatussa. Teoksessa Suvielise
Nurmi & Kaisa Rantala (toim.) Näyn ja kuulun: lapsen etu ja osallisuus.
Helsinki: LK-kirjat & PTK, 91–108.
- Malkavaara, Mikko 2011b. Osallisuus, kirkko ja sen teologia. Teoksessa Suvielise
Nurmi & Kaisa Rantala (toim.) Näyn ja kuulun: lapsen etu ja osallisuus.
Helsinki: LK-kirjat & PTK, 109–136.
- Metsäaho, Tuija 2013. Rakennemuutos: rakenteita rukkaamassa. *Dino* 4 (3), 10–14.
- Metsämuuronen, Jari 2008. Laadullisen tutkimuksen perusteet. Metodologia-sarja 4.
Helsinki: International Methelp.
- Muhonen, Mervi & Tirri, Kirsi 2008. Mitä on kristillinen kasvatus? Teoksessa Jouko
Porkka (toim.) 2008. Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: LK-
kirjat, 63–82.
- Mäkelä, Jukka 2011. Osallisuuden merkitys lapsen ja nuoren kehitykselle. Teoksessa
Suvielise Nurmi & Kaisa Rantala (toim.) Näyn ja kuulun: lapsen etu ja
osallisuus. Helsinki: LK-kirjat & PTK, 13–23.
- Mäki, Teemu 2007. Yhteisötaide – tapausesimerkki Be Your Enemy. Teoksessa Marjat-
ta Bardy, Riikka Haapalainen, Merja Isotalo & Pekka Korhonen (toim.)
Taide keskellä elämää. Nykytaiteen museo Kiasman julkaisuja 106/2007.
Helsinki: Kiasma & Like, 232–241.
- Mönttinen, Pekka 2011. Kulttuurinen osallisuus nuorisotyössä. Metropolia Ammatti-
korkeakoulu. Kulttuurituotannon koulutusohjelma. Kulttuurituottaja
(yamk). Opinnäytetyö. Viitattu 8.11.2013.
[https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/30818/Pekka_Montti
nen%20.pdf?sequence=1](https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/30818/Pekka_Monttinen%20.pdf?sequence=1).
- Nieminen, Juha 2007. Vastavoiman hahmo – nuorisotyön yleiset tehtävät, oppimisympä-
ristöt ja eetos. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) Nuoriso-

- työtä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto / Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 76, 21–43.
- Nivala, Elina 2008. Kansalaiskasvatus globaalin ajan hyvinvointiyhteiskunnassa. Kansalaiskasvatuksen sosiaalipedagoginen teoriakehys. Snellman-instituutin A-Sarja 24/2008. Kuopio: Snellman-instituutti.
- Nivala, Elina 2010. Lapsen oikeudet osallisuuden perustana. Teoksessa Ilona Tanskanen & Eeva Timonen-Kallio (toim.) Lasten ja nuorten osallisuuden tukeminen lastensuojelutyössä. Turun ammattikorkeakoulu. Oppimateriaaleja 51: puheenvuoroja, raportteja, tutkimuksia, 18–25.
- Nivala, Mauno 2005. Nuorisodiakonia ja kirkon erityisnuorisotyö. Teoksessa Terhi Paananen & Hans Tuominen (toim.) Nuorisotyön käsikirja. Helsinki: Kirjapaja, 138–146.
- Nordström, Mikael 2011. Hur unga bildar sin identitet och självbild genom delaktighet och samhörighet i en skolmiljö. Kirjallisuustutkimus. Arcada-ammattikorkeakoulu. Sosiaaliala. Opinnäytetyö. Viitattu 13.9.2013. http://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/32719/nordstrom_mikael.pdf?sequence=1.
- Norvanto, Miika J. i.a. Elokuvatoininta. Viitattu 8.8.2013. www.blacklion.fi/Pressi/Samarialainen/Elokuvatoininta.doc.
- Nuori Kulttuuri 2010. Kulttuurinen nuorisotyö säätiön määrittelemänä. Viitattu 8.11.2013. <http://nuorikulttuuri.fi/tausta/kulttuurinen-nuorisotyö-saation-maaritlemana/>.
- Nuorisolaki 2006. 72/27.1.2006. Päivitys 693/20.8.2010. Finlex – Valtion säädöstietopankki. Ajantasainen lainsäädäntö. Viitattu 15.9.2013. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060072>.
- Oranen, Mikko 2008. Mitä mieltä? Mitä mieltä! Lasten osallisuus lastensuojelun kehittämisessä. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön Lastensuojelun kehittämisohjelman osaraportti. Helsinki: Ensi- ja turvakotien liitto ry.
- Paananen, Terhi 2008. Ihana, kipeä nuoruus – naamion takana ahdistus ja elämänilo. Teoksessa Heli Pruuki (toim.) Nuorten sielunhoidon käsikirja. Helsinki: Lasten Keskus, 21–37.
- Pennington, Donald C. 2005. Pienryhmän sosiaalipsykologia. Helsinki: Gaudeamus.
- Raamattu. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkolliskokouksen vuonna 1992 käyttöön ottama suomennos. Helsinki: Kirjapaja.

- Raitisto, Linda & Tirkkonen, Heidi 2010. Ensimmäinen kerta – nuoret osallisena seurakuntavaaleissa. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Viitattu 1.12.2012.
http://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/25398/Raitisto_Linda.pdf?sequence=1.
- Rantala, Kaisa 2011. Osallisuuden kokemuksia ja kokeiluja seurakunnissa. Teoksessa Suvielise Nurmi & Kaisa Rantala (toim.) Näyn ja kuulun: lapsen etu ja osallisuus. Helsinki: LK-kirjat & PTK, 138–181.
- Riekkinen, Wille 2008. Kristillisen kasvatuksen lähtökohdista. Teoksessa Jouko Porkka (toim.) 2008. Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: LK-kirjat, 83–93.
- Rinkinen, Anssi 2011. Nuoret aikuiset joulukirkkokansaa? Tapaustutkimus joensuulaisista nuorista aikuisista Suomen evankelis-luterilaisen kirkon jäseninä. Itä-Suomen yliopisto. Uskonnonpedagogiikka. Pro gradu -tutkielma. Viitattu 5.12.2012. http://epublications.uef.fi/pub/urn_nbn_fi_uef-20110130/urn_nbn_fi_uef-20110130.pdf.
- Räsänen, Antti 2008. Kristillinen kasvatus teoriassa ja käytännössä. Teoksessa Jouko Porkka (toim.) 2008. Johdatus kristilliseen kasvatukseen. Helsinki: LK-kirjat, 287–304.
- Salo, Petri 1999. Kasvatusta ja seikkailua yhteisöissä. Viitattu 7.9.2013.
<http://vwww.abo.fi/users/psalo/www/PSSEIKKA.pdf>.
- Sotkamon kunta 2009. Kuntainfo. Päivitetty 24.5.2013. Viitattu 7.11.2013.
<http://www.sotkamo.fi/index.asp?pid=69>.
- Sotkamon seurakunta i.a. Nuorisotyö. Viitattu 8.8.2013.
<http://www.sotkamonseurakunta.fi/18-nuorisotyö>.
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko 2007. Läsnaolon nuorisotyö. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon erityisnuorisotyön missio, visio ja strategia 2015. Suomen ev.lut. kirkon keskushallinto. Sarja C 2007: 3. Viitattu 8.4.2012.
[http://apostoli6.evl.fi/julkaisut.nsf/0/4100A5A8DD00FB83C2257364003913E6/\\$file/erityisnuorisotyön_strategia.pdf](http://apostoli6.evl.fi/julkaisut.nsf/0/4100A5A8DD00FB83C2257364003913E6/$file/erityisnuorisotyön_strategia.pdf).
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a.a. Spiritualiteetti. Aamenesta öylättiin. Viitattu 9.9.2013. <http://www.evl2.fi/sanasto/index.php/Spiritualiteetti>.
- Suomen evankelis-luterilainen kirkko i.a.b. Seurakuntayhteys. Mikä on rippikoulu? Viitattu 15.9.2013.

<http://evl.fi/evlfi.nsf/Documents/3F95EE5BC81DAE83C2257027002AF2EE?openDocument&lang=FI>.

- Taavitsainen, Tiina 2012. Lasten ja nuorten osallisuus kirkossa. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Diak Pieksämäki. Ylempi sosiaalialan koulutusohjelma. Diakonia, kristillinen kasvatus ja nuorisotyö (yamk). Opinnäytetyö. Viitattu 11.9.2013.
http://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/51203/Taavitsainen_Tiina.pdf?sequence=1.
- Timonen-Kallio, Eeva 2010. Lapsen osallisuuden vahvistaminen lastensuojelutyön keskiössä. Teoksessa Ilona Tanskanen & Eeva Timonen-Kallio (toim.) Lasten ja nuorten osallisuuden tukeminen lastensuojelutyössä. Turun ammattikorkeakoulu. Oppimateriaaleja 51: puheenvuoroja, raportteja, tutkimuksia, 6–17.
- Tirri, Kirsi 2007. Nuoren aikuisen spiritualiteetti. Teologia.fi. Viitattu 9.9.2013.
<http://www.teologia.fi/artikkelit/uskonto-ilmiona/96-nuoren-aikuisen-spiritualiteetti>.
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.
- Vehkaoja, Kari-Pekka 2012. Nuorisotyönohjaaja. Sotkamon seurakunta. Sotkamo. Puhelinkeskustelu 27.11.
- Ventola, Marjo-Riitta 2005a. Taide etsii paikkaansa. Teoksessa Marjo-Riitta Ventola / Micke Renlund (toim.) Draamaa ja teatteria yhteisöissä. Helsingin ammattikorkeakoulu Stadian julkaisuja. Sarja B: Oppimateriaalit 5. Helsinki: Stadia, 16–24.
- Ventola, Marjo-Riitta 2005b. Taide keskelle elämää. Teoksessa Marjo-Riitta Ventola / Micke Renlund (toim.) Draamaa ja teatteria yhteisöissä. Helsingin ammattikorkeakoulu Stadian julkaisuja. Sarja B: Oppimateriaalit 5. Helsinki: Stadia, 34–47.
- Ventola, Marjo-Riitta 2005c. Yhteisödraaman ja -teatterin tunnuspiirteitä. Teoksessa Marjo-Riitta Ventola / Micke Renlund (toim.) Draamaa ja teatteria yhteisöissä. Helsingin ammattikorkeakoulu Stadian julkaisuja. Sarja B: Oppimateriaalit 5. Helsinki: Stadia, 48–55.
- Ventola, Marjo-Riitta 2005d. Ohjaaja-fasilitaattori valokeilan suuntaajana. Yhteisödraaman ja -teatterin tunnuspiirteitä. Teoksessa Marjo-Riitta Ventola /

- Micke Renlund (toim.) Draamaa ja teatteria yhteisöissä. Helsingin ammattikorkeakoulu Stadian julkaisuja. Sarja B: Oppimateriaalit 5. Helsinki: Stadia, 90–97.
- Ventola, Marjo-Riitta & Renlund, Micke 2005. Johdanto. Teoksessa Marjo-Riitta Ventola / Micke Renlund (toim.) Draamaa ja teatteria yhteisöissä. Helsingin ammattikorkeakoulu Stadian julkaisuja. Sarja B: Oppimateriaalit 5. Helsinki: Stadia, 12–14.
- Versova Puu i.a.a. Tervetuloa Versova Puu -sivustolle. Viitattu 8.8.2013.
<http://www.versovapuu.fi/index.php>.
- Versova Puu i.a.b. Elokuvatoiminta. Viitattu 8.8.2013.
<http://www.versovapuu.fi/elokuvatoiminta.php>.
- Versova Puu i.a.c. Tausta ja merkitys. Viitattu 8.8.2013.
<http://www.versovapuu.fi/etausta.php>.
- Versova Puu i.a.d. Hyöty ja rahoitus. Viitattu 8.8.2013.
<http://www.versovapuu.fi/erah.php>.
- Vilkka, Hanna 2005. Tutki ja kehitä. Helsinki: Tammi.
- Vilkka, Hanna 2006. Tutki ja havainnoi. Helsinki: Tammi.
- Virtanen, Kalevi 2011. Lapsi ja osallisuuden kirkko. Teoksessa Suvielise Nurmi & Kaisa Rantala (toim.) Näyn ja kuulun: lapsen etu ja osallisuus. Helsinki: LK-kirjat & PTK, 79–90.
- Vuorinen, Risto 2004. Minän synty ja kehitys: ihmisen psyykinen kehitys yli elämänsä. Helsinki: WSOY.

LIITE 1: Teemahaastattelurungot

Työntekijöiden haastattelu

Haastattelu toteutetaan parihaastatteluna. Molemmat työntekijät ovat olleet elokuvatoiminnan ohjaajia aina sen pilottihankkeesta alkaen. Ohjaajissa yhdistyy nuorisotyön ja elokuva-alan asiantuntijuus.

1. Elokuvaryhmän toiminta nuorten osallisuuden tukijana

Kuvaile pidemmän aikavälin kehitys? (v. 2005–2013)

- osallisuudessa
- hengellisessä kasvussa
- srk-yhteydessä

Miten tukee osallisuutta? Millaisia osallisuutta tukevia elementtejä toiminnassa on? (mm. itsetunto, voimaantuminen, rohkeus vaikuttamiseen...)

Onko ongelmia/haasteita? millaisia? miksi? (esimerkiksi sitoutumisen kannalta)

Kuvaile, miten nuorten ääni tulee kuulluksi toiminnassa?

Miten nuoret tulevat toiminnan kautta nähdyiksi ja kuulluiksi?

Miten tasavertaisuus toteutuu ryhmässä dominoivien ja ujompien/hiljaisempien yksilöiden välillä? (tuleeko kaikkien ääni kuuluville yhtä paljon / lähes yhtä paljon (rohkeus)?; miksi miten jne.?)

Miten osallisuus toteutuu käytännössä?

Nuoret itse toimijoina: miten onnistuu paljon puhuttu ”passiivisesta osallistumisesta kohti aktiivista osallisuutta”?

2. Elokuvaryhmän toiminta nuorten hengellistä kasvua tukevana toimintana

Miten toiminta tukee siinä mukana olevien nuorten hengellistä kasvua ja spiritualiteettia?

Miten tukee nuorten kasvua kristittyinä?

Kuvaile hengellisen kasvun tukemisen ongelmia/haasteita, millaisia ne ovat? Miksi?

3. Elokuvaryhmän toiminta nuorten seurakuntayhteyden tukijana

Miten toiminta tukee nuorten seurakuntayhteyttä, osallisuutta kirkosta/kirkkoon/kirkossa?

Aktivoiko toiminta nuoria osallistumaan muuhunkin seurakunnan toimintaan, vai ovatko kaikki ryhmässä mukana olevat jo valmiiksi ”aktiiviseurakuntanuoria”? Miksi, miksi ei?

Millaisia ongelmia tai haasteita tähän seurakuntayhteyden tukemiseen liittyy? Miksi?

4. Ryhmän toiminnassa mukana olevien nuorten kokemukset toiminnasta (sen osallistavuudesta jne.)

Kuvaile, mitä nuoret ovat teille kertoneet?

Mitä olette itse havainneet? (joko juuri tämän ryhmän tai aiempien ryhmien kohdalla)

Pitäisikö toimintaa kehittää luonteeltaan nuoria osallistavammaksi tai hengellistä kasvua paremmin tukevaksi? Miksi? Millä tavoin?

Nuorten haastattelu

1. Elokuvaryhmän toiminta nuorten osallisuuden tukijana

Miten nuorten oma ääni teidän mielestänne tulee kuulluksi toiminnassa? Eli saatteko vaikuttaa mielestänne riittävästi siihen, mitä teette? Miksi?

Saavatko kaikki ryhmäläiset osallistua ja vaikuttaa tasa-arvoisesti vai löytyykö dominoivia ryhmäläisiä? Miksi, miksi ei? Kuvaile vapaasti.

Millaista on ollut sitoutua tällaiseen toimintaan (pitkäaikaisuus, intensiivisyys ym.)? Miksi?

Miten toiminta teidän mielestänne tukee esimerkiksi itsetuntoa, esiintymis- ym. rohkeutta ja itsevarmuutta? Miksi, miksi ei?

2. elokuvaryhmän toiminta nuorten hengellistä kasvua tukevana toimintana

Lyhyt avaus: Kirkon nuorisotyö on luonteeltaan kristillistä kasvatusta, minkä tavoitteena on tukea nuorten kasvua kristittyinä – tukea hengellistä kasvua yhdessä nuorten kanssa, rinnalla kulkien ikään kuin matkakumppanina kohti aikuisen kristityn elämää.

Miten toiminta on vaikuttanut sinuun kristittyinä, esimerkiksi kasvattanut sinua kristittyinä?

Miten tämä elokuva ryhmän toiminnan hengellistä kasvua tukeva ulottuvuus on mielestäsi näkynyt?

Lyhyt avaus: Elokuvaryhmän toiminta on sanomallista eli jollakin tapaa Jumalan sanaan liittyvää. Esimerkiksi elokuvan juonen taustalla on usein jokin raamatunkohta. Tämä mahdollistaa toiminnan käyttämisen kirkon nuorisotyön menetelmänä, ja toisaalta luo myös hyvää keskustelupohjaa esimerkiksi rippikouluopetukseen ja nuorteniltoihin.

Kuvaile tämän sanomallisuuden näkymistä toiminnassa. Millaista se on ja miksi?

Miettikää toimintaa kokonaisuutena (leirit, kokoontumiset, kuvauspäivät, valmis elokuva). Miten kirkon nuorisotyöhön kuuluvat hengelliset piirteet ym. tulevat esiin?

Onko toiminta tuonut raamatunkertomuksia teille läheisemmiksi tms.?

Onko sanomallisuus mielestäsi ongelma, ylimääräinen ”Jeesus-juttu”? Miksi?

3. elokuvaryhmän toiminta nuorten seurakuntayhteyden tukijana

Kuvaile, tuntuuko kirkko läheisemmältä toimintaympäristöltä tämän projektin myötä. Miksi, miksi ei?

Miten kuvailisit haluasi olla kirkon toiminnassa mukana tämän toiminnan myötä? Miksi?

4. ryhmän toiminnassa mukana olevien nuorten kokemukset toiminnasta (sen osallistavuudesta jne.)

Millaisia kokemuksia teillä on ryhmän toiminnassa mukana olemisesta?

Pitäisikö toimintaa kehittää? Miksi? Millä tavoin?

Suosittelisitko toimintaa jollekin tutullesi tai jollekulle muulle? Kenelle / millaiselle nuorelle toiminta mielestäsi sopii (sopisiko esim. sinua vanhemmalle, vaikkapa 22-vuotiaalle)?

LIITE 2: Havainnoinnin runko

HAVAINNOINNIN RUNKO

- *Mihin seikkoihin havainnoinnissa kiinnitän huomiota*

Havainnointi toteutetaan treeniviikonlopussa 5.–7.4.2013, iltakokoontumisessa 10.4.2013 sekä kuvausviikonlopussa 24.–26.5.2013. Havainnointi kohdistetaan tutkimuksen kannalta olennaisimpaan teemaan, osallisuuteen.

1. Elokuvaryhmän toiminta nuorten osallisuuden tukijana

Osallisuutta tukevat elementit toiminnassa, kuten

- itsetunnon ja rohkeuden tukeminen
- nuorten tuleminen nähdyiksi ja kuulluiksi
- osallistumisesta kohti osallisuutta
- voimaantuminen

Osallisuutta haittaavat elementit, kuten

- sitoutumisen ongelmat
- tasavertaisuuden ongelmat (dominoivat yksilöt tms.)

Raportointi havainnoinnin jälkeen kohdennetaan seuraavasti: Miten havainnointi tehty, missä tilanteessa, mitä nähty ja kuultu, kuka lukenut / kommentoinut jne.

LIITE 3: Haastatteluaineiston analysoinnin rungot, taulukot 1–4

Taulukko 1: Elokvatoiminta nuorten osallisuuden tukijana

Pelkistetyt ilmaukset	Alaluokka	Yläluokka	Pää-luokka
<p>Sitoutumista riittää, ihmiset ovat tässä mukana (x2)</p> <p>Ensin pitää tehdä 4kk töitä, kuvauksiin pääseminen on jo palkinto (x2)</p> <p>Ei niitä kokoontumisia niin usein ollut (x2)</p> <p>Kaikkien osallisuutta tarvitaan (x2)</p> <p>Tämä on ollut semmoinen juttu, mitä olen jaksanut tehdä</p> <p>Ei eroa muista seurakunnan jutuista (x2)</p> <p>Hyväkin, että sitouttaa (myös vastuu)</p> <p>Ei ongelmaa (sitoutumisen suhteen) (x3)</p> <p><i>Sitoutumisen haasteet:</i></p> <p><i>Jos ei tule paikalle, ei voida kohdata (x2)</i></p> <p><i>Henkilökohtaiseen elämään liittyvät syyt (x3)</i></p> <p><i>Yhdenkin ryhmäläisen sitoutumattomuus vaikuttaa koko ryhmän ryhmäytymiseen (x4)</i></p> <p><i>Sitoutumattomuus huono esimerkki koko ryhmälle (x2)</i></p> <p><i>Sitoutumattomuus joltakin toiselta nuorelta pois (ei pääse ryhmään)</i></p> <p><i>Pitkät välimatkat (x4)</i></p> <p><i>Välillä tuntui rankalta, esim. epäsäännölliset kokoontumiset (x2)</i></p> <p><i>Kotiväen kritiikki (myöhään kotiin)</i></p> <p><i>Vienyt aikaa, muu jäänyt vähemmälle (x3)</i></p> <p><i>Turhautuminen, kun prosessi ei etene (x3)</i></p> <p><i>Turhautuminen, kun kuvauksissa ei ole aina tekemistä (x2)</i></p>	Sitoutuminen	Passiivisesta osallistumisesta kohti aktiivista osallisuutta	Osallisuus
<p>Lähtökohtana nuoret itse tekemässä elokuvaa, koko juttu perustuu osallisuuteen (x2)</p> <p>Ennakkosuunnitelmasta riisuttu paljon (x2)</p> <p>Erilaiset tehtävät, jokaiselle löytyy jotakin (x6)</p> <p>Suunnitelmallinen ja tavoitteellinen tekeminen (x4)</p> <p>Tässä saa oikeasti tehdäkin jotain (x2)</p> <p>Olemme itse alusta asti suunnitelleet sen leffan, ohjaajat vain auttaneet (x5)</p> <p>Ideat ovat tulleet meiltä nuorilta (x5)</p> <p>Olemme kunnolla olleet tekemässä kuvaushommaakin</p> <p>Kaikki tulevat tosi innolla mukaan</p> <p>Itse tehty tuntuu omalta ja rakkaalta (x2)</p> <p>Kaikki omassa roolissa tekemässä isoa juttua (x2)</p> <p>Myös avustajat voivat olla osallisia (x2)</p> <p>Kuvausten aikana haastavaa (x2)</p>	Nuorten oma elokuva		

<p>Nuoret itse vaikuttavat ja päättävät, miten tehdään (ratk. hyväksytetään nuorilla) (x4)</p> <p>Yhteiset päätökset yksilön etujen ohi, yhteistyö ideoiden kehittämisessä (x3)</p> <p>Ohjaajille ei ole tärkeää tuoda ideoitaan elokuvaan (x4)</p> <p>Saamme vaikuttaa riittävästi (x3)</p> <p>Saimme ehdottaa asioita, joita huomioitiin elokuvan tekemisessä (x4)</p> <p>Kaikkien mielipiteet otetaan huomioon</p> <p>Jokaisessa tehtävässä pääsee osallistumaan ja vaikuttamaan lopputulokseen ja kokonaisuuteen (x4)</p> <p>Saa esittää toiveita esim. roolijaon suhteen (x2)</p> <p>Ohjaajat tehneet siitä järkevän ja saaneet sen käyntiin (x3)</p>	<p>Vaikuttaminen</p>	<p>Passiivisesta osallistumisesta kohti aktiivista osallisuutta</p>	
<p>Hullun hauskaa/ on tullut naurettua ihan hirveästi (x3)</p> <p>Mukavaa/kivaa (x4)</p> <p>Kivaa viettää aikaa porukalla (x4)</p> <p>Varmasti jotain tekemistä vkl / kesällä (x2)</p> <p>Olisin uudestaan mukana (x2)</p> <p>Aika kuluu nopeasti</p> <p>Kiinnostaa, eikä siksi tunnu rasittavalta</p> <p>Mukavaa vaikka on vienyttä vapaa-ajasta (mieluummin tätä kuin tietokoneella) (x2)</p>	<p>Mielekäs tekeminen</p>	<p>Huvi ja hyöty</p>	<p>Osal- lisuus</p>
<p>Oppii koko ajan uutta (x4)</p> <p>Opettaa itsestä, toisista ja yhdessä toimimisesta (x3)</p> <p>Ryhmässä toimiminen ja sen taidot (x5)</p> <p>Pääsee näkemään, millaista oikea elokuvanteko on (x2)</p> <p>On alkanut katsoa elokuvia tarkemmin (x4)</p> <p>Heittäytyminen</p> <p>Oman kiinnostuksen löytäminen (jopa uraksi asti) (x2)</p> <p>Saa näyttelemisestä paljon kokemusta</p>	<p>Uusien asioiden oppiminen</p>		
<p>Nuoret ovat keskiössä / Toiminta on nuoria varten (x2)</p> <p>Kaikkia kuunnellaan, kaikki otetaan huomioon (x6)</p> <p>Kaikilla samat lähtökohdat (x3)</p> <p>Nuorten kohtaaminen prosessin aikana (x2)</p> <p>Mahd. itsensä ilmaisuun eri tavoin (iso ryhmä, pienryhmä, parityöskentely, yksilötyöskentely, kirjoittaminen) (x2)</p> <p><i>Tasavertaisuuden haasteet:</i></p> <p><i>Ryhmäprosessi ei koskaan tasavertainen / ajatuksensa ääneen sanovat pääsevät vaikuttamaan enemmän (x4)</i></p> <p><i>Pitäisikö hiljaisempia (jotka eivät osallistu niin paljoa) ottaa enemmän huomioon (x5)</i></p> <p><i>Hiljaisemmat eivät ehkä halua vaikuttaa niin paljoa, hyväksyvät (x3)</i></p> <p><i>Pari dominoivampaa (x3)</i></p>	<p>Nähdyksi ja kuulluksi tuleminen</p>	<p>Yhteisöllisyys</p>	

<p>Turvallinen ryhmä (x2) Hyvä porukka / ryhmä (x6) Ketään ei ole syrjitty / kukaan ei tuomitse (x2) Saa olla oma itsensä (x5) Uskaltaa ilmaista itseään ryhmässä (x3) Ryhmässä tukee toinen toistaan (x6) Saa / uskaltaa heittäytyä (x2) Huumoriporukka (x4) Omat jutut (x2) Ryhmätunne, lämmin henki (x3) Ryhmään liittyminen helppoa (x2) Tiivis / yhtenäinen ryhmä (x6) Oppii tuntemaan paremmin ryhmäläiset (x5)</p>	<p>Turvallinen ryhmä</p>	<p>Yhteisöllisyys</p>		
<p>Onnistumisen kokemukset (väännön keskellä) (x3) Rinnalla kulkeminen 1v. prosessin ajan, kohtaaminen (x2) Vertaistuki (x2) Rikon rajojani Mahdollisuus nähdä itsensä uusin silmin onnistumassa (x3) Nuoret kokevat olevansa tärkeitä (x2) Epävarmasta nousu itsevarmaksi nuoreksi, porukassa mukana olo kasvattaa ihmisenä (x4) Näyttelemään valitaan se, jolle se olisi hyödyllisintä ja tärkeintä (x2) Väline: Ylipitkät kuvauspäivät, väsymys, suojauksen pudottaminen, kasvu</p>	<p>Voimaantuminen</p>		<p>Osalisuus</p>	
<p>Kohentaa/vahvistaa itsetuntoa (x7) Omien vahvuuksien hyödyntäminen (x5) Omien vahvuuksien löytäminen (x2) Omien heikkouksien hyödyntäminen (testaus turv.ympäristössä) (x2) Saa jotain aikaiseksi (työtä tekemällä) (x5) Heittäytyminen itselle erilaiseen rooliin (x2) Ohjaajat tsemppaavat / Palaute kehittävällä tavalla Jännittävää nähdä miten itse pärjää (esim. valkokankaalla) (x3) Tulee tunne, että ihmiset oikeasti tykkäävät minusta Tiedän, että tästä tulee loistava Ei saa mennä mollaamaan toisia</p>	<p>Itsetunnon ja rohkeuden tukeminen</p>	<p>Voimaannuttavat kokemukset</p>		

Taulukko 2: Elokvatoiminta nuorten seurakuntayhteyden tukijana

Pelkistetyt ilmaukset	Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka
Tämä ei jääkään vain meille (x3) Elokuva menee rippikouluihin ym. opetusvideoksi (x5) Kokee tekevänsä jotain tarpeellista (x2) Ajatus on kiva, että elokuva vaikuttaa johonkin	Osallisuus kokonaiskirkkoa ajatellen	Seurakuntayhteys	Osallisuus
On seurakunnan ryhmässä mukana (x4) Vuoden prosessissa, tehdään satoja tunteja; tukee osallisuutta kirkossa ja seurakunnassa toimimiseen (x2) Saattaa tämä sitoa, tuoda sitä oloa että kuuluu (seurakuntaan/kirkkoon) Jatkumo oman isosuran jälkeen (kiva, että pääsin vielä jotain tekemään) Tämä on pitkäaikaisin toimintamuoto (missä olen ollut mukana) (x2) (Koskettaa ydinryhmää paljon suurempaa joukkoa (x2))	Sitouttaa seurakunnan toimintaan tämän toiminnan kautta		
Opiskelupaikkakunnan seurakuntaan tutustuminen Yhtäkkiä saattaa osallistua aika moneen juttuun, roolit laajenevat (x3) Tuttuus: saattavat kysyä mukaan kun tuntevat Tulee porukoita, helppo lähteä yhdessä uuteen toimintaan (x3) Seurakunta läheinen jo muutenkin (x2) Valmiiksi jo mukana muussakin toiminnassa (x9) KiVi-ryhmä Kino Visiolla Voisi olla / on jatkossakin mukana (x3)	Houkuttelee laajempaan osallistumiseen seurakunnassa		
On otettu erityistilanteissa / haastavissa elämäntilanteissa olevia nuoria (x2) Joka vuosi ihmisiä, jotka eivät välttämättä ole olleet missään seurakunnan toiminnassa mukana (väylä seurakuntaan) (x2) Ryhmäpaineessa sosiaalisesti hyväksyttävä tapa olla osa seurakunnan toimintaa / Kavereiden mielestä hienoa, että olen päässyt tällaiseen leffajuttuun (x3)	Uusien nuorten tavoittaminen		
Omaan vakaumukseen liittyvät seikat (x2) Pieni porukka: ei yhteyttä koko seurakuntaan (x2) Seurakunta ei tunnu läheisemmältä (ei toiminnan myötä, eikä aiemminkaan) Enemmänkin kaveriyhteyttä Kirkko ei ole tärkeässä asemassa näissä jutuissa (x2) Ei ajattele, että se on seurakunnan toimintaa (porukalla leffaa) (x4) En ole hirveän uskonnollinen (x3)	Haasteet		

Taulukko 3: Elokvatoiminta nuorten hengellisen kasvun tukijana

Pelkistetyt ilmaukset	Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka
<p>Nuoret pohtivat uskonkysymyksiä (x3)</p> <p>Tehdään kristityn näkökulmasta elokuvaa ja prosessia (x4)</p> <p>On opettanut olemaan ihmisten kanssa, kohtelemaan kaikkia samalla tavalla (x3)</p> <p>Koko ajan asian äärellä (x4)</p> <p>Tällaisella porukalla pystyy niistä asioista puhumaan (x7)</p> <p>On tullut mietittyä mm. moraalijuttuja (x3)</p> <p>Mietitään hengellistä osuutta, mikä se olisi ja mitä arvoja edustamme (kristillinen arvopohja tarinassa) (x7)</p> <p>Sanomallisuus iso osa elokuvaa / idea alusta asti (x3)</p> <p>Ok, kun ei "jeesustella" liikaa (x3)</p>	Hengellisten asioiden pohtiminen, mm. kristillisten arvojen äärellä	Toiminnan kautta Sanan äärellä	Hengellinen kasvu
<p>Tarina pohjimmiltaan raamatunkohta (x5)</p> <p>Nuoret joutuvat miettimään, mistä olemme kertomassa, mm. peilaamaan ratkaisuja tekstiin (x5)</p> <p>Otettiin raamatunkohta joka tuki ideoita, kuvitettiin se nykyaikaisemmaksi (x3)</p> <p>Taustalla oleva raamatunkohta on tullut tutuksi (x6)</p> <p>Raamatunkohta kasvattaa miettimään moraalia, miten itse toimisi (x2)</p> <p>Se on leffassa selvästi esillä, kun tarkkaan katsoo (x2)</p>	Raamatun ja sen sanoman pohtiminen		
<p>Seurakunnan toimintaa ja siinä mukana olemista (x3)</p> <p>Ohjaajat kristittyinä esimerkkeinä nuorille (x4)</p> <p>Pidetään hartauksia (ehkä hieman spontaanimmoin) (x5)</p> <p>Laulukirjoista laulaminen (x2)</p> <p>Sisaruspiirit (x2)</p> <p>Ei "päätoiminnassa" näy hirveästi (x3)</p> <p>Kaikkien vanhempien ym. kohtaaminen (x2)</p>	Kristillisen kasvatuksen elementit toiminnassa	Elokvatoiminta kristillisen kasvatuksen menetelmänä	
<p>Erilainen kristillinen elokuva / uskonnollinen tarina mutta pätee kaikkialla arkipäivässäkin (x7)</p> <p>Kristillinen ulottuvuus ei-ärsyttävässä muodossa (x5)</p> <p>Kerronnan monitasoisuus (x8)</p> <p>Herättää ajatuksia (x7)</p> <p>Avoimet loput (x3)</p> <p>Valmiissa elokuvassa kristillisiä elementtejä (x5)</p>	Viekas kristillinen elokuva		
<p>Pitää fokus sanomallisessa elokuvassa (ei välttämättä omaehtoista halua siihen) (x2)</p> <p>Integrointi (erityisnuorisotyön ote) (x2)</p> <p>Sanomallisuus naurettavaa / ei vastaa nuorten elämää</p> <p>Ei kasvattanut kristittyinä (x4)</p>		Haasteet	

Taulukko 4: Elokvatoiminta nuorten omien kokemusten mukaan

Pelkistetyt ilmaukset	Alaluokka	Yläluokka	Pääluokka
Kokonaan uusi kokemus itselle täysin uuteen aiheeseen (elämänkestävä muisto) (x6) Ainutlaatuinen juttu, päässyt tekemään elokuvaa (x6) Vahva prosessi: uudet ystävät (x4) Hauskat muistot (x5) (Omalle) tulevaisuudelle tärkeä Jännitys kameran edessä (x2) Tyytyväinen, että lähdin mukaan Mahtavaa (x2)	Ainutlaatuinen kokemus	”Tätä ei ihan joka paikassa tehdäkään”	Nuorten kokemukset
Innovatiivinen ote / Helmi jota kirkon kannattaa katsoa tarkasti (järkeväntä tähän mennessä, saa oikeasti tehdäkin jotain) (x4) Kokonaisuutena tämä toimii hyvin Valmis sapluuna on nyt olemassa, myös muualle Suomeen (x2) Parempaa mitä odotin / 5/5 (x3) Hyvä menetelmä nuorten kannalta, kannattaa panostaa (x2)	Hyvä, uusi menetelmä	Luova väline kirkon nuorisotyöhön	
Elokuva-alan ammattilainen ehdottoman tärkeä tällaisessa projektissa (x5) Toiminnan ammattimaisuus / Oikeasti on kaikki äänet a valot, hyvät laitteet (motivoi) (x5)	Elokuva-alan asiantuntijuus		
Sopii ihan kaikenlaisille (x5) Jotka tykkäävät näyttelemisestä Jotka tykkäävät valokuvauksesta / elektroniikkajutuista Omanikäiselle porukalle Joustaville (x3) Avoimille toisia ryhmäläisiä kohtaan (x2) Omaaloitteisille, eläväisille (x3) Jotka haluaa kokeilla jotain uutta, olla ihmisten kanssa Jotka uskaltaa heittäytyä Sitoutumaan pystyville (x4) Henk. koht. vakaumuksen kanssa ok (vrt. ateistit) Kameran edessä olo ok	Kenelle toiminta sopii?	Miksi lähteä mukaan toimintaan?	
Tulee konkreettisesti jotain (x2) Rytilahden hyvät ruuat (x2) Toiminta halpaa nuorille (x3) Pääsi käymään eri paikoissa Loistavat ohjaajat	Muut plussat		

<p>Hyvä, ettei kaikkea ollut ihan täydellisesti tehty (x2)</p> <p>Alussa kokoontumisia olisi voinut olla enemmän (tuli kiire) (x2)</p> <p>Elokuvatoimintaa pitäisi olla enemmän (x2)</p> <p>Eniten aikaa vievät kuvaukset kesäloman aikana (x3) -1</p> <p>Ohjaajien vaihtuvuus kokoontumisissa hidastaa prosessia (x3)</p> <p>Pitäisi suunnitella paremmin, ketä tarvitaan kuvauspaikoilla</p> <p>Olisi ollut kivempi välillä tietää, missä mennään ja mitkä ovat tavoitteet ja odotukset (x2)</p> <p>Jonkinlainen käsikirjoitus, ettei olisi niin pihalla (x2)</p> <p>Nyt käsikirjoitusta on voitu muokata kuvauksissa, aitous (x4)</p> <p>Kuvauspaikalla olisi ollut kiva saada enemmän neuvoja (x2)</p> <p>Ryhmä ei sitoutunut koulun jälkeen kokoontumisiin (x3)</p> <p>Sanomallisuus liikaa esillä</p> <p>Opiskelemaan muuttavat eivät ehdi olla toiminnassa mukana</p> <p>Elokuvaa katsovat nuoret eivät voi antaa palautetta tekijöille</p> <p>Musiikit elokuvaan, pystyisikö kehittämään</p> <p>Kauhua/toimintaa enemmän (x3)</p> <p>Kokoontumisista ilmoiteltu vähän hassusti (liian myöhään)</p> <p>Poissaolot koulusta</p> <p>Kuvauksissa terästäytyminen (ei pelleilyä)</p> <p>Lisää roolivaatevaihtoehtoja</p> <p>Pitää aamulla herätä aikaisin</p> <p>Pikkutarkkuus</p> <p>Olisi kiva saada rahaa tästä</p>	<p>Kehittäminen / haasteet</p>	<p>Kohti yhä parempaa elokuva-toimintaa</p>	<p>Nuorten kokeemukset</p>
---	---------------------------------------	--	-----------------------------------

LIITE 4: Tiedote nuorille ja huoltajille

Hei elokuvaryhmäläinen ja huoltaja!

Iisalmi 3.2.2013

Olen Nina Heide ja opiskelen sosionomi (AMK) + kirkon nuorisotyönohjaajaksi Diakonia-ammattikorkeakoulussa Pieksämäellä. Teen tänä vuonna opinnäytetyötäni aiheesta *Elokuvaryhmän toiminta kirkon nuorisotyön välineenä Sotkamon seurakunnassa*. Tavoitteenani on tutkia, miten elokuvaryhmän toiminta tukee siinä mukana olevien nuorten osallisuutta ja hengellistä kasvua. Tätä selvitän tutkimalla, millaisia kokemuksia nuorilla on. Tutkimukseni tarkoituksena on tuottaa nuorten parissa toimivien työntekijöiden käyttöön tietoa sanomallisesta elokuvaryhmän toiminnasta, jota tällä hetkellä toteutetaan vain Sotkamossa. Opinnäytetyön on määrä valmistua marraskuussa 2013.

Tutkimustani varten haastattelen kaikki toiminnassa mukana olevat nuoret sekä työntekijät. Lisäksi havainnoin muutamalla kerralla toimintaa. Koska suurin osa elokuvaryhmän jäsenistä on alaikäisiä, tarvitsen haastattelujen ja havainnoinnin tekemistä varten luvan sekä nuorelta itseltään että huoltajalta.

Tämän kirjeen alaosan allekirjoittaminen antaa tutkijalle luvan haastatella ja havainnoida elokuvaryhmän toiminnassa mukana olevaa nuorta.

Ystävällisin terveisin Nina Heide

✂

 Palauta tämä osa *Y:lle* 6.4.mennessä.

Lupa osallistua tutkimukseen

Paikka ja aika _____

Allekirjoitukset

 Elokuvaryhmäläinen

 Alaikäisen elokuvaryhmäläisen
 huoltajan allekirjoitus

LIITE 5: Opinnäytetyön aikataulullinen eteneminen

Opinnäytetyön aikataulut

Leffaryhmän 2013 alustava aikataulusuunnitelma

- 16.1. ideointipalaveri
- Ideoiden pohjalta ohjausryhmä esittää pohjaidean elokuvasta/tarvittaessa tässä välissä myös lisäkokoontumisia ja uusia esityksiä ja ideointia niiden pohjalta.
- 13.3. ainakin jokin kokoontuminen ideointiin liittyen
- 3.4. kässärin pitäisi olla kohtuullisen valmis
- 5.–7.4. viikonloppuleiri – kässärin viimeistely, kohtausten treenausta, kuvaustilanteiden harjoittelua, tekniikkaa
- 10.4. treeniä
- tästä eteenpäin kokoontumisia tilanteen mukaan riippuen mihin on päästy.
- 24. – 26.5. kuvausviikonloppu (1.–3. kuvauspäivät)
- 3. – 7.6. kuvaukset (4.–8. kuvauspäivät)
- Hätävarakuvauspäivät seuraavalle viikolle eli 10.6. alkaen.

(Lähde: Facebook, Leffaryhmä 2013, ”Y” 13.1.2013)

Valmistautuminen opinnäytetyön tekoon alkoi ideoinnilla keväällä 2012. Tutkimussuunnitelma valitusta aiheesta kirjoitettiin marras-joulukuussa 2012. Sopimus työelämäyhteistyöstä kirjoitettiin tammikuussa 2013. Asianmukaiset tutkimusluvut haettiin helmi–maaliskuussa 2013. Rungot teemahaastatteluja ja havainnointia varten valmisteltiin huhtikuun 2013 alkuun mennessä. Teoriatiedon hankinta jatkui koko opinnäytetyöprosessin ajan.

Havainnointi toteutettiin treeniviikonlopussa (elokuvaleiri) 5.–7.4.2013, iltakokoontumisessa 10.4.2013 ja kuvausviikonlopussa 24.–26.5.2013.

Teemahaastattelut alkoivat työntekijöiden parihaastattelulla 10.4.2013. Edellisenä päivänä 9.4.2013 suoritettiin esihaastattelut toiminnassa aiemmin mukana olleille työntekijälle ja nuorelle. Nuorten haastattelut toteutuivat 30.5.–12.6. välisenä aikana seuraavasti:

- 30.5. kaksi yksilöhaastattelua
- 31.5. yksi parihaastattelu
- 12.6. yksi parihaastattelu ja yksi kolmen hengen ryhmähaastattelu

Litterointi työntekijähaastattelusta suoritettiin huhtikuun 2013 aikana, ja nuorten haastattelujen litteroinnit mahdollisuuksien mukaan pikimmiten haastattelujen jälkeen. Kaikki aineistot oli litteroitu heinäkuun puoliväliin mennessä.

Sisällönanalyysi suoritettiin elo- ja syyskuun 2013 aikana.

Raportin kirjoittaminen ajoittui syys- ja lokakuulle 2013, minkä jälkeen opinnäytetyö oli valmis julkistamisprosessia varten.